

P.2129

Calul

magazin

Anul III nr. 13 9.90 lei

- Rase de cai din România
- Letea și caii săi
- Cu calul prin România de azi
- Supraviețuirea raselor rare de cai

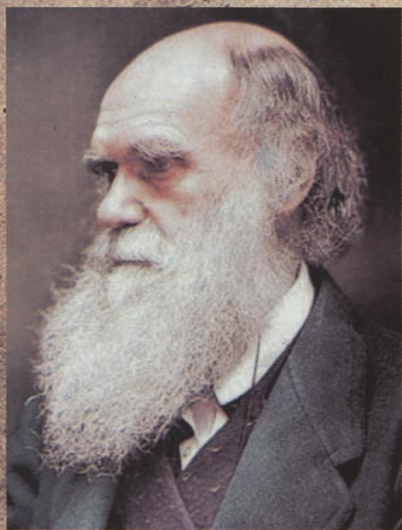




CALUL ȘI DARWIN

■ Acad. Constantin BĂLĂCEANU STOLNICI

Azul acesta a fost dedicat lui Charles Darwin deoarece se împlinesc 200 de ani de la nașterea sa și 150 de ani de la publicarea celebrei sale lucrări „On the Origin of Species” care avea să revoluționeze biologia și antropologia. Milenii de-a rândul oamenii au fost convingși că toate animalele și plantele au rămas neschimbate de la crearea lor. Chiar și în secolul XVIII marele naturalist Line susținea cu fermitate modelul creaționist biblic. Una din primele lovituri date acestui model a fost constatarea că unele specii au dispărut și nu au rămas de la ele decât resturile numite „fosile” încă de Plinius cel Bătrân în „Naturalis historia”, acum 2000 de ani.



Charles Darwin

Este meritul lui Cuvier, alt mare naturalist din Secolul Luminilor de a fi subliniat importanța dispariției acestor specii, fapt care i-a sugerat vestita sa teorie a catastrofelor care s-ar fi abătut din când în când asupra planetei noastre. A doua lovitură a fost dată de stabilirea de către Geoffroy Saint Hilaire și Lamarck, prin asemănări de forme ale unor filiațiuni posibile între diferite

animale dispărute și cele de azi. Adevăratul faliment al modelului creaționist a fost însă posibil numai datorită schimbărilor gândirii științifice și reflexiei filosofice realizate de Secolul Luminilor și mai ales datorită, intuiției, perseverenței, puterii de muncă și inteligenței lui Ch. Darwin. Puțină lume însă cunoaște rolul important pe care l-a avut calul pentru fundamentarea și apoi acreditarea evoluționismului biologic.

Povestea a apărut când, la începutul secolului XIX, au fost găsite fosile de cai în America de Sud, fosile care au uimit deoarece se știa că în Lumea Nouă, când a fost invadată de spanioli în secolele XV-XVI, nu exista nici urmă de cal. Rolul cel mai important i-a revenit lui Ch. Darwin care, ajungând în Patagonia în cursul celebrei sale expediții, a avut norocul să găsească în 1833 la Santa Fe în Argentina fosile de cal alături de fosilele unui armadillo uriaș care este o specie din Pleistocen dispărută de peste 10.000 de ani. Descoperirea a devenit și mai interesantă când marele anatomist Richard Owen a arătat că aceste resturi aparțin unei specii cabaline vechi care nu mai există. În anii care au urmat alți naturaliști ca Joseph Leidy sau Othniel Marsh au descoperit alte fosile aparținând altor specii cabaline dispărute.

Thomas Huxley

Este însă meritul lui Thomas Huxley, unul din marii biologi ai Angliei victoriene, supranumit și „bull dog-ul” lui Darwin (pentru modul cum l-a susținut) de a fi reconstituit și apoi popularizat o filiație coerentă de specii cabaline numită „seria calului” care a fost unul din exemplele care au contri-



buit cel mai mult la edificarea darwinismului și care și astăzi este o țintă pe care creaționiștii o atacă în zadar, cu o frenezie demnă de o cauză mai bună.

Seria calului, așa cum a fost stabilită de Huxley, care se întinde pe un interval de timp de 50 de milioane de ani este incompletă și simplistă. Cu toate acestea ea rămâne unul din exemplele cele mai edificatoare care confirmă existența unei evoluții a speciilor. Datele moderne ne arată însă complexitatea acestei evoluții care nu se face lin treptat și liniar.

Seria calului este doar o ramură a unei vaste arborescențe de ramuri formate din circa 30 de genuri și evident mult mai multe specii care au apărut, trăit și dispărut din Eocen până astăzi și din care nu au rămas decât calul, măgarul și zebra zilelor noastre. Unele specii au apărut gradual iar altele brusc. S-au constituit în lungul timpului filiațiuni liniare coborând dintr-un singur strămoș (anageneză) dar și filiațiuni paralele prin desprinderi de ramuri colaterale (cladogeneză). Diferitele caractere au apărut la intervale de timp deosebite, unele grupate iar altele izolate. Uneori au apărut chiar mutații inverse care au dus la adevărate regre-

siuni. Toate acestea ne arată că „seria” reală a calului este foarte complexă dar ea oglindește modul cum s-a desfășurat în general evoluția speciilor care în nici un caz nu poate fi simplificată la simple filiații liniare. Ca un detaliu picant menționăm că strămoșii calului actual au apărut și trăit în America de Nord, continentul care a fost considerat ca fiind total lipsit de cai.

Hyracotherium



Seria calului începe în Eocen (circa acum 55 de milioane de ani) cu un animal de pădură, mic (lung de 60 cm și înalt de 20 cm) cu spatele rotunjit și cu un bot scurt (cu 44 de dinți) care se sprijinea pe 4 degete la nivelul membrilor anterioare și pe trei la nivelul celor posterioare toate terminate cu niște copite mici dar și cu un fel de pernute (ca la câini care au însă gheare în loc de copite). Dinții săi ne arată că era omnivor și în ansamblu seamănă mai mult cu un câine decât cu un cal, fapt care l-a inspirat pe S. Gould să scrie un eseu în care compară strămoșul calului cu un fox terrier. Acest animal numit când Hyracotherium când Eohippus este nu numai strămoșul calului ci și al altor perisodactile ca rinocerii și tapirii. Tot în Eocen au mai trăit și alți strămoși mici ai calului ca Orohippus și Epihippus cu aspect mai mult canin decât cabalin.

Mesohippus

Circa 10 milioane de ani mai târziu trăia – tot în pădurile nordamericane – un urmaș al exemplarelor precedente numit Mesohippus, mai mare, cu botul, membrele și gâtul mai lungi și la care al patrulea deget de la membrele anterioare era rudimentar. Aspectul său era ceva mai cabalin și dentiția sa era caracteristică erbivorelor. Cam 5 milioane de ani



mai târziu, din acesta evoluează un animal numit Miohippus ceva mai mare, cu botul mai prelung, cu aspect și mai cabalin și adaptat de astă dată pentru viața în preerii.

Miohippus

Din acest Miohippus acum 25 milioane de ani se desprind trei filiații din care două se sting acum 23 respectiv 14 milioane de ani și numai una se continuă până la calul zilelor noastre. Această filiație e formată de succesiunea Kalobatipus, Parahippus și Merychippus. Sunt animale mai mari (mai ales ultimul) care au de acum un aspect cabalin. Botul este alungit, ochii sunt mai îndepărtați, sub ei se află câte o fosă caracteristică, spatele numai este convex iar dentiția s-a modificat devenind mai mare și cu posibilitatea de a crește continuu. Membrele sunt structurate pentru a alerga cu viteză mare iar din cele trei degete, cel din mijloc se termină cu o copită propriu-zisă fără de pernițele care rămân la celelalte degete. Creierul și cerebelul sunt mai dezvoltate, ceea ce le-a conferit o agilitate mai mare și o adaptare mai eficientă.



Merychippus

Acum 15 milioane de ani din acest Merychippus au iradiat trei mari linii de descendenți. Una din ele, a Protohippinelor, nu este interesantă și dispăre acum circa 10 milioane de ani. Alta, aceea a Hiparionilor, a avut o extraordinară dezvoltare și prolificitate



invadând în valuri succesive America de Nord și Lumea Veche. Au fost primele cabaline apărute în această parte a globului. Erau asemănătoare cu niște cai mici cu fose faciale adânci și posedând încă trei degete atât la membrele anterioare cât și la cele posterioare. Toți descendenții acestei linii au dispărut acum 4 milioane de ani.

Pliohippus



A treia linie este cea din care provine calul modern. Printre primele specii se numără Pliohippus-ul care mai are fosele faciale adânci și continuă a fi tri-dactil. Din el s-a desprins acum 12 milioane de ani un cabalin mai evoluat numit Dinohippus.

Dinohippus

Acest nume înseamnă „calul înspăimântător” dar reconstituirile nu justifică această caracterizare. La el fosele faciale erau mult atenuate și dinții erau aproape ca și cei de la cai de azi. Cu unele excepții mai timpurii Dinohippus era monodactil. Tot la el a apărut prima oară acea organizare a sistemului osteoarticular care permitea animalului respectiv să stea în picioare pasiv cu o implicare musculară minimă ceea ce era o mare realizare pentru adaptarea la viața de stepă. Dinohippus ca și calul modern se putea odihni și



putea chiar dormi fără să se culce ceea ce era important pentru supraviețuirea în ecosisteme cu predatori. El dispărea acum 5 milioane de ani.

Acum 4 milioane de ani apar ca urmași ai Dinohippus-ului genurile Hippidion și Equus. Primul cuprinde niște porci foarte asemănători calului de azi. El a trecut din America de Nord în cea de Sud peste istmul Panama care s-a format acum 3 milioane de ani și a umplut continentul sudamerican, dispărând în mod misterios acum circa 10.000 de ani.

Genul Equus se presupune că a apărut circa acum 4 milioane de ani în America de Nord. Exemplarele aparținând acestui gen, care este cel al calului modern, s-au înmulțit repede și au invadat Americile și Eurasia cu valuri de cete cabaline ce au ajuns până în sudul Americii de Sud și până în Africa. Acești cai primordiali nu au putut trece din Alaska în Siberia, decât pe puntea ce lega pe vremea aceea malurile actualei strâmțori Bering. Problema este încă destul de confuză deoarece cercetări foarte recente au arătat că strâmtoarea

Bering s-a deschis acum 5-7 milioane de ani!!!

Din motive încă necunoscute (poate climaterice sau poate ca urmare a unei vânări intense) toți caii din Americi au dispărut aproximativ acum 10.000 de ani. Toți caii de astăzi din Americi sunt urmașii cailor aduși de conquistadorii spanioli după descoperirea Lumii Noi de către Columb.

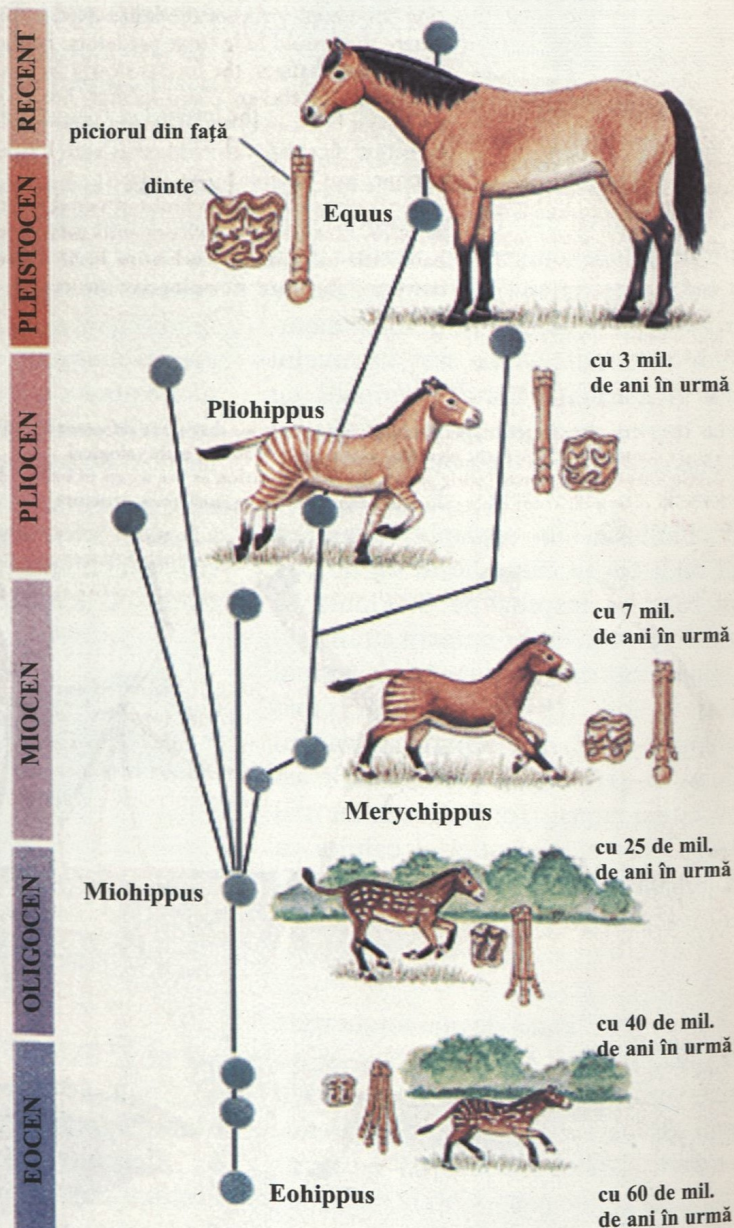
Calul Przewalsky

În cadrul genului Equus s-au evidențiat repede cel puțin opt specii diferite și anume: calul sălbatic (Equus ferus) din care provin toți caii zilelor noastre, măgarul african, măgarul asiatic și măgarul Kiang, zebra de munte, zebra de stepă și zebra grevy.

În ceea ce privește calul sălbatic acesta a dispărut cu totul. E posibil ca rarele exemplare de cal Przewalsky să fie forme de cai sălbatici. Toate rasele de cai existente sunt rezultatul hibridizărilor și selecțiilor reali-

zate de om după ce acesta a domesticit calul acum circa 4000 de ani.

Aceasta este pe scurt povestea fascinantă a apariției filogenetice a calului, poveste care a fost foarte importantă pentru consolidarea evoluționismului biologic.



DECEBAL

Prin intermediul Tiei Barna, voluntar la Centrul Tei-Toboc, am primit o scrisoare de la Decebal, un armăsar salvat și adoptat. Pentru cititorii revistei „Calul Magazin” scrisoarea este editorialul meu din acest număr și un îndemn: Ascultați vocea cailor, ei nu mint! (Florin CODRE) ■



Îmi amintesc nostalgic, plenitudinea unui vid matern, căldura sacului ce m-a învelit, pulsul, ritmul și amplitudinea unei băți, plasticitatea necontrolabilă a exteriorului și mă definesc ca o extensie a unui chin... Pe mama abia mi-o aduc aminte... era mereu plecată la muncă, eram mic și singur... Textura ei ștersă de caracterul catistic al timpului, mersul ei greoi și lent, supus presiunii unui atelaj ruginit și aburii care mereu ieșeau din trupul acum deformat se potriveau perfect cu decorul dezolant al „căminului” nostru.

Obosită așa cum era, fără nici măcar poftă de mâncare, își așeza mereu capul și coama ei lungă pe grebănuț meu, respirând greoi, dar bucurându-se că mă vede... Zilele treceau... eu creșteam din ce în ce mai voinic și cu o energie parcă din ce în ce mai debordantă, dar mama... mama... mama parcă din ce în ce mai mică pe lângă mine... abia dacă mai putea ajunge cu botul ei umez și ridat să-mi spună noapte bună. Și în tot acel miros de amoniac și fân al copilăriei abia o mai recunoșteam... până și coama neagră și deasă o părăsise, parcă de frica viitorului sumbru ce se prevedea... pe nuanța ei cafenie se vedau acum doar șiruri de arcuiri pararele ce își modificau circumferința cu fiecare respirație, iar din retina ei fugise și ultima scîlpire... din ea nu a rămas decât osatura flexibilă pe parabola timpului...

Sunt singur...

Urma să fiu rege pe atelajul ruginit, moștenit de la mama... Imaginea ei nu mă lăsa să dorm sau să mănânc, iar în fiecare por, în fiecare mușchi și în fiecare rază osoasă nu-mi doream decât răzbunarea. M-am împotrivit celor ce le aparțineam, iar loviturile și indiferența lor mă făcea din ce în ce mai mult să-mi doresc libertatea de care-mi vorbea mama...

Dar într-o zi totul s-a schimbat.

Pornisem cu stăpânii pe vechiul traseu al mamei... eram desculț și unghiile mă dureau îngrozitor, asfaltul parcă îmi purta pică... mă înecă-tinea durerea și biciul își făcea simțită mereu prezența. Am căzut... și ei în loc să mă ajute mai tare mă loveau...

Căzut și debusolat, parcă lumea din jurul meu se multiplica... o simfonie de voci și tipete se împletea cu cea a unei sirene... apoi m-au luat. Nu știam ce se întâmpla cu mine, dar eram pe cât de speriat, pe atât de fericit că furtuna de lovituri încetase.

Pentru prima oară în viața mea, mă aflu printre atât de mulți semeni de-ai mei ce defilau sub privirea mea, privindu-mă sceptic... iar eu defensiv.

Un bărbat m-a luat de căpăstru, m-a dus într-o încăpăre, mult mai mare decât vechea mea odaie și mi-a dat apă și mâncare... reticent fiind, am încercat să mă apăr, vroiam să mă impun. Compasiunea mă părăsise de ceva vreme, iar dinții și copitele mă făceau mai sigur pe

mine. Vocile celorlalți cai mă debusolau... păseau agale pe nisipul moale, nechezau între ei în timp ce razele soarelui le spăla trupurile iar eu priveam din încăpăre tânjind la libertatea și nonșalanța lor...

Încăpărea nu purta deloc mirosul copilăriei, iar bărbatul care m-a întâmpinat venea din ce în ce mai des la mine... îmi schimba așternutul de câte ori era nevoie, îmi dădea apă și mâncare și totuși îmi purtam aerul nerecunoscător. Sunt armăsar, mi-am spus... În fiecare zi așteptam să îmi ceară ceva în schimbul hranei și acoperișului călduros pe care l-am primit...

Încercam să mă acomodez cu ceilalți cai, nu toți mă acceptau. Uneori mă simteam ca un intrus care le tulbura armonia micului refugiu.

Încet încet, pe lângă acel bărbat care mă vizita în fiecare zi, fețe noi se iveau lângă boxa mea. Le râdeam sardonice ținându-i la distanță.

Mi-au fost tăiate unghiile și am avut ocazia să mă tăvălesc în rumegușul curat din boxa mea, ca și când mama ar fi fost lângă mine... Tot aici am simțit atingri ciudate pe corp, îmi aduceam aminte de felul în care mă curăța mama seara, începuse să-mi placă... ei îi spuneau „țesălat”. Câteodată

vroiam să nu se mai termine, dar nu le arătam asta niciodată, eram prea orgolios. Răsuflam puternic pe nări, scuturam puțin din coamă și îmi afixam din nou indiferența mestecând blazat din fân, dar totuși trăgând cu ochiul și rugându-mă să se mai întoarcă și altă dată...

Rugăciunile îmi erau ascultate... veneau din ce în ce mai des... mă alintau, îmi despleteau coda și coama și mă răsfățau cu morcovi și zahăr.

Aici m-am îndrăgostit prima oară... semăna atât de bine cu mama... aceeași coamă neagră și deasă, pasul sigur, rafinat în mișcări și puțin inabordabilă, dar totuși îi citeam ceva în ochi din tristețea trecutului ei...

Între timp am aflat că cei care îmi câștigaseră încrederea sunt cei care mie și celorlalți semeni de aici, ne aduc magicul sentiment că totuși existăm, contăm pentru cineva... și asta e cea mai mare satisfacție din partea unui om...

De fiecare dată când aud poarta, ciulesc urechile și nerăbdător întind gâtul peste grilajul boxei sperând că sunt ei... ei sunt VOLUNTARIIL, ei sunt PRIETENII mei.

Acum nu mai sunt singur...

Acum sunt fericit...

Acum am familia mea, iar copilului meu... e tânăr, ce știe el... are doar o lună, îi voi oferi toată dragostea de care am avut și eu parte, căci de confortul și bunăstarea noastră se ocupa El, acum le sunt recunoscător...

Dar, nu mai bine îți faci timp să vii și tu să li te alături? Vino să ne ascuți povestea! Suntem 22 de cai și fiecare avem ceva de spus...

Eu sunt Decebal, vino și poate o să auzi povestea chiar de la mine...



editorial

REDACTOR ȘEF:

Dora STĂNESCU

EDITORI SENIORI:

Acad. Constantin
BĂLĂCEANU STOLNICI
Florin CODRE

EDITOR:

Ioan CRISTESCU

EDITORIALIȘTI:

Cristian ȚOPESCU
Ioan GROȘAN
Ioan BUDUCA
Ioan GYURI PASCU
Emanuel FĂNTÂNEANU
Traian T. COȘOVEI
Eugen CRISTEA

SECRETAR DE REDACȚIE

Tatiana SEGAL

COLECTIV DE REDACȚIE:

Nina LUPU

Ioan VALERIU

CONSULTANȚI

Robert BARTHA
Dr. Anca BOGDAN
Ing. István Iános ANTAL
Doină PIEPER
Mihail LECHKUN

GRAFICĂ:

Emilia VELCU

MARKETING

Viorel PĂUNESCU

CORECTURĂ:

Lidia GROȘAN

Editată de

World Media
GRAPH



Editura Tracus Arte

Str. Pictor Sava Henția nr. 2,
Sector 1, București

Tel: 0728/320.453 / Fax: 021/22.34.111

E-mail: worldmediagraph@gmail.com

calulmagazin@gmail.com

www.calulmagazin.com

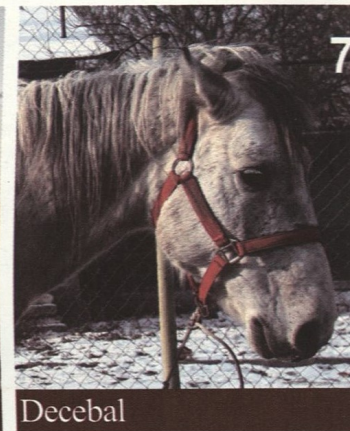
Reproducerea integrală sau parțială a textelor și imaginilor se poate face numai cu acordul World Media Graph.

Foto: Adina Lupu, Claudia Ramba, Mihail Lechkun, Antal István, Relu Frâncu, Mediafax Foto

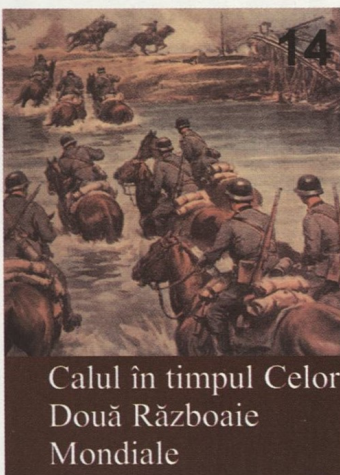
ISSN 1842-7731



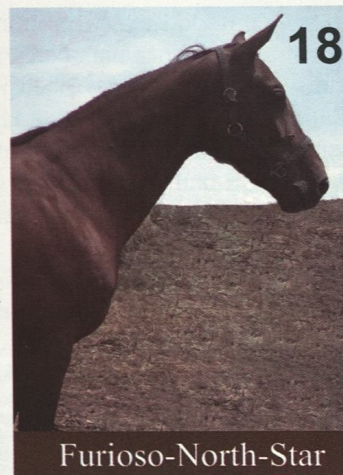
Calul și Darwin



Decebal



Calul în timpul Celor Două Războaie Mondiale



Furioso-North-Star



Budenny

editorial

4 Calul și Darwin

7 Decebal

10 Sabia lui Damocles
asupra Autorității Hipice
Naționale

12 Cai cu buletin
... de București

galop și civilizații

14 Calul în timpul Celor Două
Războaie Mondiale.

lecturi

17 Cum am câștigat
derby-ul de sărituri
și „Cupa orașului Viena“

restituiri

18 Rasele de cai
din România:
Furioso-North-Star

dosar rase

20 Budenny

reportaj

22 Letea și caii săi

26 Cu calul prin
România de azi:
pe drumurile
străbătute de Hogaș

discipline

30 Detenta
peste obstacole

etologie

32 Caii între ei
cunoaștere

34 Pentru a termina
cu fobiile

38 Puncte de plecare
și disponibilitate

sănătate

40 Clișee indispensabile
turism ecvestru

43 Omogenizarea mersului
călare în grup



22

Letea și caii săi



26

Cu calul prin România de azi



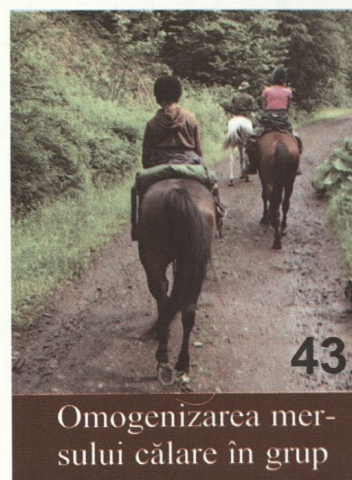
30

Detenta peste obstacole



32

Caii între ei



43

Omogenizarea mersului călare în grup



38

Puncte de plecare și disponibilitate



48

Performanță la atelaje



44

Superba combinație dintre cal și călăreț

competiții

- 44 Superba combinație dintre cal și călăreț
- 48 Performanță la atelaje
- 49 Primul meci de polo pe iarbă din România

actualitate hipică

- 50 Adunarea Generală ISG și Simpozionul Internațional hipică

- 52 Supraviețuirea raselor rare de cai și competiția economică

legislație

- 56 Condiții pentru a intra în Cartea Crescătoriei Naționale
- 59 Primul concurs național de voltije

SABIA LUI DAMOCLES

ASUPRA AUTORITĂȚII HIPICE NAȚIONALE



■ Robert BARTHA, Inginer zootehnist, Președinte Autoritatea Hipică Română

De câteva zile, în rândul specialiștilor și a crescătorilor de cai, s-a lansat zvonul că Guvernul dorește să desființeze Autoritatea Hipică Națională sau să o comaseze cu ANARZ. În revista de specialitate a Ministerului Agriculturii a și apărut știrea despre un Ordin al Guvernului în acest sens. Până în momentul apariției revistei încă nimic nu s-a confirmat. În cele ce urmează dorim să lămurim situația cailor de rasă în România, rolul Autorității Hipice, chiar intrând puțin în istoria creșterii calului.

Statul Român după Cel de-al Doilea Război Mondial a moștenit un fond genetic deosebit de important din caii de rasă pură, provenind pe de o parte din vechiile herghelii ale statului, din fostele herghelii ale Imperiului Austro Ungar, din hergheliile armatei sau din diversele herghelii private naționalizate. Aceste herghelii ajunse în mâna statului creșteau zece rase de cai. Hergheliile, după câteva forme juridice de organizare la începutul anilor '60, au ajuns în subordinea Ministerului Agriculturii – Direcția de Creștere a Calului, iar pentru administrarea acestora s-a înființat în anii '70 Centrul Republican Pentru Creșterea Cabalinelor și Calificarea Cailor de Rasă. Începând cu secolul XIX hergheliile, indiferent de forma de proprietate, asigurau armăsarii de montă publică pentru marea creștere, sub formă gratuită (în cele mai multe state din Europa). Aceștia aveau ca scop ameliorarea efectivelor de cabaline de la populație, în așa fel ca armata, care era beneficiarul numărul unu al cabalinelor ameliorate, să găsească la populație cai pentru cavalerie sau artilerie în număr de zeci sau sute de mii de capete. Regimul comunist a păstrat acest sistem, armăsarii de montă publică proveniți de la hergheliile statului bineînțeles au primit altă destinație – trebuiau să amelioraze caii din marea creștere pentru nevoile agriculturii socialiste. Această activitate a avut două consecințe importante:

- s-au păstrat nucleeele de cai de rasă, și
- s-a continuat ameliorarea cabalinelor din marea creștere.

Cu toate că la începutul anilor '60 a scăzut drastic numărul de cabaline din țară atât în marea creștere cât și la hergheliile naționale datorită politicii agricole influențate de Uniunea Sovietică (în anul 1961 au fost demolate și cele două hipodromuri de la Băneasa și s-au sacrificat sute de mii de cabaline care s-au folosit ca și hrană la porci), mai târziu s-a revenit, s-au înmulțit efectivele de cai de rasă, au apărut și alte rase (s-au importat caii grei la Izvin, s-a format Calul Semigreu Românesc și Calul de Sport Românesc), au luat ființă unele herghelii noi (Izvin, Beclean, Slatina, Tulucești), iar numărul de cabaline de rasă la herghelii a ajuns la peste zece mii, hergheliile administrând aproape 20.000 de hectare. De menționat că, la fel ca azi, în aceea perioadă din total produși obținuți la herghelii, anual aproximativ 10% erau destinați înlocuirii efectivului matcă (iepe mame, armăsari pepinieri și armăsari de montă publică), restul – adică anual mii de capete din tineretul cabalin de rasă – ieșeau pe porțile hergheliilor și se amestecau cu marea masă a cabalinelor fără origine din țară. În aceea perioadă statul nu vindea cai de rasă, nu exista o autoritate care să reglementeze creșterea lor în altă parte decât la herghelii, deci cu alte cuvinte se pierdeau valori genetice inestimabile timp de zeci și zeci de ani.

După revoluție se înființează Regia Autonomă Cai de Rasă – o altă structură organizatorică tot în subordinea Ministerului Agriculturii. Aceasta are ca scop pe lângă administrarea hergheliilor de stat și rolul de Autoritate Hipică, rol preluat mai târziu împreună cu toate celelalte atribuții de către Societatea Națională Cai de Rasă. În această perioadă au apărut și primii crescători privați. Aceștia la început nu erau organizați în asociații de creștere sau sindicate, deci interesele lor nu erau apărate în mod organizat. După apariția primilor produși de rasă în sectorul privat, crescătorii au declarat montele și fătările la R.A.C.R sau la S.N.C.R. și tot de aici obțineau și actele de origine. În această perioadă caii de la privați se reproduceau fără ca armăsarii și iepele să treacă prin selecție și probe de calificare. Tot în aceea perioadă au apărut primele probleme la hergheliile de stat, cu toată subvenția primită de la stat, zeci de cai mureau de foame (fapt puternic mediatizat în aceea perioadă). Situația hergheliilor s-a redresat începând cu anul 1999, dar tot atunci au apărut zvonurile despre intenția guvernului de a privatiza hergheliile. În anul 2000 s-au și privatizat două unități iar încă una (Hipodromul de trap) s-a transferat la Primăria Ploiești. Dintre cele privatizate, Herghelia Bonțida jud. Cluj a trecut prin cel puțin 5 mâini în ultimii 9 ani, iar acolo azi se cultivă cu succes plante ornamentale de grădină. A doua unitate: Depozitul de Armăsari Homorod jud.

Brașov de asemenea a trecut prin mai multe mâini, iar la începutul anului 2009 s-a făcut cunoscută în mass media prin caii Lipițani care mureau de foame (de data asta la privați). Tot în perioada 1990-2000 s-au înființat încă câteva herghelii private care din cauza că nu exista o autoritate specială în domeniu, s-au desființat iar caii au fost vânduți din țară (Herghelia Hermes din Slobozia sau Herghelia Pășan Filip din Cenei jud. Timiș). Hipodromul Ploiești în mâna primăriei a făcut obiectul unor tranzacții și contracte dubioase contestate și răscastate. Drept rezultat: cursele sunt suspendate pe perioadă nedeterminată. Viitorul? Probabil în locul hipodromului va apărea un cartier de vile. În anul 2003 Hergheliile de stat trec în subordinea RNP Romsilva, de asemenea și atribuțiile de „autoritate hipică” moștenită de la SNCR. RNP Romsilva începe cu mare elan noua meserie de „herghelegiu”. Începând cu primele luni conducerea de atunci a RNP reușește să „scape” de adevărații specialiști în creșterea cabalinelor, în fruntea hergheliilor se pun silvicultori iar în fruntea creșterii cailor la sediul central la început un economist iar mai târziu un specialist silvicultor și vânzător. Rolul de „autoritate hipică” practic nu se lua în serios, la solicitările de acte de origine pentru mânji privați nici nu primeau răspuns. Tot în acea perioadă se „pun la punct” hergheliile, adică se repară clădirile, gardurile și se vâruiesc copacii. Soarta materialului cabalin devine mai puțin importantă, era dependentă de voința conducerii Direcțiilor Silvice în a cărei subordine ajung. Unele herghelii chiar încep să o ducă bine, caii încep să apară la competiții și concursuri, cumpărătorii găsesc cai de calitate. La alte unități unde creșterea cailor nu este pe placul conducătorilor de la județe, situația se înrăutățește. În anii 2003 și 2004 apare o nouă găselniță la RNP. Timp de doi ani se opresc de tot vânzările cu intenția de a face lipsă de cai de rasă pe piață ca mai târziu să se vândă bine (sic!). Adică: statul cu eforturi materiale întreține hergheliile, pentru ca doritorii de cai de rasă din țară să aibă posibilitatea de a cumpăra pentru: sport, turism, agrement, călărie terapeutică etc. iar unii „tovarăși” hotărâsc să oprească vânzările. Consecințele: cei care doreau

să cumpere cai de rasă au apelat la crescători din străinătate – unde se vindeau și se vând cai, iar la Romsilva efectivele au început să se înmulțească, surplusul de cai a început să consume furajele de la reproducători și mânji, iar calitatea a început să scadă. Din surse ținute „secrete” în acea perioadă se știa că mulți cai de rasă pură erau transferați la ocoalele silvice, iar de aici – bănuim că la urși sub formă de hrană. Din 2005 s-au reluat vânzările. Hergheliile care chiar produceau cai de calitate (Beclean pe Someș, Rădăuți, Izvin, Sâmbăta, Lucina) au început să vândă, iar la alte herghelii unde efectivele reprezentau la fel moșteniri istorice caii au început să se degenereze și să pornească pe calea distrugerii (Herghelia Lucina jud. Suceava produce anual din total produși cam 75% mânji fără origine cunoscută (montele se fac neverificate cu toate că la conducerea hergheliei sunt buni specialiști în silvicultură!). La Herghelia Cislău jud. Buzău, renumiții cai Pur Sânge Englez arată ca niște schelete, la Herghelia Tulucești jud. Galați iepile nu mai pot fi montate deoarece s-a ajuns la un așa grad de consangvinizare că ar trebui să se împerecheze frații sau fiicele cu tații lor, iar pădurarii nu înțeleg că herghelia ar avea nevoie de reproducători din import pentru „împrosopătare de sânge”. Dar tot aici se organizează evenimente dubioase (vezi pe www.youtube.com – Balul bobocilor herghelia Galați – cu fete dezbrăcate pe cai).

Începând cu anul 2005 apare „Legea 389”, denumită și „Legea Calului”. Această lege aduce suflu nou în creșterea cailor. Se înființează Autoritatea Hipică Națională – o instituție publică de interes național iar pentru prima dată în istorie și crescătorii privați cu material genetic de mare valoare, pot primi „alocație” de la stat pentru completarea cheltuielilor cu întreținerea cailor de rasă. Crescătorii privați încep să se organizeze în asociații, se eliberează acte de origine, autoritatea organizează anual clasări și probe de calificare, apar Stud Book-uri (cărțile crescătoriei naționale) pentru principalele rase culturale, se perfectează relațiile de colaborare cu organizațiile mondiale pentru rasele cele mai importante – astfel rasele crescute la noi încep să aibă

importanță internațională, apar primele rezultate la sporturile ecvestre (medalie de argint pentru echipa României la Campionatul European de atelaje cu 2 cai în anul 2008). Se declară montele și fătările atât la efectivele de cai de rasă cât și la descendenții din armăsari de montă publică de la stat sau privați – deci începe o muncă serioasă. Foarte des necunoscătorii pun următoarea întrebare: de ce trebuie să se crească cai cu bani de la stat? Efectivele moștenite din secolele trecute sau format tot cu bani de la stat. Ele reprezintă valori genetice deosebite, multe țări și-ar dori să le aibă. Întreținerea cailor este foarte costisitoare. Caii nu sunt utili nu numai în agricultură sau transporturi – importanța lor în aceste domenii scade din ce în ce mai mult. Totodată scade drastic și numărul total de cabaline din țară. Aceștia sunt folosiți mai nou în sport, agrement, turism, sănătate etc. În aceste domenii chiar pot să producă valori semnificative exact ca și în orice altă țară civilizată din lume. Prin ajutorul primit de la stat crescătorii privați își formează efectivele de rasă pură „oglină” celor de la hergheliile naționale. Dacă se realizează acest lucru statul nu va mai fi obligat să întrețină hergheliile naționale.

Dorința înfocată a Agenției Naționale de Ameliorare și Reproducție în Zootehnie (ANARZ) de a „absorbi” și de a „anihila” această instituție care a adus o imagine nouă cabalinelor de rasă este „justificată” – prin lipsa de activitate a acestei agenții – pierzând CONTROLUL OFICIAL AL PRODUCȚIEI DE LAPTE – COTELE DE LAPTE – dar obținând – **Identificarea cabalinelor** în urmă cu trei ani, care „schioapătă” – conform raportului comisarilor din UE.

Calul este o specie unde intervalul dintre generații este mare (10 – 15 ani). Munca Autorității hipice este la început, roadele de acum încolo se vor vedea. Dacă se comasează cu o altă instituție, unde există alte oportunități, alte sarcini, această muncă nu se va putea continua. Organisme similare cu AHN există în toate țările civilizate din lume și lucrează cu un personal mai numeros decât la noi. Despre soarta autorității vor decide guvernanții, sperăm din suflet că vor lua o decizie bună.

Motto: „Caii lor erau atât de frumoși
de-ar fi avut strune,
îi vindeam ca viori.“ (Ion Mureșan)

CAI CU BULETIN ...DE BUCUREȘTI

■ Ilinca CIOCULESCU

Ca orice ființă, caii se nasc, fiecare sub steaua lui, mai mult sau mai puțin norocoasă. Cei pe care îi voi prezenta aici s-au născut în capitala României, oraș european, în care, firește, transportul cu atelaje este interzis.

Totuși ei au buletin de București. S-au născut în familii sărace, aflate la limita subzistenței, care își câștigă traiul din colectarea fierului vechi, a gunoaielor, din mici furăciuni, găinării. Sunt cai a căror copilărie s-a petrecut sub semnul „împiedicării“, sistemul prin care se leagă între ele membrele din față ale calului, pentru ca el să nu poată alerga. Îi putem recunoaște după pieptul îngust, nedezeitat.

Apoi tot în copilărie (un cal de un an și jumătate este încă un copil) au fost înhămați la căruță. Acele

căruțe încărcate până la refuz cu diverse materiale sau cu toți membrii familiei, în drum spre nuntă, botez sau parastas.

Alimentația a fost mereu pe sponci, motiv pentru care creșterea lor s-a oprit undeva puțin peste talia unui măgăruș.

Au învățat, tot de mici, să se teamă de „cel cu două picioare și tigara-n colțul gurii“, care mai mereu suduie iar dacă nu-i faci pe plac, te rupe cu bătaia. Situația acestor cai – animalul nobil în toate mitologiile și religiile – devine însă mai dură atunci când



VOLUNTAR



încărcătura e din cale-afară de grea, harnșamentele improvizate intră în carne iar el nu mai poate trage. Începe să simtă arsura biciului iar când picioarele se împleticesc și privirea se încețoșează, atunci începe măcelul. Toți am fost, cel puțin o dată în viață, martorii încremeniți ai unor asemenea scene: calul nu mai poate. Cel care îl mână, furios, coboară din căruță, (năvălind încă speră că îl va ajuta cumva, că va mai descărca căruța) și se repede să lovească animalul în cap, cu ce nimește, lopată, topor. Am văzut caii căzuți în genunchi, sub ploaia de lovituri... scene tragic de adevărate, în viața Bucureștilor de azi.

În Centrul pentru salvarea și recuperarea cailor din Toboc-Tei acești cai au găsit acoperiș. În aproape doi ani de la înființare, au intrat în adăpost aproape 50 de cai. Poveștile lor sunt



asemănătoare: când n-au mai putu trage la căruță, când s-a terminat mâncarea, când în parcuri a căzut zăpada sau când s-au îmbolnăvit, au fost abandonați. După „sufletul” proprietarului ei au fost lăsați liberi prin parcuri ori legați de vreun gard ori în pădure. Părăsiți, malnutriți, maltratați. Căii nu știu să vagabondeze, nu-și pot găsi adăpost, precum câinii sau pisicile maidaneze.

Unii dintre ei înrați în adăpost de peste un an, poartă încă urmele biciului pe spate.

Mediatizarea acestor cazuri a avut ca rezultat coagularea unui grup de oameni care nu au acceptat doar să privească îngroziți. Au devenit voluntarii Centrului.

Cu sprijinul ALPAB și luminați de ceea ce eu numesc, fără exaltare, îngerul păzitor al cailor, au reușit să renoveze un fost atelier de dulgherie în care au amenajat adăpostul cailor abuzați și maltratați.

Nu pot să nu povestesc aici despre căii la care am ajuns prea târziu: despre acela căzut în zăpadă, pe care nu l-am mai putut ridica decât cu ajutorul unui utilaj de deszăpezire – un schelet cu privire caldă, încă încrezătoare. Nu pot uita iepșoara tânără, roibă, pe care proprietarul o uitase de multe zile legată cu o sârmă, care săpase până la os, pe câmp, la Balotești. Împreună cu membrii Clubului de echitație al orașului București am reușit să o transportăm pe viscol la FMV, dar a fost prea târziu. Momentul în care constăți și accepti, ca medic veterinar, că singurul lucru pe care îl mai poți face



pentru a opri suferința este injecția letală, este sfâșietor.

Scopul existenței acestui Centru este de a adăposti, pentru o perioadă căii-victimă, timp în care trec printr-un filtru de analize medicale, sunt tratați, hrăniți și iubiți.

Minuni se întâmplă în jurul nostru, la tot pasul, dar noi suntem prea grăbiți și nu le vedem. Recuperarea cailor, întâi fizic, mai apoi înfîrriparea relațiilor afective între ei și tinerii



voluntari care îi îngrijesc, este un lucru minunat, care simplu spus, îmi umple sufletul și îmi dă resurse să stau la coadă, atât cât va fi nevoie, pentru a intra în atenția prea ocupatului Primar General al Capitalei. Trei dintre pensionarii Centrului au acceptat șaua și au devenit cai de agrement. Pe parcursul celor șase zile cât a durat Concursul de echitație din Parcul Crângași, ei, Stela, Gin și Cezar, au plimbat sute de copii, fericiți că pot încăleca, apoi mângâia botul catifelat al călușului.

Mi-e greu să exprim în cuvinte chimia relației om-cal. Cum spunea bunicul meu, ține de inefabil, dar pot spune că omul câștigă din această relație încredere în sine, eleganță și o cantitate înesemnă de duioșie. Urmate implicit, de o mare responsabilitate, pentru că așa cum ne-a învățat Exuperry, suntem responsabili de cei care ne iubesc.

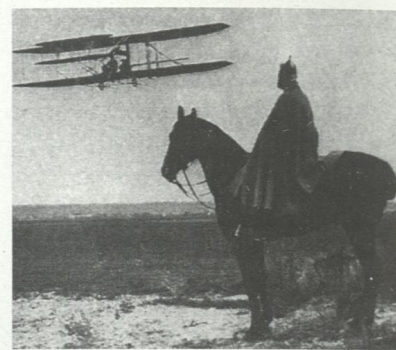
Revenirea la viață a cailor este la fel de miraculoasă precum transformarea pe care o văd petrecându-se cu salvatorii lor: copii, studenți, care încep să-și dedice timpul liber cailor, îngrijirii lor. Iată cum opera îngerului este salvarea noastră, prin salvarea acestor cai năpăstuiți.

CALUL

ÎN TIMPUL CELOR DOUĂ RĂZBOAIE MONDIALE

■ Ioan CRISTESCU

În mod ironic, sfârșitul erei cavalești a fost martor la unele dintre cele mai mari realizări ale războiului „călare”. Exemplul definitiv, clasic, al angrenării cavaleriei la scară înaltă, rămâne victorioasa Campanie din Primul Război Mondial, condusă de generalul Sir Edmund Allenby, împotriva turcilor, în Palestina, în 1917-1918, în care a angrenat un corp militar călare, format din regimente din Australia, Noua Zeelandă, India și Anglia, susținute de detașamente dotate cu mitraliere și o brigadă Royal Horse Artillery. Deși toate unitățile de la sol au fost extrem de eficiente în luptă, succesul campaniei ce a durat un an întreg se datorează, în egală măsură sabiei, vitezei și hotărârii șarjei și neîmblânzitului spirit cavaleresc.



Primul Război Mondial

În primul Război Mondial au fost folosite milioane de cai. Au fost utilizați în formațiuni de cavalerie convențională și, de asemenea, pentru transport, cărând provizii prin noroiul adânc, aducând armele și trăgând ambulanțe. Numărul de victimele în rândul cailor, pe frontul de vest, cauzat de boli și îngrijire slabă, era îngrozitor. Numai Anglia a pierdut o jumătate de milion de cai între 1914 și 1918, în mare parte din cauza expunerii inevitabile.

Cavaleria nu a făcut niciun progres semnificativ pe câmpul de luptă european, din cauza naturii statice a războiului în tranșee și a noroiului veșnic prezent. Odată ce rețelele de sârmă ghimpată au împrejmuțat câmpurile de luptă franceze și belgiene, cavaleria a fost obligată să descende și să lupte în tranșee cu baioneta și pușca.

Cu toate acestea, în partea de început a războiului, conduita și realizările cavaleriei britanice au fost exemplare. Datorită profesionalismului de care au dat dovadă, au rămas în funcțiune până în anul 1918. Nu același lucru s-a întâmplat și cu germanii și francezii, ale căror standarde scăzute de administrație au cauzat pierderi imense de cai.

Cavaleria a fost mai bine folosită departe de noroiul Europei. Cavaleria și-a atins vârful în Campania din Palestina, din 1917-1918, condusă de generalul Sir Edmund Allenby. Allenby



CAMUFLÂND CAII

Royal Scots Greys, a cincea brigadă de cavalerie, a staționat la frontiera belgiană, în august 1914, la 13 zile de când fusese declarat război Germaniei. Mai târziu în timpul campaniei, cailor gri au fost colorați castaniu pentru a fi mai greu de observat și pentru a preveni ca unitatea să fie identificată. Aici, cailor sunt aliniați pentru a fi colorați.

CAMPANIE CLASICĂ

Acest tablou ilustrează a șasea brigadă călare a Generalului Sir Edmund Allenby, învingându-i pe turci la El-Mughar, în Campania din Palestina din 1917. Măiestria cu care Allenby a condus campania din deșert rămâne exemplul clasic de desfășurare a forțelor cavaleriei la scară înaltă.



LUPTĂTOR SPAHIU

Acest Spahiu Nord-African al armatei franceze lupta pe frontul de vest, în timpul Primului Război Mondial. Calul său Barb poartă șaua tradițională marocană, cu sabia potrivită orizontal pentru a sta sub piciorul călărețului.



du-și cavaleria pe câmpia Sharon. Campania s-a încheiat în octombrie 1918, odată cu căderea Alepului, un oraș fondat de unul din primele popoare ce s-au ocupat cu creșterea cailor, Hittiți. Alepul se situează la numai 96 de km de Alexandria, unde Alexandru cel Mare, un comandant de geniu, a avut prima victorie împotriva regelui persan Darius în 333 î.H.

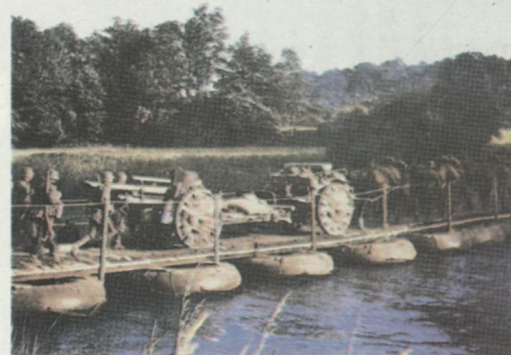
Ceea ce a urmat a fost o trădare rușinoasă a cailor, pe care Premierul britanic, Lloyd George, i-a descris ca fiind „la fel de imbatabili precum călăreții”. Douăzeci de mii de cai au fost vânduți în Egipt pentru a duce vieți pline de neglijare și cruzime. Pentru a îndrepta câtuși de puțin din răul rușinos, Dorothy Brooke, soția lui Sir Geoffrey Brooke, care a comandat brigada de cavalerie din Egipt în 1930, a pus fundațiile spitalului pentru animale Brooke din Cairo. Spitalul există și astăzi, în memoria unei femei care „ura să își aducă aminte, însă nu putea să uite”.

Al Doilea Război Mondial

Cavaleria și transportul cu ajutorul cailor au supraviețuit și în al II-lea Război Mondial. Polonia, aproape ultima țară care se baza pe cai, a intrat în război cu aproximativ 86.000 de cai. Prea mulți dintre ei au căzut în fața armatei germane. În 1939, brigada de cavalerie Pomeraniană a pierdut 2000 de cai din 3000, într-o jumătate de oră, atunci când au fost atacați de bombardiere în picaj.

Și germanii au folosit mii de cai, în special pe frontul de est, deși nici nu s-au apropiat de numărul folosit de ruși. Rușii aveau nici mai mult, nici mai puțin de 30 de diviziuni de cavalerie susținute

de artileria de câmp, precum și 800.000 de cai de povară, în total aproximativ 1,2 milioane de cai. În noiembrie 1941, a 44-a diviziune de cavalerie mongoleză a atacat a 106-a divizie de infanterie germană și artileria sa de câmp din apropierea satului Musino. Au atacat cu săbiile scoase. Uimiți, cei din infanteria germană au deschis focul. În câteva minute,



CAII DE ARTILERIE

În timpul invaziei franceze din 1940, mare parte din artileria grea germană era încă trasă de cai. Această imagine arată un howitzer de 105 mm în timp ce este mutat peste un ponton de o echipă de șase cai.

2000 de cai și călăreți zăceau morți sau pe moarte, pe câmp. Nu au existat victime în rândul germanilor.

Aproape fiecare acțiune de cavalerie a fost magnifică. Multe nu au avut legătură cu războiul sau cu umanitatea.

BELGIA, 1940

Armata germană folosea trupele călare și transportul cu cai în timpul celui de-al doilea Război Mondial. În 1940, în timp ce diviziile care foloseau tancul german panzer se pregăteau să își croiască drum prin Franța pentru a ajunge la porturile Canalului, unitățile de cavalerie conduceau ofensiva împotriva Belgiei.



Se oferă pentru reproducție următorii armăsari Shagya Arabă din Ungaria

O'Bajan Pamir

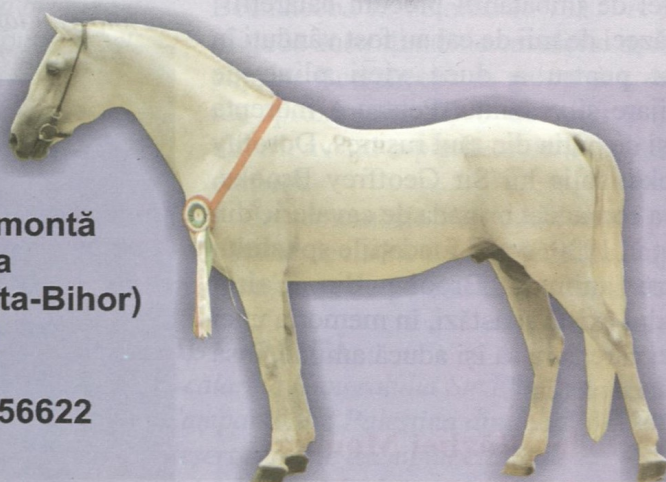
Rezultate:

2006 Campionatul European al cailor arabi Kreuth,
câștigătorul categoriei semigrele
2007 Máriakálnok CDI *** proba „S”, locul 8
2007 Campionatul European al cailor arabi Kreuth,
câștigătorul categoriei semigrele
2007 Campionatul Național de Dresaj Hortobágy,
categoria grea „S1”, locul 3.
2008 Campionatul Național de Dresaj Hortobágy,
categoria grea „S1”, locul 5
2002 Festivalul cailor arabi Bábolna. Armăsari Shagya
Arab: rezerv junior Champion
2005 Festivalul cailor arabi Bábolna. Armăsari Shagya
Arab: senior Champion

Informații: Dr.Vucskits András, medic veterinar
Tel. 00 36 30 9490497, 00 36 1 4136240

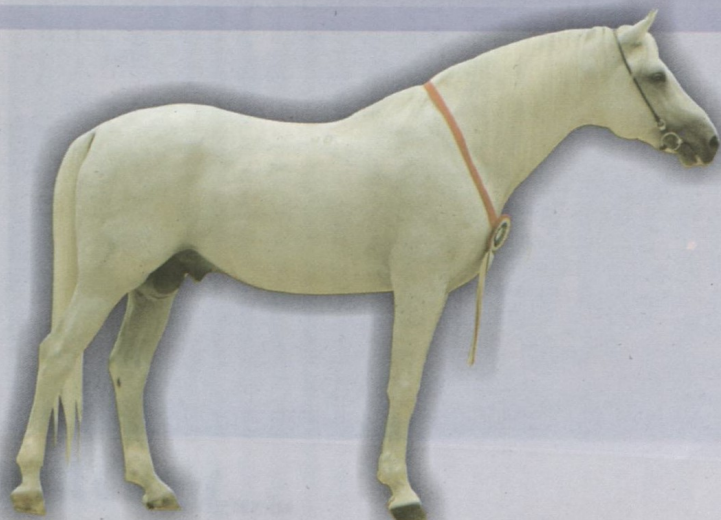


la stațiunea de montă
de la Gyula
(30 km de la Salonta-Bihor)
Informații
Gál Imre
Tel. 00 36 30 4156622



SHAGYA V – Impala

O'Bajan Pagát



O'Bajan Basa

la stațiunea de montă
de la Tiszaföldvár
Informații
Nagy Ferenc
Tel. 00 36 30 2181157



CUM AM CÂȘTIGAT DERBY-UL DE SĂRITURI ȘI „CUPA ORAȘULUI VIENA”

(fragment din volumul „Călăreți, obstacole, victorii”,
apărut la Editura Sport-Turism, 1978 - Continuare din numărul trecut)

Felix ȚOPESCU ■

Până la concursul de la Viena mai erau 23 de zile, fapt care l-a determinat pe șeful echipei să trimită caii în capitala austriacă, iar pe călăreți la odihnă în țară, cu obligația de a se prezenta cu cinci zile înainte de începerea competiției.

Deoarece nu voiam să închei turneul fără a reîncăleca și în speranța că în intervalul de trei săptămâni mi se va ameliora starea agravată de încercarea de a concura la Aachen, am plecat odată cu caii la Viena.

Kirculescu mi-a recomandat un hotel mai ieftin, iar la plecare mi-a urât drum bun și grabnică însănătoșire.

Ajuns la destinație, am tras la hotelul indicat, al cărui proprietar s-a bucurat mult când a auzit că românii vor locui la el. Urmărise succesele călăreților noștri obținute în Polonia și Germania și era convins că și de data asta vor merge bine.

Problema cea mai importantă era însănătoșirea mea cât mai grabnică, pentru a putea antrena caii și, deci, a participa la acest concurs. Cât despre vizitarea Vienei, nici gând! (o voi face însă cu o altă ocazie).

Am început lucrul cu ajutorul îngrijitorului de cai, care învățase să-i încălece și chiar să-i dea la coardă peste obstacol. Pentru că lepădasem cârjele, puteam să dirijez destul de bine lucrul, sprijinit într-un baston.

Mai rămăseseră opt zile până la începerea concursului, când, în sfârșit, am reușit să mă urc în șa și să încep plimbări ușoare pe aleile de călărie special amenajate în frumosul parc Prater. După trei zile am trecut la exercițiile de sărituri, pe care le-am intensificat în mod progresiv.

Colegii mei, care sosiseră din țară refăcuți, găsindu-mă călare, s-au mirat

că vreau să concurez. Prin bandajul de la picior încă mai apăreau petele de sânge, iar aspectul meu fizic era descurajant. Sfaturile lor prietenești de a renunța la acest concurs mai mult m-au îndârjit decât m-au convins.

De altfel, Kirculescu mi-a spus: „Dacă încăleci, să știi că o faci pe pielea ta, eu nu vreau să te mai am pe conștiință ca acum o lună la Aachen!”.

Suferisem și mă chinuisem atâta ca acum să renunț?

Noptile? Adevărate coșmaruri – frământări ca în ajunul unor dueluri tragice – cu fantome de obstacole peste care mă prăbușeam, cu tribune arhipline și pretențioase, cu soția care dărdăia singuratică în spatele tribunelor, departe pe câmp, trăind emoțiile unui posibil accident, cu fracturarea bazei craniului sau a coloanei vertebrale...

În programul concursului figurau 10 probe, printre care „Cupa Națiunilor”, Derby-ul de sărituri, Campionatul de înălțime, „Premiul prieteniei” și altele, la care în nici un caz nu puteam să fac față în starea în care mă aflam, așa că m-am decis să alerg mai întâi Derby-ul și, în continuare, dacă voi putea, încă la câteva probe.

Derby-ul era de altfel cea mai importantă probă a concursului. Pe vremea aceea, în afara Derby-ului de la Viena se mai alerga unul la Hamburg, care se menține și astăzi, alături de noile Derby-uri de la Hickstead (Anglia), Castellazo (Italia) și La Baule (Franța).

Mă înscrisesem în această probă cu trei cai, dar a trebuit să renunț la Taifun, pentru că, fiind prea slăbit, nu l-aș fi putut stăpâni. Jolka și Fulger îmi ajungeau.

Concurența era puternică, în frunte situându-se călăreții germani – învingătorii de la Olimpiadă – urmați de cei din Franța, Italia, Turcia, Olanda,

Ungaria, Danemarca, Iugoslavia.

Am început încălzirea cu Jolka, pe care am simțit-o plină de energie și cu mare poftă de a sări peste obstacole, fapt care mi-a ridicat moralul, destul de scăzut în acele momente.

Când s-a dat plecarea, am pornit „tare” încă din start, așa cum de altfel îi convenea micuței mele Jolka, deoarece, datorită fizicului ei, nu putea trece peste obstacolele mai mari decât în viteză (spre deosebire de Taifun și Fulger care, dispunând de forță și fiind mai înalți, puteau sări și în cadență mai mică).

După trecerea primului obstacol am accelerat alergarea în mod progresiv, sărind obstacol după obstacol, fără ca Jolka să atingă vreunul. Am terminat proba în ropotele de aplauze ale publicului entuziasmat de parcursul executat cu zero puncte penalizare.

Printre cei 23 de concurenți care urmau să ia startul se aflau: campionul olimpic Hasse cu Tora, medaliatul olimpic cu bronz ungurul Plattz, germanul Brandt cu celebrul Alchimist, italianul Filipponi cu supercelebrul Nassello, zis și Italico, italianul Bettoni și alții, fiecare putând termina, ca și mine, fără nici o penalizare.

Treceam prin emoții ori de câte ori concura vreunul dintre ei, bineînțeles în speranța că voi rămâne singurul călăreț nepenalizat și deci... câștigător. Dar speranța mea a fost spulberată de trei dintre cei mai buni concurenți: Hasse, Bettoni și turcul Kulă.

În situația în care patru călăreți ne găseam la egalitate de puncte, regulamentul probei prevedea o nouă întrecere – barajul. În acest caz, la egalitate de puncte, clasificarea se făcea în raport de timpul cronometrat.

(Continuarea în numărul următor)

PROTECTORUL SUBTIL
ȘI EFICIENT
AL CALULUI DIN
VREMURILE BOLȘEVICE

Există oameni pentru care „meseria” nu este doar o simplă „brătară”, aurită sau nu, ea întrupându-se în mai mult decât atât, devenind o profesiune de inimă și suflet.

Nu sunt mulți cei care transformă „serviciul” dintr-o banală obligație cotidiană într-o adevărată pasiune fără limite.

Iar totul pare trăit și mai intens, atunci când linia dintre posibil și imposibil se topește în acea necuprinzătoare lume a celor care nu cuvântă dar care, într-un fel sau altul, din totdeauna, ne-au fost alături în scrierea istoriei: caii!

Pe un astfel de om am avut onoarea de a-l cunoaște în lunga mea carieră jurnalistică, petrecută și alături de devotații „oameni de cai”, dar și de mândrii lor parteneri.

ION APAHIDEANU

Specialist recunoscut, excelent organizator, prea puțin dispus la compromisuri, prețuit de prieteni și de dușmani (cine, oare, nu are și așa ceva?!).

Un OM, o PROFESIUNE,
o VIAȚĂ DĂRUITĂ!

Ne-am propus să nu-i uităm pe cei care au contribuit, cu hărnicie și chemare lăuntrică, la creșterea și înărirea lui Pegas. Este unul dintre multele motive pentru care începem a reda viața unor gânduri agățate, harnașement cu veche patină, dar de cea mai bună calitate, pe ușa „grajdului” numit iubire pentru cai. Iar această patimă și boală se află și în rândurile scrise de Ion Apahideanu, doctorul, care nici nu are nevoie de o altă prezentare pentru toți cei care au fost, sunt și, neîndoielnic, vor fi membri ai „clubului călăreților”...

(Emanuel Fântâneau)

RASELE DE CAI DIN ROMÂNIA

■ Ion APAHIDEANU

Continuare din numărul trecut

Calul Furioso North – Star



S-a format începând cu mijlocul secolului XIX la Mezöhegyes în Ungaria, prin topirea a două familii de cai 1/2 sânge englez, Furioso și North Star, fondate de doi armăsari cu același nume. În anul 1841 a fost introdus ca pepinier armăsarul pur sânge englez Furioso (Privateer – Miss Furey), născut în herghelia contelui Karoly. Era un exemplar cu talia de 168 cm (panglică), perimetrul toracic 195 cm. Acea osatură puternică și culoarea vișiniu. El a creat o familie separată de cai 1/2 sânge englez. Timp de 10 ani cât a montat la Mezöhegyes a produs 98 de armăsari și 81 de iepe care au format grupul de cai Furioso, după numele tatălui lor. Inițial, calul acesta era foarte masiv pentru un cal de 1/2 sânge, având talia medie de 164 cm., perimetrul toracic 193 cm, perimetrul fluierului 20,5 cm și greutatea medie 580 kg. Capul era spre grosolan, iar ca defecte de exterior se menționau crupa îngustă și genunchii șterși. În general producția erau armonioși, cu aptitudini multilaterale pentru muncă.

După 11 ani, în 1852, s-a importat din anglia armăsarul pur sânge englez The

North-Star, de culoare neagră, care a montat în herghelia Mezöhegyes timp de 6 ani, având produși care semănau bine cu tatăl lor, care au format familia North-Star de 1/2 sânge. „North-Star Senior”, cum s-a numit la Mezöhegyes, s-a născut în anul 1844 la lordul Fritzwilliam (din Jaques-Ringlet). Avea o spinare puternică, torace profund, membre solide, menționându-se și la el genunchii șterși. Cei doi armăsari fondatori au avut un număr de strămoși comuni.

Armăsarul Furioso și fii acestuia clasați pepinieri au montat mai ales iepe de sânge arab și din familia Nonius și alte diferite iepe 1/2 de sânge ușoare.

Armăsarul North-Star a montat numai iepe 1/2 sânge englez și iepe din familia Furioso.

Începând cu anul 1870, înmulțirea acestor două familii de cai s-a făcut numai prin creștere în rasă curată amestecându-se între ele, pentru consolidarea unui cal de tip propriu. Din când în când s-a infuzat prin armăsari pur sânge englez, pentru asigurarea unui temperament vioi și corectarea unor defecte de conformație. În perioada de formare, până în anul 1919, au montat un număr destul de mare de armăsari pur sânge englez, dintre cei mai importanți după valoarea produșilor, au fost: Young Mulley, Deutscher Michl, Urambatyam, Vihar, Polmodie, Nagy Vezér, Back-a-boo, Eredmény, Adieu, Drága, Durezás, Shannou, Filou, Vulkán.

Infuzia de pur sânge englez a imprimat calului Furioso-North-Star un temperament vioi și aptitudini în primul rând pentru călărie, dar și pentru tracțiune. Capul a devenit mai uscățiv, cu profilul drept, gâtul relativ puternic, dar uneori prea scurt; greabănul mai înalt; spinarea și șalele bune; crupa relativ lungă și ușor înclinată; toracele profund; membrele recte ca formă cu cornul puternic. Defectul de genunchi șterși a fost moștenit

de la ambii armăsari fondatori.

Calul Furioso-North-Star a fost și este unul bun pentru călărie, cu aptitudini pentru sărituri de obstacole și proba completă în primul rând, dar și pentru tracțiune ușoară. Are mersuri corecte, cadențate și destul de ușoare față de greutatea corporală.

În România, grupul de cai de reproducție Furioso-North-Star a fost adus din herghelia Mezöhegyes în anul 1920, odată cu efectivele de Nonius și Gidran. Efectivul era format la sosire în herghelia Bonțida din 255 cap (5 armăsari pepinieri, 44 iepe mame și 206 mânji sugari și tineret mascul și femel sub 4 ani.)

Sediul hergheliei se afla atunci provizoriu în comuna Bonțida, de unde nu după mult timp s-a mutat la Jucu, unde s-a instalat definitiv, secțiile principale fiind aici: iepe mame, armăsari pepinieri, dresaj și antrenament, hipodromul, secțiile de tineret mascul și femel fiind în comunele Răscruci și Bonțida (Blaga și Stâna). La pierderea nordului Transilvaniei după dictatul de la Viena, efectivul Furioso-North-Star a fost cazat timp de 5 ani la Căciulata și Homorod (Târnava Mare), de unde s-a întors pe jos trecând Mureșul pe la Fernut, la reocuparea părții de țară pierdută.

Herghelia Bonțida este așezată pe valea Someșului Mic, la o altitudine de 293 m, dealurile ce o înconjoară atingând între 320-460 m în medie. Structura solului este diferită; argilolutos, cernoziom rendzinos degradat cu fertilitate destul de săracă. Temperatura medie anuală +9°C, coborând în unele ierni mai aspre până la -25°C, vara urcând la 36°C. Primăvara vine târziu, existând uneori zile cu îngheț până în luna mai, iar toamna începe devreme cu îngheț în luna octombrie, uneori chiar spre sfârșitul lui septembrie. Precipitațiile atmosferice anuale sunt în jur de 600 mm, în anii secetoși scăzând sub 500 mm. Vânturile sunt în general de intensitate redusă, direcția predominantă a celor reci și secetoase fiind de la Nord-Vest, iar a celor mai calde, care aduc în general ploaie, este de la Sud-Vest. Valea Someșului este în general umedă și cețoasă, fenomen frecvent observat dimineața.

Deși condițiile pedo-climatice de la Bonțida sunt mult diferite față de cele de

la Mezöhegyes, calul Furioso-North-Star s-a aclimatizat aici bine, neconstatându-se nicio modificare a însușirilor morfologice și fiziologice față de tipul originar.

Armăsarul Furioso Senior a avut 5 fii care au ajuns pepinieri: I, II, III, IV și X. Din aceștia numai Furioso I și Furioso X au format linii genealogice care s-au continuat și în România. Din Furioso I, după 5 generații, Furioso 28. Din Furioso 28 și o mamă North-Star, s-a născut armăsarul Furioso XXXIII, care prin cei doi fii ai săi, Furioso XXXV și Furioso XXVIII, frați buni de tată și de mamă (184 Furioso XXVII-27) se continuă până azi prin urmașii lui Furioso XXXVIII.

The North-Star a avut numai doi fii care au ajuns pepinieri, din care numai North Star 1 l-a continuat pe tatăl său prin singurul urmaș ajuns pepinier, North Star 3, fiii căruia (North Star 4 și North Star 6) au ramificat arborele genealogic în două linii care se continuă și la Bonțida, prin North Star 17 (cu mamă Furioso XXXIII) și North-Star XIX (cu mamă 234 Shannon), care prin fiul său North-Star XXIV (cu mamă 162 Filou 1-4) și cei 5 fii ai acestuia (North-Star XXVII, XXIX, XXXI, XXXII și XXXIII) continuă până în zilele noastre.

În herghelia Bonțida s-a practicat metoda infuziei permanente de pur sânge englez prin armăsari, începută la Mezöhegyes. Primul armăsar a fost Filou I care a montat și la Mezöhegyes (1/2 sânge englez) după care au urmat alți 14 armăsari din care majoritatea au montat și iepe Nonius-mic, aflate la Bonțida.

Capacitatea energetică a calului Furioso-North-Star verificată permanent la probele de califi-

care executate în aceleași condiții cu calul Nonius, arată că la probele de tracțiune este mai bun Nonius-ul, iar la galop Furioso-North-Star-ul.

Acțiunea de ameliorare a cailor locali la noi în țară nu a avut arii atât de extinse ca Nonius-ul, pe de o parte fiindcă Furioso-North-Star-ul s-a format cu 3 decenii mai târziu, iar pe de altă parte pentru că Nonius-ul era mai liniștit, mai puternic și avea mersul mai spornic, cu aptitudini în primul rând pentru tracțiune, apreciat de crescători la lucrările agricole și transporturi. În cei peste 60 de ani de când crește calul Furioso-North-Star la noi în țară, în primii 40-45 de ani s-au livrat cca 450 de armăsari pentru monta publică, difuzați în stațiuni de montă astfel: 1. prin depozitele de armăsari Homorod, în județele Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu; 2. prin depozitele de la Balc și Arad în județele Bihor și Arad; 3. prin depozitul de la Beclean, în județele Bistrița Năsăud, Cluj, Maramureș, Stau Mare și Sălaj. În ultimii ani depozitul de armăsari Târgu Mureș a preluat județele Mureș și Cluj.

Ocazie unică

Pacific

fiul campionului european
și multi campion Kubinec,
este disponibil la montă în România trei luni.

Galerie foto

www.roxanagabor.com/photo/pacific

Contact Csaba Mate, telefon 0722244090.



PHOTO BY ROXANA GABOR

BUDENNY

■ Nina LUPU

Rasa Budenny (sau Budyonny) a fost numită după Mareșalul Budenny, unul dintre cei mai renumiți comandanți ai cavaleriei bolșevice din războiul civil din Rusia (1918-1920). În esență, calul Budenny este un „warmblood” rusesc, creat prin încrucișarea iepelor native cu armăsari Thoroughbred. Între caii crescuți în Rusia, această rasă captează interesul în mod special deoarece este un produs al programelor complexe de încrucișare care au fost instituite mai întâi la crescătoriile de cai ale statului, după Revoluția Rusă din 1917, și care continuă încă.

Încrucișare selectivă

La începutul anilor 1920 încrucișarea selectivă preliminară începuse în regiunea Rostov, care mai târziu a devenit Crescătoria Budenny și Prima Cavalerie a Armatei. Scopul crescătorilor era să producă cai rezistenți de cavalerie, pentru a compensa pentru pierderile enorme suferite în timpul primului Razboi Mondial și după finalizarea acestuia.

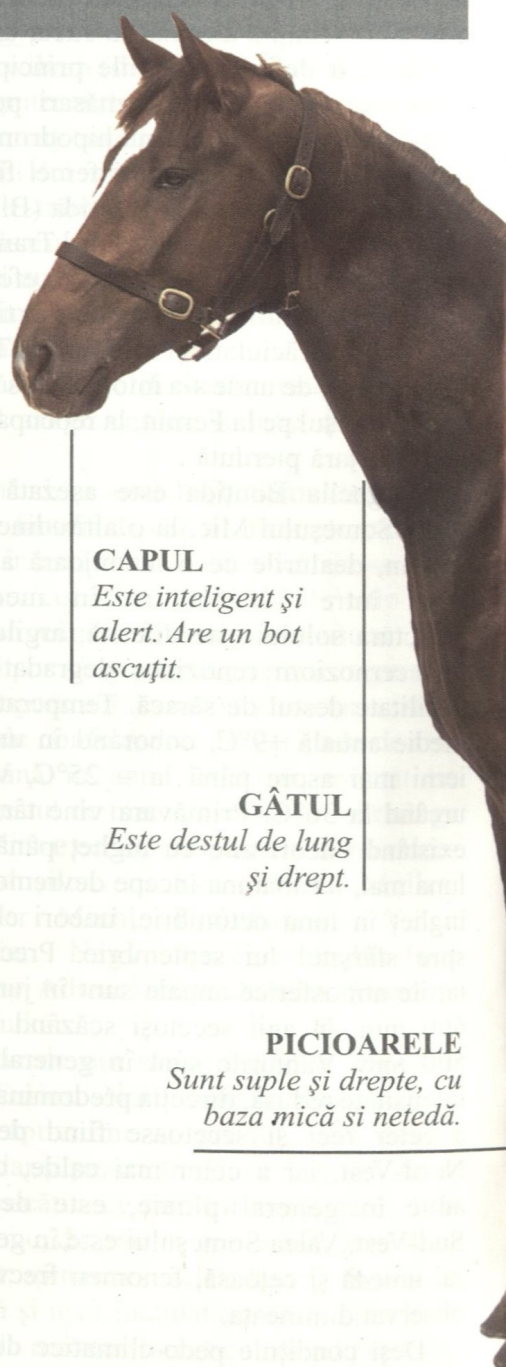
Primul pas în crearea acestei noi rase a fost să încrucișeze iepe alese din rasele Don și Chernomor cu armăsari din rasa Thoroughbred. Chernomorul este un cal Cossack, foarte similar cu cel din rasa Don, însă mai mic, mai ușor și mai activ. A fost crescut, inițial, în zona Krasnador, la nord de munții Caucaz, și descinde din caii crescuți de populația Zaporozhian Cossacks, care s-a stabilit pe partea de nord a râului Kuban în secolul al optsprezecelea. La un moment dat, crescătorii foloseau cai Kirghiz și Kazakh, dar progenitura fie a moștenit cele mai rele defecte de conformație ale acestor cai de stepă, fie și-a pierdut robustețea. Mai târziu, calul Budenny a fost folosit pentru a îmbunătăți cele două rase.

Rezultatele primei încrucișări au fost cunoscute sub numele de Anglo-Dons. Cei mai buni dintre acești cai au fost împerecheați între ei, iar rezultatul a reprezentat baza din care a fost ales calul Budenny. Iepele gestante au fost tratate cu mare grijă. Ele au fost ținute pe cele mai bune pășuni, păstrate înăuntru pe timp de iarnă și hrănite din belșug. De la început, caii între doi și

patru ani erau testați pentru performanță atât pe hipodrom, cât și la cursuri de echitație pentru cavalerie.

Dintre cele 657 de iepe folosite pentru a crea un tip fix, 359 au fost din rasa Anglo-Don, 261 erau Anglo-Don încrucișat cu Chernomor și 37 au fost Anglo-Chernomor. Aceste iepe au fost împerecheate cu armăsari Anglo-Don și orice iapă care nu avea un caracter de Thoroughbred bine definit era încrucișată din nou cu armăsari Thoroughbred. Rasa a fost recunoscută oficial în anul 1949.

La început, au fost recunoscute trei tipuri de Budenny: „Massive” (Masiv), „Eastern” (Estic), și „Middle” (Mijlociu). Mai târziu, cerința pentru un cal de competiție complet a dus la producția unui singur tip, care avea o mai mare proporție de sânge Thoroughbred decât exemplarele dinaintea sa. Budennyul modern tipic are oase puternice, o construcție solidă și seamănă foarte mult cu Thoroughbred ca înfățișare. Are, în general, 1.63 m. Aproximativ 80% sunt de culoare castanie, iar blana lor are o strălucire aurie, moștenită de la Don sau de la Chernomor. Ocazional, putem întâlni și deformări în conformație, precum ar fi picioarele din spate mult prea drepte, acestea fiind rezultatul nereușit al încrucișării cu Kazakh și Kirghiz, dar, în general, este un cal bun de călărie, cu un cap elegant. Rezistența rasei este indubitabilă și se spune, de asemenea, că rasa are un temperament calm și sensibil.



CAPUL

Este inteligent și alert. Are un bot ascuțit.

GÂTUL

Este destul de lung și drept.

PICIOARELE

Sunt suple și drepte, cu baza mică și netedă.

Sport

Budennyul este recunoscut ca un cal ce are performanțe bune în competiții pe distanțe lungi și la dresaj. De asemenea, a avut succes în cursele cu obstacole și cele pe teren variat. Este un cal rapid, cu toate că viteza sa nu se poate compara cu cea a rasei Thoroughbred.

Caii în vârstă de doi ani sunt testați pentru viteză pe o distanță de 1.200 m și timpul lor mediu este de un minut și 38 de secunde. Caii în vârstă de trei ani sunt testați pe o distanță de 2,4 km și scot, în medie, un timp de două minute și 38 de secunde. Turneul Gran Pardubice din Cehoslovacia a fost câștigat de Budenny,



CORPUL

Este bine-făcut și proporționat, cu destulă adâncime a taliei.

TIPUL MODERN

Budennyul modern are acum mai mult sânge Thoroughbred decât înainte, pentru a-i îmbunătăți performanțele în competiții. Se spune că este bun la sărituri și face față terenurilor variate.

iar intrările în această cursă extenuantă cu obstacole includ, de obicei, câțiva reprezentanți ai rasei.

Majoritatea cailor rusești sunt renumiți pentru rezistența lor, o calitate foarte apreciată printre republicile Asiei, iar Budennyul nu face excepție. A fost desemnat că un armăsar, Zanos, a parcurs o distanță de 309 km în 24 de ore, odihnindu-se pentru numai patru ore, iar, alături de un însoțitor, a parcurs 1.800 km în 15 zile.

PULPELE

Pulpele mult prea drepte moștenite de la încrucișările cu Kazakh au fost, în prezent, eliminate.

ÎNĂLȚIMEA
1,63 m



ORIGINILE

O schemă-pilot de creștere a calului Budenny a fost începută în regiunea Rostov în anii '20. Astăzi, Budennyul este crescut în părțile sudice ale fostului URSS, precum în Ucraina și în zona de până la Marea Neagră. Este de asemenea crescut în republicile vecine Kazakh și Kirghiz, mai către est. Un avantaj inițial a fost disponibilitatea cailor Don și a celor Chernomor-Cossack, crescuți în regiunea Krasnodar, de-a lungul râului Kuban.

LETEA ȘI CAII SĂI

■ Dr. Ștefan RĂILEANU, medic veterinar

Cea mai mare parte din teritoriul Deltei Dunării revine zonelor joase de baltă, lacurilor, grindurilor joase ocupate de ecosisteme de mlaștină, acvatice și de zăvoaie. În acest peisaj se detașează, prin aspectul ei special și insula nisipoasă Letea situată în delta maritimă. Formată inițial ca grind litoral, din nisipul depus de valurile mării și spulberat apoi de vânt, insula Letea este, în prezent, cuprinsă în teritoriul Deltei Dunării, în urma extinderii acesteia spre est, prin depunerea continuă de aluviuni aduse de fluviul Dunărea.



suprafața terenului ocupat de hașmacuri; inundarea freatică anuală a majorității hașmacurilor, în timpul primăverii; existența apei freatice la mică adâncime (80-100 cm), acumularea de humus în nisipul din japșe, îndeosebi, în zonele cele mai joase.

Climatul este deosebit de arid, similar în multe privințe celui de stepă, cu precipitații anuale de maximum 400 mm. În perioada 1988-1990 acesta a fost sub 400 mm. Deficitul de apă din precipitații este compensat, în unele stațiuni, de apa freatică aflată aproape de suprafața solului, din care se pot aproviziona speciile lemnoase. Temperatura aerului este deosebit de ridicată în timpul verii. La suprafața nisipurilor lipsite de vegetație temperatura ajunge la 56,8°C

Câteva date cronologice despre aceasta regiune vă pot face să înțelegeți ce importanță are Parcul natural Letea, așa cum a fost numit inițial în 1940, care figura pe lista rezervațiilor naturale din România. Anul 1980 este anul includerii sale în rețeaua internațională a rezervațiilor biosferei în cadrul programului „Omul și Biosfera”.

Condițiile de viață din grindul Letea, și în special în zona pădurilor tip hașmac (păduri instalate în spațiul depresionar dintre dunele de nisip), au anumite particularități: uscăciunea mare a aerului în timpul verii; vânturile puternice din timpul iernii; transportul eolian de nisip, care poate acoperi, parțial sau total,





(1990), producând arsuri la puieții tineri. Iernile sunt mai blânde datorită influenței Mării Negre. Totuși, se realizează și temperaturi destul de coborâte, sub -20°C, uneori pe perioade lungi de timp (peste 20 zile, 1985). Primăverile sunt deseori secetoase, cu vânturi uscate, care influențează negativ prinderea puieților, îndeosebi pe dune. Deficitul hidric, pe fondul acestei rezerve foarte

reduse de apă în sol, se instalează din aprilie-mai, se accentuează foarte mult în lunile de vară (iunie-august) și nu dispare decât în noiembrie și decembrie.

Ansamblul de specii lemnoase este relativ restrâns asemănându-se cu cel din luncile râurilor interioare din partea de est a Câmpiei Române: arbori de stejar, frasin, plop alb, anin, ulm și arbuști. În afară de acestea se mai găsesc câteva

specii lemnoase de plop. Specifică acestor păduri este liana grecească (*Periploca graeca*), iar pe alocuri dacă umbli, mai găsești și alte liane cum sunt curpenul de pădure, vița sălbatică și hameiul.

Aici, în grindul Letea ca să fie și mai ciudat locul a apărut o populație de cai care trăiesc în sălbăticia locului. Urâți de o parte din localnici pentru ca le distrug grădinile, de O.N.G.-urile de mediu că distrug scoarța copacilor din pădurea Letea și abatorizați nu demult de italieni. Ne-au trezit interesul și am început încă de acum trei ani să le mergem pe urme.

Din punct de vedere etologic regiunea Letea ne surprinde cu încă o curiozitate, caii aici pe timp de iarnă sunt camarazi cu mistreții.

Calul și mistrețul parteneri în toiul iernii

Frigul, uscăciunea, hrana de proastă calitate, vântul toate acestea îi face pe cai să fie parteneri cu mistreții în dorința de a mai savura o „prăjitură“ un firicel de iarbă verde.

Armăsarii dominanți caută cărările mistreților și așteaptă până ce mistreții își iau masa răscolind pământul în





căutarea rădăcinilor și rizomilor proaspeți. După ce mistreții au răscolit o suprafață destul de mare, atunci armăsarul dominant intervine și răscolește prin pământ cu copita, imediat îl urmează și haremul său care face același lucru în căutarea rizomilor de plante. Prieteni la greu, aceste două specii se ajută într-o manieră pe care putini reușesc să o înțeleagă. Dacă mistreții îi ajută pe cai să guste un firicel de ceva verde pe timp de iarnă și caili sunt recunoscători și abat vânătorii de pe traseele mistreților. Astfel vânătorul este păcălit când vede urme de cal și de mistreț pe aceeași cărare și de multe ori spune „iar au speriat caili vânatul” și se lasă păgubaș în acea zi.

Dansul împerecherii

Deosebit, fastuos, elegant și plin de expresie începe sezonul de montă al armăsarilor semisălbatici.

În cazul cailor domestici unde armăsarul este condus lângă femelă atunci când aceasta este la ovulație și stă aproape nemișcată astfel nu mai exista refuz, deci prima etapă a ritualului de împerechere nu mai există. Refuzul de

fapt este cheia, refuzul îl face pe armăsar mai aprig și mai îndrăcit în dorința lui. Acest tip de montă se numește DIRIJATĂ în limbajul specialiștilor. Prin introducerea acestei metode impuse, dirijate, cabalinele sar practic peste cea mai frumoasă etapă a sezonului de împerechere. La caili semisălbatici din Deltă aceasta este etapa cea mai cutremurătoare, aici apar cele mai elegante dansuri cele mai strânse lupte, aici se face selecția celui mai puternic. Aceasta etapă durează cam 10-12 zile de când femela a dat naștere mânzului iar în tot acest timp se răstoarnă ierarhiile în grupul respectiv și uneori este detronat armăsarul dominant iar în locul lui apare un alt tânăr puternic. Un armăsar reușește să își mențină titlul de rege aproximativ 5 sau 6 ani iar dorința de aderare la acest titlu îi apare cam în jurul vârstei de 3 ani. Atunci este puternic și tânăr, iar sângele lui fierbe, este condus doar de un singur gând, „sunt liber puternic și aș putea fi chiar rege peste acest ținut.”

S.O.S caili din Letea

Romantismul imaginii piere dacă ne

gândim că în zona Letea trăiesc în jur de 2000 de animale semisălbatici adică vaci și cai. Spre deosebire de cai toate vacile lăsate libere au crotal, sunt înregistrate de către medicul veterinar din zona care de ani buni se luptă să țină o oarecare liniște epidemiologică. Deci tragem noi concluzia că se cunosc proprietarii, că se primesc subvenții iar vacuțele fac excursii nutriționale în zona strict protejată. Să înțelegem că e mai ușor să omori decât să impui o conduită?

Astfel caili devin țapi ispășitori plători poate cu moartea pentru lipsa de implicare a celor care sunt plătiți să se implice.

Mulți cred că abatorul ar fi o soluție, eu vă spun că ar fi soluția care ar umbri dezordinea și pentru un timp Pădurea Letea va avea liniște, în ziare.

După părerea noastră ar trebui ca autoritățile să aibă grijă la deciziile pe care le aplică în acest caz deoarece ne aflăm pe un sit Ramsar, Patrimoniu Natural Mondial – UNESCO și aceasta ne obligă să ne comportăm diferit față de practicile de până acum.

Se pare că rezolvarea efectivă a problemei din grindul Letea încurcă mult izele oamenilor din bătaură și autorităților care par depășite de situație.

Considerăm că universitățile românești încă pregătesc specialiști care pot să gândească echilibrat așa că aici trebuie lăsați să o facă. Cei care știu ce înseamnă viața cei care luptă în fiecare zi cu moartea cred că această populație de cabaline reprezintă un laborator de etologie în toată măreția sa și nu numai.





Armăsari de montă

Baza hipică și herghelia Hajdúböszörmény- Ungaria



www.aranykapu-lovarda.hu

Aranykapu Carismo

Armăsar Hannoveran, de culoare murg ars, născut în 1993, talia: 169 cm.

Calypso II	Cor de la Bryère	Rantzau xx
	Tabelle	Heißsporn
Anka	Akzent II	Hyazinthe
		Absatz
	Carsta	Wega
		Cavalier
		Gotendindl Z

Carismo la vârsta de 3 ani dintr-un număr de 50 de armăsari testați a câștigat probele de calificare de 70 de zile la Adelheidsdorf, cu punctaj remarcabil (147,77 puncte). Tatăl lui Carismo, armăsarul Calypso II este considerat etalon în rândul pepinierilor de cai de sport moderni din Germania, produșii lui se remarcă prin calități excepționale sub șea și la sărituri. Armăsarul are o mișcare dinamică și elastică, cu bună propulsie, calități care se transmit bine. Aptitudinile de sport și culoarea închisă de asemenea se transmit bine la produși.



Aranykapu Rauherr

Armăsar Bavarez, murg închis, născut în 1993, talia: 169 cm.

Raueck I.	Rasso	Ramiro Z
	Gerona	Feodora
Arnika	Agami XX	Graphit
		Wienerin
	Einbuche	Masetto XX
		Agatha XX
		Eindruck II.
		Silberulme

Rauherr în 1992 a câștigat arbitrajul de selecție al Bavariei, atât la origine cât și la performanțe multumeste orice așteptare a crescătorilor de cai de sport. Pe linie paternă între ascendenți se găsește celebrul armăsar Ramiro Z, care și el a fost un cal de obstacole de categorie grea, de asemenea a fost un remarcabil reproducător al vremurilor de atunci. Bunicul de la mamă a fost Pur Sânge Englez, fapt deosebit de important în creșterea cailor moderni de sport. Rauherr, și el a participat la concursuri de obstacole de categorie grea, a câștigat probe de categoria 18 „S”. Armăsarul are o constituție solidă, cu temperament bun și totodată ușor de dirijat.



Aranykapu Ravallo

Armăsar Hannoveran, de culoare murg ars, născut în 1986, talia: 169 cm.

Raphael	Ramiro Z	Raimond
	Annekatrien	Valine Z
Gala	Goldstein	Abhang I
		Wotansmeise
	Pingpong	Gotthard
		Stienchen
		Pik König
		Auster

Ravallo a câștigat probele de calificare după performanțe proprii, al rasei HLP de la Medingen din anul 1989, cu punctaj considerat record până în zilele noastre. (155,43 puncte). În anul 2004 s-a remarcat ca și bunic dinspre mamă al armăsarului câștigător al arbitrajului de selecție, Fideranz, NRW. Ravallo este un armăsar nobil, cu mișcare elastică, cu temperament bun dar ușor de dirijat și cu o constituție de tăria oțelului. Produșii în general sunt închiși la culoare, cu aptitudini multilaterale, cu comportament bun și mișcări corecte.



Aranykapu Lycos

Armăsar de Oldenburg, de culoare neagră, născut în 2002, talia: 169 cm.

Lycos	Landor S	Landadel
	Dianaroos	Eureida II
Cendy	Contender	Zeus
		Nobelroos
	Humane	Calypso II
		Gofine
		Gelria
		Hummel

Lycos este reprezentat în Ungaria linia celebrului reproducător de sărituri Landadel. Armăsarul a absolvit în Germania testul de 30 de zile cu un punctaj remarcabil de 8,25 puncte la calificarea la obstacole. La Nyíregyháza în anul 2005 a câștigat probele de calificare naționale, iar la Parád la bonitatea SVT I a obținut 85,5 puncte. În anul 2006 la finala armăsarilor de 6 ani de la Mezőhegyes a terminat pe locul 10. Primii mânji sunt atractivi, moștenesc bine culoarea neagră a tatălui.



Aranykapu Stevignon

Armăsar Oldenburg de culoare neagră, născut în 2004, talia: 170 cm.

Stedinger	Sandro Hit	Sandro Song
	Bold Fantasy	Loretta
Lavinja	Davignon I	Landadel
		Belinda
	Lakerana	Donnerhall
		Piroshka
		Lemon Tree
		Akerana

Stevignon are calități remarcabile la mișcări și peste medie la sărituri, la exterior prezintă caracterile tipice ale calului modern de obstacole. În Ungaria a obținut rezultate remarcabile la arbitrajul de selecție din luna februarie, deoarece s-a calificat cu 79% pe primul loc între armăsărușii tineri. Ca și origine între ascendenți are linii de cai de dressaj, dar la partea maternă a tatălui (Stedinger Sandro Hit) îl găsim pe Landadel, celebrul reproducător de obstacole. În consecință armăsarul poate fi recomandat ca reproducător și la caii de obstacole. Produșii au exterior corect și mișcări bune.



Aranykapu Quantum

Armăsar Holstein, de culoare murg închisă, născut în 2006, talia: 168 cm.

Quality	Quinar	Quidam de Revel
	Cordelia	Adele
Eleganz	Alcatraz	Lantaan
		Pracht
	Maedi	Aloube Z
		Nirza
		Landgraf I
		Henny

Tatăl lui Quantum, armăsarul Quality, a participat de trei ori la campionatul mondial al cailor tineri de la Lanaken și a câștigat de mai multe ori categoria „S”. Bunicul dinspre tată al lui Quality, renumitul Quidam de Revel, în anul 1992 la jocurile olimpice de la Barcelona a câștigat la individual locul 4. Și Quantum prezintă aptitudini și calități excepționale la obstacole. Este un armăsar cu temperament echilibrat și liniștit. La selecția de toamnă a armăsarilor de la München, din 500 de armăsari a intrat între primii 70, iar la Oldenburg a obținut drept de montă.

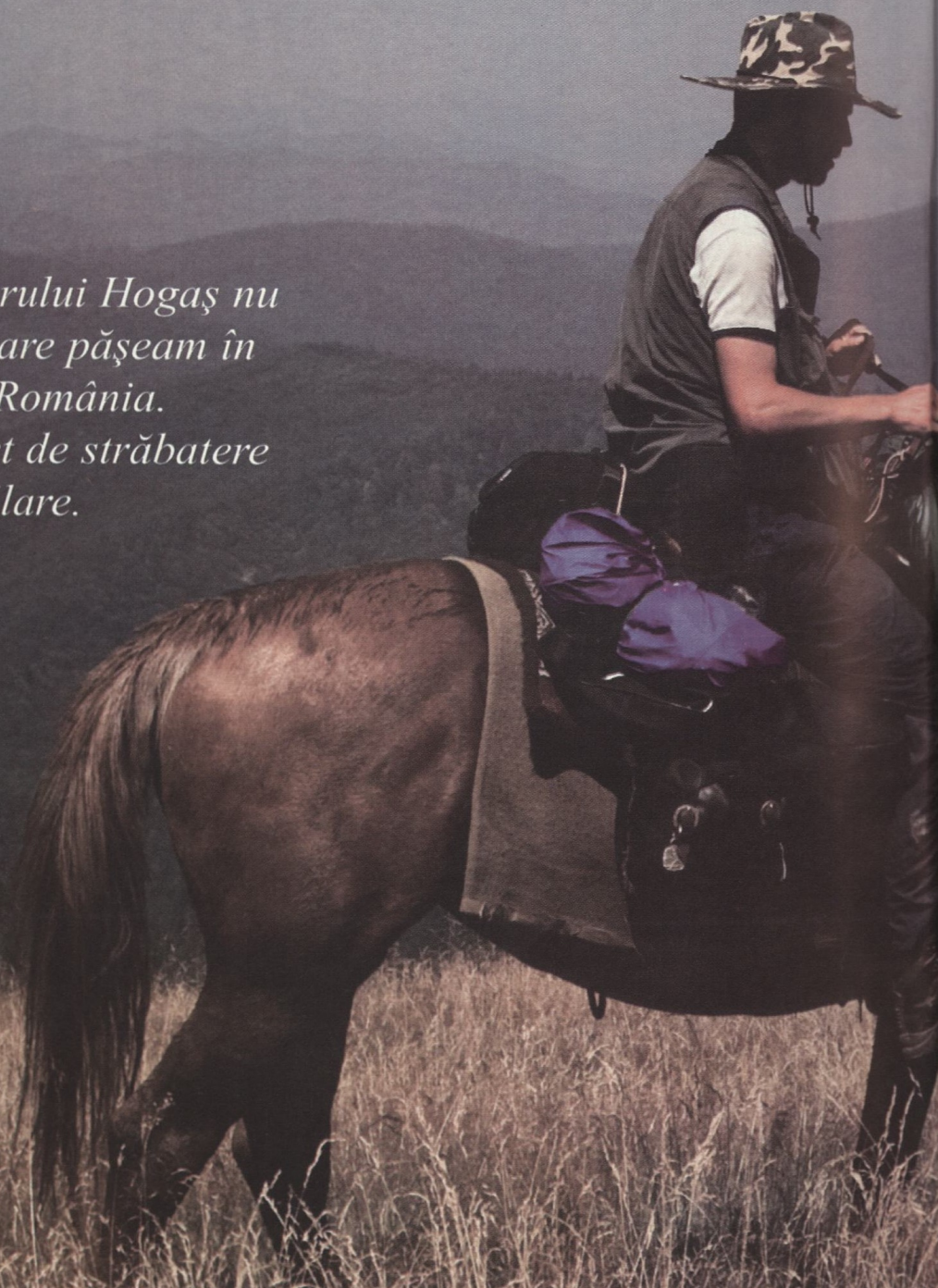


Informații la: ANDIRKÓ ATTILA 00 36 209537-682

CU CALUL PRIN ROMÂNIA DE AZI, PE DRUMURILE STRĂBĂTUTE DE HOGAȘ

■ Marian CHISELITE

Ideea de a reface traseul călătorului Hogaș nu îmi dăduse târcoale în ziua în care pășeam în birourile National Geographic România. Vizualizam totuși un vast proiect de străbatere a arcului Carpatic românesc călare.



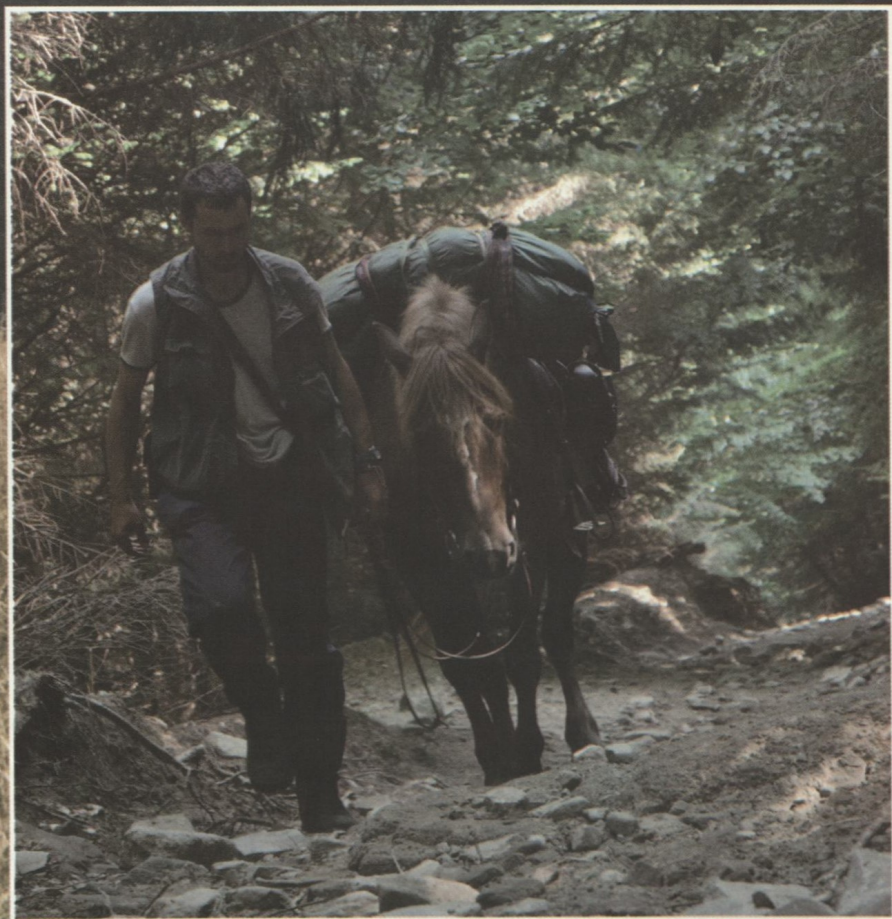
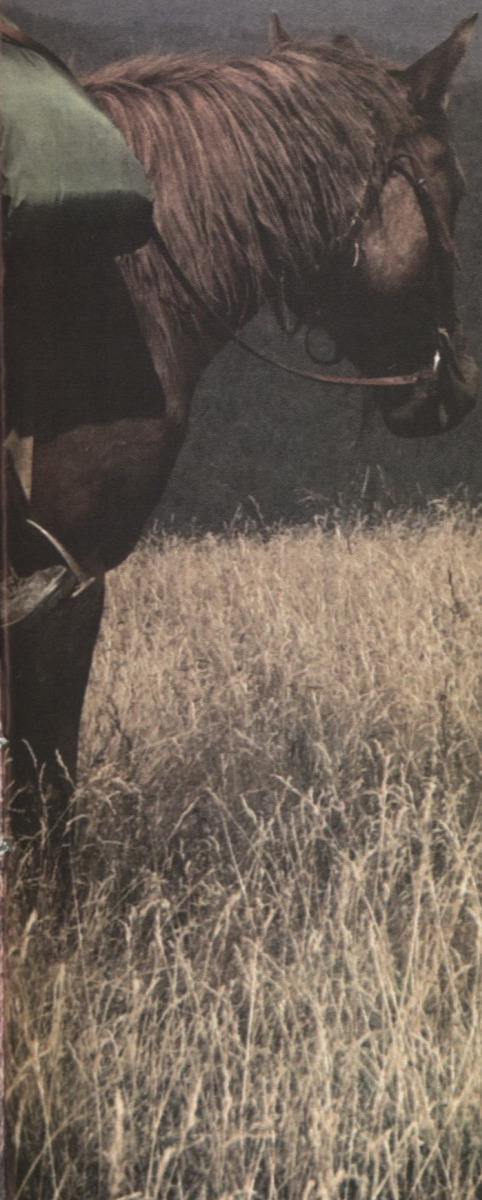
Nici astăzi nu am renunțat la acest îndrăzneț plan, însă trebuie să admit faptul că intrarea în scenă a lui Hogaș, la propunerea lui Cătălin Gruia, a dat un fir epic dorinței mele de a concepe și a realiza un fotoreportaj reușit. În afară de aventura în sine, eram convins că fotografic, o călătorie călare îmi va înlesni pătrunderea în lumea muntelui românesc. Îmi spuneam că, datorită calului, voi câștiga încrederea oamenilor iar dialogul se va lega mai ușor la întâlnirea unui călăreț singur în Munții Neamțului, astfel devenind posibilă o poveste ilustrată a drumurilor lui Hogaș, foarte apropiată de experiența scriitorului nemțean.

Călătoria călare din vara lui 2008 avea însă și alte motivații, în afară de cele pretențios artistice. În prima zi a peripeziilor mele nemțene eram la fel de convins, ca și în anii studenției mele, de potențialul turismului ecvestru în România. Mult timp, ideea organizării de tururi călare în Obcinele Bucovinei mi-a fost foarte dragă

și, pentru că studiile de drept pe care le urmam în facultatea ieșeană nu mă pregăteau pentru o viață petrecută în șaua unui cal, mi-am dorit la un moment dat să învăț echitație în grajdurile lui Florin Codre, am încercat să încropesc trasee variate de turism ecvestru în pădurile Sucevei și am creat legături cu pasionați de echitație din Franța. Nu am fost niciodată ghid călare pentru vreun călător străin în pădurile Moldovei. Aș spune că motivele sunt personale, foarte intime și că aparține doar sinelui. Însă dau și un vot de blam unei societăți românești neîncrezătoare, imobilă, sedentară în uimirea ei pentru o idee care la alții este normă și nu arătare ciudată a unei minți rătăcitoare. Turismul ecvestru face tristă figură în România, o știam și înainte de Hogaș, sunt convins și după Hogaș, deși am primit un sprijin financiar nesperat din partea comunității locale nemțene, prin Primăria Piatra-Neamț și Rifil S.A., ca semn al interesului local pentru potențialul

turistic al zonei.

Acestea erau ideile în care credeam în momentul în care am apelat la Romsilva pentru un cal huțul. Gheorghe Mohanu a avut amabilitatea de mă asculta și de a înțelege motivațiile proiectului meu. Au urmat două săptămâni de călărie și antrenament fizic la Herghelia Lucina pentru a rezista timp de o lună în șa. Neavând decât o experiență limitată în echitație, adevărata școală am primit-o pe dealurile hergheliei. Doina Pieper și Mugur Pop au fost alte două contacte, la fel de însemnate, cel din urmă oferindu-mi echipament de echitație și sfaturi importante, bine garnisite cu un scurt curs de învățare a nodurilor (din cele vreo zece arătate, l-am reținut doar pe cel tip „fluture” care mi-a fost într-adevăr util). Totodată, întrebările tehnice ale călătoriei mele călare nu au întârziat să apară: doi cai sau unul, modalitatea de înnoptare, greutatea echipamentului, alcătuirea și așezarea acestuia în șa, dificultatea traseului, precum și numărul de kilometri de parcurs zilnic.





Am optat de la început pentru un singur cal și am refuzat ideea calului de samar. Obțineam astfel mai multă mobilitate, importantă în a acționa repede ca fotograf. Luam în schimb cu mine echipamentul minim necesar (doar o foaie de cort ca adăpost temporar, un singur rând de haine, spălate adesea în fiecare seară, mâncare cel mult pentru o zi, echipament foto minim). Șaua australiană împrumutată de la Mugur și-a dovedit cu prisosință eficiența, apărătorile din față permițându-mi să leg în față sacul de dormit și hainele înfășurate în

el, pentru ca în spate să leg coburii și geanta foto, ultima exact pe crupa calului. Pe părți erau prinse trepiedul foto, coarda, geaca de ploaie și plosca. Întregul echipament, cu tot cu șaua, nu depășea 50 de kilograme, iar cu mine până în 120, obținând un avantaj real al greutății mele subponderale. Am încercat să echilibrez cât mai bine echipamentul, iar dispunerea de mai sus s-a dovedit corectă pe tot parcursul călătoriei. Câte sticle ar trebui să dau pentru echipamentul desprins din șaua? Cred că vreo cinci, două fiind cu adevărat importante, întorcându-mă din drum și confirmând norocul care nu ma părăsește de obicei în căutarea „Biroului de Obiecte Pierdute“.

Acesta a fost unul dintre neajunsurile de a călări singur și, din fericire, nu mi-a fost dat să cunosc altele mai importante. Știam că o pregătire de bază înainte de a pleca într-o călătorie lungă călare este de a-ți cunoaște calul și de a forma un cuplu unit, capabil să treacă cu bine peste încercările traseului. Am fost nevoit să iau o iapă necunoscută, botezată de fapt cu numele indisponibilei, Furnica și, în afară de primele două zile, în care s-au făcut tatonări de ambele părți, în restul traseului am avut parte de un cal puternic, încrezător

și blând. Era prima dată când călătoream singur alături de un cal, însoțitor ideal de drum ce făcea atât de relativă noțiunea de solitudine, vorbele lui Lili, un muntean de pe pășunile Agapiei Vechi, definind-o mai bine decât mine: „**într-un cal nu ai un singur prieten, sunt cinci cu tine atunci când îl ai în preajmă**“.

Traseul Piatra-Neamț – Vatra Dornei l-am parcurs în treisprezece zile, iar cel din Munții Tarcăului – neterminat – în șase zile. Dealuri înalte, desigur, pădure mixtă foioasă-conifere, nimic deosebit pentru un drum de munte. Cu excepția ultimei zile din Munții Bistriței, nu am depășit 20 km zilnic, alternând perioadele petrecute în șaua cu cele la picior, mai periculoase, simțindu-mi bocancul fugărit de câteva ori de copita rapidă a Furnicii.

Am rătăcit nu o dată drumurile, au fost cărări înfundate, drumuri blocate de brazi căzuți, puneam piciorul pentru prima dată în pădurile Neamțului. Cele mai dificile etape au fost cele în care am fost nevoit să cobor muntele folosindu-mă de cursurile pline de pietre ale apelor de munte. Copita Furnicii aluneca ușor, iar panta mă determina să păstrez o distanță apreciabilă față de ea, la fel de nesigură de pașii ei ca și mine. O singură dată am avut ghinionul de





a mă împiedica, însă „a înghețat“ în spatele meu, evitând să mă calce. Nu știu ce spun tratatele de echitație, în fapt teoria o cunosc prea puțin. Pe cal sau lângă cal, am dat ascultare bunului meu simț în întreaga mea călătorie; mai mult, am avut încredere în capacitatea mea de a comunica cu o ființă altfel făcută decât mine.

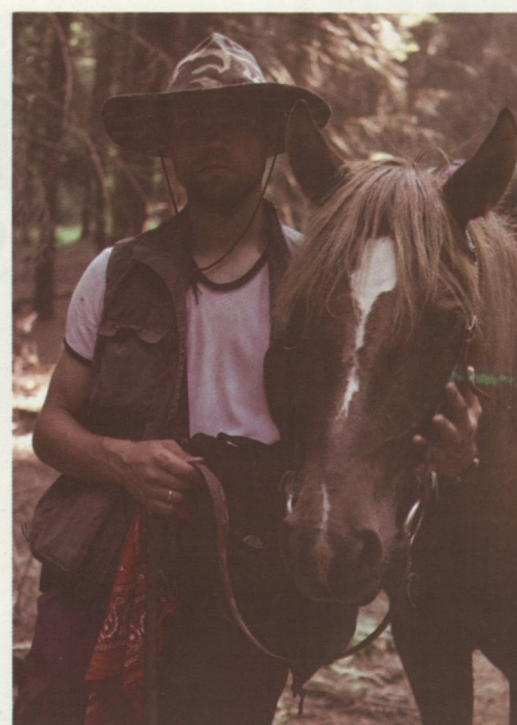
În alegerea Furnicii, unul dintre motivele care a cântărit greu în balanță a fost robustețea rasei huțule și ușurința cu care poate fi întreținută. I-am remarcat din prima zi dexteritatea cu care își alegea buruienile preferate și cred că știința ei ierbivă a fost un atu important în reușita călătoriei noastre. Totuși, mănăstirile au fost atât pentru ea, cât și pentru mine, importante cantine sociale. Nu am dus cu mine mâncare pentru mai mult de o zi de mers, existând și etape în care m-am bizuit pe mămăliga și brânza ciobanilor sau pe măslinile cu pâine ale călugărilor. Singurul aliment purtat mereu cu mine a fost mierea și o conservă de rezervă golită în ultima etapă. Pentru Furnica însă, dacă seara nu reușeam să o duc pe o pășune bogată, sau în lipsă, în fața unei găleți cu ovăz, eram un nimeni în ochii ei. S-a întâmplat ca pășunea de peste noapte să fie mai săracă, expresia de dezgust, nemulțumire a prietenei mele fiind evidentă.

La începutul călătoriei Furnica exista prea puțin în conștiința mea. Marea idee care domina orice perspectivă la acea dată era că, jurnalistice vorbind, trebuia să merg cu orice preț *Pe drumurile lui Hogaș*. Cei de la Romsilva erau conștienți de riscurile



călătoriei mele. Prin urmare, nu am avut cu mine cel mai valoros exemplar al Hergheliei Lucina, pentru a minimiza pagubele care ar fi putut surveni ca urmare a unui accident. Purtam cu mine o judecată simplă, lipsită de idealism și bazată pe o funcționalitate evidentă. A nu se înțelege iresponsabilitate. Am simțit cu adevărat importanța Furnicii în călătoria mea, atunci când s-a îmbolnăvit. Piciorul din față umflat peste măsură, deasupra copitei, cu greu mai putea fi pus în pământ. Am hălăduit două zile vorbind singur, așteptând ca efectul tratamentului doctorului Varvara să o întrezeze, suficient timp pentru a realiza că trebuie să termin călătoria alături de ea. Fără doar și poate, din acea zi deciziile au fost luate pentru binele comun al amândurora și însăși hotărârea de a pune capăt călătoriei în Munții Tarcăului, deși nu ajunsesem la destinația propusă, a fost luată ținând cont de starea ei de epuizare după trei săptămâni de călătorie și de grija pe care i-o purtam de a nu se accidenta în locuri ce nu erau făcute pentru pasul unui cal.

Am călătorit singur alături de un cal și probabil am fost de multe ori aproape de animale sălbatice. Ca măsură de precauție, Furnica a purtat tot timpul un zurgălău la căpăstru, mod foarte eficient de a anunța pădurea că venim și de a evita întrevederi neplăcute pentru ambele părți. Însă pentru semenii, pentru activitățile prost desfășurate ale omului, ce ar fi trebuit să duc cu mine? Un citat de Biblie spune: „de aceea, având bună îndrăzneală, să zicem: Domnul este



într-ajutorul meu; nu mă voi teme! Ce-mi va face mie omul?“ Unul mi-a despicat sacul de pe crupa Furnicii folosindu-se elegant de un peridoc cu lemne, unii m-au claxonat cu înverșunare, alții m-au ignorat cu desăvârșire în depășirile lor grăbite. Să călărești pe un drum public românesc este o aventură în sine. Am fost nevoit să încalc cu bună știință interdicția absurdă a legii de a nu călări pe un drum național, dar era singura opțiune pe care o aveam pentru a ajunge în Munții Bistriței. După Hogaș, am ajuns să cred că legea protejează incapacitatea multor conducători auto de a considera un călăreț partener egal de trafic. Mai mult, admite lipsa de importanță a turismului ecvestru, fiind o dovadă în plus a ignoranței românești colective privind echitația și rolul ei în dezvoltarea unui sistem de agroturism durabil.

Nu am făcut nimic ieșit din comun, și trebuie afirmat răspicat acest fapt, pentru a nu îngropa de tot ideea de turism ecvestru într-o zonă inaccesibilă mentalității românești de astăzi. Am mers singur cu un cal, timp de trei săptămâni. Am repetat experiența unui fapt obișnuit pe vremuri, firese chiar acum pentru un francez, german, elvețian sau englez ce tocmai pun șaua pe cal, pregătiți de o săptămână frumoasă de echitație în natură. Sunt mii de oameni în Europa ce repetă experiența mea în fiecare an, ce ne-ar lipsi nouă să trăim la fel de frumos ca ei? După Hogaș, răspunsul e simplu: nimic, doar dorința de a pleca de acasă și de a te întoarce altul, în altă piele, cu alte gânduri, schimbat în bine.

DETENTA PESTE OBSTACOLE

■ Dr. Anca BOGDAN

Teoria: Pregătirea și ascultarea

Să sari peste obstacole solicită mușchii și articulațiile cailor. Ei nu ar putea reuși astfel de eforturi fără vreun prejudiciu că au fost încinși, trași și că au devenit supli. În echilibru pe scărițele sale de șa, călărețul trebuie să amortizeze mișcările de amplitudini variabile. Fiecare înclinare poate să jeneze calul și să perturbe saltul. Faza de încălzire este deci sensibilă. Începutul unui obstacol cere o conduită precisă pentru a sări drept și în mijloc, o viteză regulată ca și un control al echilibrului. Va trebui deci, înainte să săriți, să vă asigurați de perfecția supunere a calului vostru. Sub grija voastră grație exercițiilor de dresaj. Numeroase dificultăți, refuzuri ale calului de a sări sau eschivări sunt consecința unei detente închise sau incomplete...

O detentă tip vă permite să gestionați această perioadă. Concentrați asupra etapelor, limitați și apariția stresului legat de trecere. Dați ascultare calului vostru pentru a vă adapta pregătirea voastră.

Practica: Pe plat și peste obstacol

Detenta durează de la 20 până la 30 minute în funcție de cai și de suita repriezi. Organizați încălzirea pe plat urmărind aceleași etape ca acelea de dinaintea unei ședințe de dresaj. Începeți printr-o încălzire progresivă cu trei aluri asupra unor figuri simple și largi, cu două mâini. Continuați prin exerciții de conduită mai precise și de tranziție. Va trebui puțin câte puțin să obțineți o supunere perfectă din partea calului



SĂ FACEȚI

- Să încălziți articulațiile.
- Să fiți preciși în traseul pe plat.
- Economisiți eforturile calului vostru, îngrijindu-l la început. Să faceți salturi "utile".
- Recompensați!

SĂ NU FACEȚI

- Să săriți înainte de a stabili un control perfect al vitezei și al rectitudinii.
- Să vă lăsați calul fără indicații după salt.
- Să realizați o detentă prea lungă

dumneavoastră. Cereți aceste exerciții variind echilibrul vostru. Va trebui să vă schimbați atitudinea fără să perturbați cadența în galop. Barele pe sol dispuse pe pista închisă pot fi repere bune de conduită (slalom, trecerea peste bare în mijloc și drept) și să îmbunătățiți atenția calului vostru. După zeci de minute de detentă pe plat, începeți detenta specifică obstacolului. Scopul este acela de a trece peste câteva obstacole izolate fără dificultate de conduită pentru a controla lucrurile de bază: echilibrul, direcția, viteza. Faceți timpi de pauză la pas pentru a analiza comportamentul calului, tehnica voastră și să revizuiți restul ședinței.

Exerciții

Conduită și tranziții

Între obstacolele A-B-C, barele la sol, descrieți o serpentină la pas 1. apoi la trap crescut. Schimbați arcuirea atunci când treceți între obstacole. Puteți face o tranziție (oprire 2., trecerea la pas pe trei pași) la sfârșitul fiecărei bucle. Dirijați după aceea calul vostru pe un





cerc care trece în centrul barelor A și B. Controlați precizia urmei, echilibrul lateral și cadența alurei. Schimbați mâna și cercul întorcându-vă peste barele de la sol B și C.

Echilibru și control al alurii

Conduceți-vă calul pe un cerc trecând peste barele, mereu la sol, A și C, bine în centru. Luați galopul în echilibru. Concentrați-vă pentru a urmări o urmă precisă fără să vă opuneți mișcării înainte de a stabili o cadență regulată. Atunci când obiectivul vostru este așteptat, variați amplitudinea galopului pe cerc și/sau echilibrul vostru. Realizați acest exercițiu cu două mâini alternând cu câteva perioade în linie dreaptă în aceeași alură.



Pregătirea de obstacol

Obstacolul B este montat în cruce de 60 cm. Abordați pe un 8 de cifră la fel de bine cu mâna stângă cât și cu mâna dreaptă la pas mărit. După salt, caii sunt adesea la galop: definiți precis zona de tranziție la trap pentru a controla eficacitatea ajutorului vostru. După patru salturi peste cruce, instalați o bară mică verticală peste obstacolul A (70 cm -pentru început). 1. Legați-l aproximativ trei salturi pentru a instala o cadență regulată. După aceea săriți un oxer



ascendent (obstacolul C) cu cealaltă mână. Fiți atenți să nu tăiați curba înainte și după obstacol pentru a dispune de vreo câțiva zeci de metri dreți. Terminați această detentă înlănțuind oxer-ul și staționata cu două mâini asupra înălțimilor apropiate celor din restul ședinței.



SCURT TEST

Galop 1

Pentru a conduce propriul cal de mână cu hăturile, călărețul trebuie:

- A. Să sesizeze hăturile cu mâna dreaptă și să meargă la stânga la nivelul umărului său.
- B. Să treacă hăturile pe dedesubtul grumazului și să-și tragă calul înainte.
- C. Să păzească căpăstrul și priponul pentru a nu răni gura trăgând de hățuri.

Răspuns A. Puteți să mânați calul vostru cu hăturile plasându-vă la înălțimea umărului său stâng. Luați hăturile cu mâna dreaptă la câțiva centimetri de gură. Veți putea de asemenea să treceți hăturile pe dedesubtul grumazului. Păstrați în mâna stângă extre-

mitatea liberă înainte să nu lăsați să se tragă hăturile la sol. Mergeți alături de calul vostru fără să-l priviți. Încurajați-l cu vocea să avanseze, fără să trageți de hățuri.

Galop 6

Retragerea este o alură:

- A. Naturală.
- B. Artificială.
- C. Defectuasă .

Răspuns A. Caii se pot trage înapoi natural. Această alură retrogradă și dobândită este codificată cu ocazia probelor de dresaj. Membrele trebuie să se ridice și să stea pe diagonale bipede. Calul trebuie să strea drept, coapsele lui lăsate în jos lejer, grumazul și ceafa lui susținute fără rigiditate. După o retragere, animalul vostru trebuie să fie purtat înainte.

CAII ÎNTRE EI

■ Dr. Anca BOGDAN

Bună ziua

Când doi cai se întâlnesc, în general ei încep prin a-și apropia capetele, nări lângă nări, pentru un schimb de suflu. Ce semnifică acest schimb de suflu pentru ei? Mesajele trebuie să fie variate în funcție de indivizi căci reacția care urmează este mai mult sau mai puțin amicală.



Viață frumoasă

Caii pot avea preferințe între ei. Adoră să-și pună unul capul la picioarele celuiilalt cu tovarășul lor privilegiat, calmi, liniștiți, în timpul momentelor lungi de repaos. De asemenea este și practic, căci unul poate să vâneze muștele celuiilalt cu coada sa!

Gratulări amicale

Celebra îngrijire a corpului mutuală (sau *grooming*): un moment social foarte apreciat de caii care se scarpină cu dinții lor, mai ales la nivelul greabănelului. Un ritual care întreține bune relații în sânul grupului, care potolește tensiunile. Gandiți-vă la momentul țesălatului!



Carte Poștală

Jocul în liniște într-o baie de mare, e paradisul! Când proprietarii acestor doi frumoși iberici vor fi decis să reintre în grajd, ei nu vor uita să le facă duș înainte ca sarea mării să le provoace iritații.



Limbajul corpului

Caii comunică între ei grație numeroaselor posturi fizice asemănătoare codurilor pentru a exprima nevoile și emoțiile lor. Călărețul trebuie să le învețe și să le depisteze pentru a-și înțelege mai bine tovarășul.

Relații de vecinătate

Chiar și pentru motive de securitate, este mai bine câteodată să separi un cal de grup pentru a evita loviturile dureroase, este important ca un cal izolat să poată avea contacte vizuale și olfactive cu cei de aceeași speță.



PENTRU A TERMINA CU FOBIILE

■ Dr. Anca BOGDAN



Toți caii sunt – mai mult sau mai puțin – fricoși. Dar unii sunt atinși de fobii veritabile, afecțiuni curente, ușor de diagnosticat dar încă prea puțin tratate. Totuși, asocierea unei terapii comportamentale și de feromoni dă rezultate satisfăcătoare. Numai să dăm dovadă de răbdare.

Fobia este afecțiunea cea mai frecventă în medicina comportamentală ecvină. Ea se traduce în practică printr-o reacție inadaptată față de un stimul al mediului înconjurător, antrenând o ruptură a echilibrului calului.

Distingem două tipuri de fobie. Fobia ontogenică constituie o tulburare a dezvoltării legată de condițiile de creștere sau de un prag al homeostaziei senzoriale foarte joase. Fobia post-traumatică este datorată condițiilor de mediu și este adesea consecutivă unui eveniment stresant (accident de transport, căderea peste un obstacol, deburări, pedeapsă în afara contextului...). Este o fobie dobândită, se instalează rapid și este mai dificil de tratat.

Pentru a înțelege originea și importanța unei fobii, trebuie să ne interesăm de statutul calului și al dezvoltării sale. Calul este înainte de toate o victimă și un animal foarte sensibil la noradrenalină (neuromediatorul trezirii senzoriale). El are o tendință naturală spre fugă și la panicile colective. Este de asemenea o specie la maturare post-natală rapidă, adică perioada numită sensibilă în cadrul căreia informațiile primite vor avea consecințe definitive asupra comportamentului ulterior este scurtă, și oferă puține posibilități de recuperare. Implicarea asupra statutului emoțional al adultului este puternică și definitivă. În cele din urmă, calul are o memorie extraordinară, fără îndoială cea mai bună dintre mamiferele superioare după aceea a elefantu-



Fobiile post-traumatice, după un accident de transport de exemplu, sunt cele mai dificil de tratat.

lui. Actele și atitudinea omului rămân deci grave în starea lui de spirit.

Un mediu securizant

Genetica imprimă un program de bază, dar mediul este acela care va selecționa conexiunile neuronale utile vieții calului. Din această cauză perioada post-natală este esențială. Pentru a se desfășura în mijlocul său, puiul are nevoie să fie liniștit de mama sa, pol calmant spre care le va reveni cu ocazia explorărilor sale. El are nevoie în mod egal să fie confruntat cu numeroase situații pentru a dezvolta o bază de date la care el va putea compara toți stimulii

noi. Este vorba de homeostazia senzorială. Aceste două aspecte sunt indispensabile puiului pentru a putea deveni un cal liniștit.

Domesticirea a creat constrângeri emoționale și izolarea socială, distribuția de mese concentrate sunt factori destabilizanți. Din fericire, atașamentul preferențial către alți cai sau către animale de altă specie, ritualurile cu ființele umane favorizează stabilitatea emoțională și atenuează efectele nefaste ale domesticirii. Totuși, numeroși cai, care nu sunt sau nu mai sunt capabili de a gestiona stresul unei situații noi, dezvoltă o veritabilă fobie. Cea mai întâl-



Pentru a se destinde și a deveni un cal potolit, puiul are nevoie să fie liniștit de mama sa.

nită este aceea legată de transporturi.

Nu trebuie confundată teama, anxietatea și fobia. Temea este o reacție normală față de un eveniment neobișnuit pe care calul îl analizează ca pe un pericol. Reacția sa este scurtă și revine rapid la calm. El nu va prezenta în mod obligatoriu aceeași reacție dacă se va confrunta din nou cu acel stimul. Anxietatea este o perturbare durabilă sau generalizată a capacității de adaptare a calului. În cazul fobiei, acestea din urmă reacționează la un stimul clar identificat (de exemplu furgonul), răspunsul său fiind sistematic

și de intensitate imediat crescută. El caută să evite situația și prezintă semne neurovegetative (defecare, transpirație, tahicardie, tahipnee, tremurări). El poate să-și anticipeze reacția (de exemplu la sosirea în curtea mașinii care tractează furgonul), dar în afara de stimulul declanșator, atitudinea sa este cu toate acestea normală.

Căutarea cauzelor

Cu ocazia consultației, veterinarul începe prin a analiza ceea ce a simțit călărețul. Sunt informații primordiale:

Un cal fobic poate ușor să fie taxat de îndărătnicie.



Homeostazia senzorială

Homeostazia senzorială stă la baza datelor de stimuli cunoscuți de cal. Acumularea unui prag înalt al homeostaziei senzoriale, condiționat de un mijloc bogat și un atașament maternal profund, și dezvoltarea rapidă de contacte sociale cu caii de toate vârstele sunt primordiale pentru adaptarea la viața domestică și constrângerile sale.

Teoria Schimbărilor desemnează plasticitatea neuronală ca bază a plasticității comportamentale. Altfel spus, pe măsură ce experiențele se acumulează, anumite circuite neuronale sunt stimulate și stabilizate, în timp ce altele, nestimate, sunt distruse.

Atunci când un nou stimul survine, un dezechilibru se creează și stimulul este comparat cu pragul de referință al calului. Prima reacție este fuga sau agresiunea. Dar expunerea repetată și experiența calului permit să-și adapteze răspunsul. Este obișnuința. Acest proces, invers obișnuinței, antrenează o creștere a intensității răspunsului pe măsura expunerilor. El se produce atunci când baza datelor calului este săracă. Cu cât subiectul posedă un prag al homeostaziei senzoriale coborât, cu atât este mai susceptibil să dezvolte o reacție de evitare la cea mai minoră variație a mediului său.

Dezvoltarea comportamentală rapidă a calului nu consimte faptul că este puțin timp pentru a forma asimilarea bazei datelor. Capacitățile de recuperare sunt slabe. De aceea este esențial ca mediul puiului să fie variat, dar și liniștitor prin prezența mamei sale. Prin urmare, stabilitatea emoțională va fi obținută grație grupului social al calului și ritualurilor avute cu oamenii.

problema fiind recurentă, trebuie deci să precizeze la maxim situația ca să îl trateze mai bine. De exemplu, anumite fobii sunt confundate cu îndărătnicia. Ori starea emoțională a calului cu fobie alterează percepția sa împingându-l să execute ordinul cerut, ceea ce poate face să treacă ca nedisciplinat.

Numeroase întrebări fără legătură

Să învingi fobia de transporturi

Vedeți aici un exemplu de deconșionare pentru un cal care prezintă dificultăți de transport în furgon și ocazional de pagube, fără dificultate la urcat, nici anticipare (fobia simplă): să îmbarci calul de două ori pe săptămână într-un furgon. Să rulezi furgonul pe câțiva metri. Să lăsați un însoțitor care trebuie să rămână neutru. Închideți motorul de la primele semne de agitație (este primordial). Atunci când calul este calm, debarcați-l și felicitați-l din plin, după aceea întoarceți-l la boxă. Creșteți foarte progresiv durata traiectului în funcție de toleranța calului. Fenomenele liniștitoare pot fi utilizate la fiecare ședință.



directă cu motivul consultației sunt puse (comportament alimentar, somn, curățenie, relațiile cu ceilalți cai și cu oamenii) pentru a pune în relație diferitele acțiuni ale calului. Informațiile cu privire la viața puiului sunt importante, dar din nefericire adesea neapreciate de către proprietarul calului adult. Veterinarul observă după aceea calul în libertate și la apropierea unui necunoscut, apoi a unei persoane apropiate și liniștitoare (proprietar, călăreț, grăjdar).

Un examen clinic este mereu necesar pentru a determina dacă există o cauză organică situată subiacent: semne de durere, leziune neurologică, oftalmologică sau boală endocrină, care ar putea altera percepțiile și emoțiile calului.

În sfârșit, un examen la lucru ar putea să fie interesant pentru a judeca orsinele ambigue, pedepsele în contratimp sau intensificarea exersată involuntar de către călăreț (o mângâiere cu ocazia manifestării fobiei întărește calul în ideea că reacția sa este corespunzătoare).

Distingem trei stadii de fobie: fobia reacțională sau fobia simplă, fobia complexă care se caracterizează prin antici-

Obișnuința este un mod de terapie eficient asupra fobiilor de obiect.

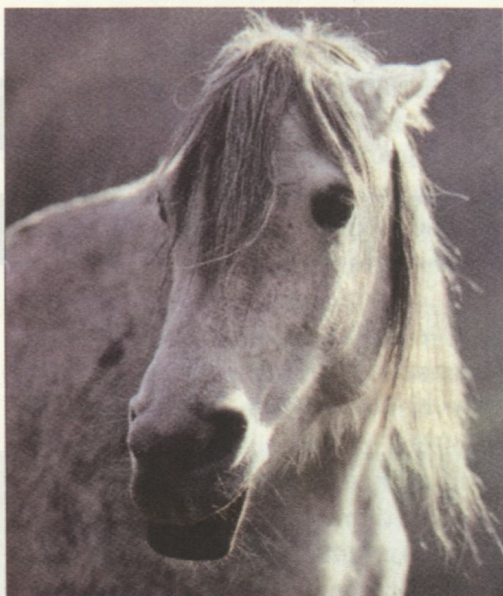


parea emoțională și printr-un proces de generalizare (mai mulți stimuli precursori) și stadiul pre-anxios definit de persistența semnelor neurovegetative în afară de expunerea la stimulii fobogeni (care provoacă fobia). Dacă aceste stadii nu sunt necesare, apariția reacțiilor de agresiune gravează pronosticul.

Mai multe căi de tratament, complementare, coexistă, dar terapia comportamentală rămâne cheia rezolvării în fața acestui tip de problemă. Ea necesită să despici bine stimulul care fobogenic, elementele agravante și permissive, să analizezi dacă calul anticipează și care este capacitatea sa de recuperare. Plecând de la aceste elemente, veterinarul elaborează etapele terapiei. El asistă la aplicarea ei și la derularea etapelor de legătură și decide trecerea la faza următoare.

Mai multe soluții

Veterinarul are alegerea între mai multe tehnici. Consolidarea pozitivă este o recompensă alimentară sau afectivă pe care calul o obține pentru că răspunsul său este adecvat (de exemplu dacă rămâne calm). Acela crește probabilitatea ca acest răspuns să fie reiterat. Învățarea prin imitație face apel la prezența securizantă a altui cal ca model. Desensibilizarea este o expunere prelungită și repetată la stimulul fobogen



Veterinarul va observa calul în libertate, la apropierea de un necunoscut apoi de către o persoană calmă.

rămânând mereu sub pragul declanșării răspunsului fobic. Scopul este acela de a obține puțin câte puțin obișnuința. Acest tip de terapie este foarte eficace asupra fobiilor de obiect. Contra-condiționarea constă să asociezi stimulului fobogen un stimul incompatibil cu reacția de evitare. Această învățare este întărită de recompensa alimentară sau de mângâiere. În caz de demonstrație de teamă, trebuie în mod absolut să rămânem neutri și să nu căutăm să liniștim calul, căci aceasta ar întări comportamentul inadec-

Lexic

Neuromediator: moleculă chimică care asigură transmiterea mesajelor de la un neuron la celălalt.

Stimulul fobogen: eveniment sau obiect care induce declanșarea unei fobii.

Tahicardie: creșterea reitmului cardiac.

Tahipnee: creșterea frecvenței respiratorii.

vat. Important este să veghem mereu să rămânem de această parte a pragului declanșării. Dacă nu, mai bine să oprim ședința căci riscăm să generalizăm fobia.

Programul, personalizat și făcând apel la una sau mai multe tehnici, implică un tratament lung și o aplicare delicată. Aceasta poate să fie facilitată de administrarea de medicamente. Psihotropii sunt de evitat, deoarece alterează capacitățile de învățare. Mai mult, sunt scumpi și figurează pe lista de produse dopante. Mai bine să preferați feromonii de sinteză.

Este dificil să previi fobiile atunci când nu ești crescătorul calului. Putem încerca să ameliorăm condițiile de transport menționând ritualurile calului (apă, furaj, grăjdar), sau să obișnuim progresiv calul la toate tipurile de stimuli (bicicletă, claxon, câine...)

Ce sunt feromonii?

Feromonii naturali sau satisfăcători sunt secretați de iapa care alăptează. Acestea sunt substanțe chimice generate pe fața internă a coapeselor care creează atașamentul puiului față de mama sa. Organul receptor se situează în cavitățile nazale și recepția este însoțită de un flehmen (def: tip de comportament prin care se descoperă dinții de sus și de jos/încrețirea buzei superioare și inhalarea profundă a feromonilor proveniți de la iapă). Folosirea permite să obții biologic o calmare care facilitează terapia comportamentală. Starea de conștiință este conservată și facultățile de învățare intacte. Trebuie aplicate în repaos, după aceea să așteptăm 20 de minute. Ele diminuează hipervigilența, transpirația, tremurăturile și incapacitatea de a ține pe loc.



PUNCTE DE PLECARÉ ȘI DISPONIBILITATE

■ Dr. Anca BOGDAN

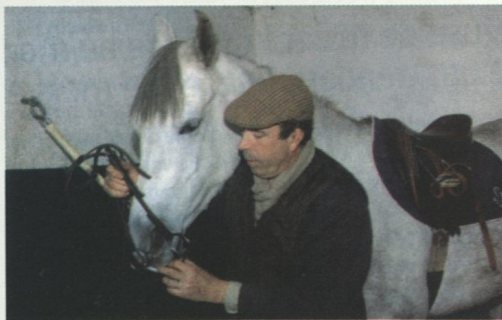
Esențial în educația calului, „punctele de plecare” (disponibilitatea la boxă, la țesălare, la încălecat...) constituie un fel de alfabet care, dacă nu este asimilat, rămâne aproape imposibilă progresia.

Bine și rău

Punctele de plecare permit să insuflă animalului noțiunile de bine și de rău, să-l învețe ceea ce poate și ceea ce nu poate face. Revenim la corelarea dreaptă care există între educația copiilor și cea a cailor. Calul trebuie să se comporte ca un om bine educat cu călărețul său. Trebuie să fie respectuos și ascultător. Bine înțeasă, atitudinea omului este determinantă în materie de educație. Omul nu trebuie să se teamă de cal, trebuie din contră să-l abordeze cu liniște, calm și destindere. Și din această cauză, dacă călărețului îi este frică și se crispează în prezența calului, acesta din urmă va resimți această tensiune și asta se va recupera asupra comportamentului său. Cailor sunt sugative și absorb toate emoțiile noastre, pozitive sau negative. În consecință, dacă vrem ca el să fie relaxat, trebuie să fim detensionați noi înșine.

Disponibilitatea la harnașament

Un cal disponibil la harnașament este un cal care rămâne relaxat atunci când îl ținem în frâu, în șa și atunci când îi punem protecțiile pe membre. Pentru cei care sunt de ținut în frâu, călărețul trebuie să introducă delicat zăbala în gura calului punând un deget la nivelul barelor, el trebuie de asemenea să păzească să nu se plieze urechile calului atunci când îi trece cureaua care îi susține



Calul trebuie să se comporte ca un om bine educat cu călărețul său.

zăbala. În același spirit, șaua trebuie să fie pusă pe spatele calului cu ușurință și trebuie să fie încins de mai multe ori, nu prea tare, și în momentul în care calul inspiră (și își micșorează în așa fel volumul cutiei sale toracice).

Disponibilitatea la boxă

Un cal disponibil la boxă este un cal care dă atenție omului atunci când acesta din urmă intră în boxa sa. Deci atunci nu se pune problema că animalul rămâne cu nasul în paie fără să se preocupe de om. Atenție în tot acest timp, dacă calul rămâne în fundul

boxei, speriat, căci îi este teamă de om, nu trebuie mereu să fie pedepsit ci trebuie să-l facem să înțeleagă că nu trebuie să se teamă de oameni. Pentru aceasta, este bine să înțeleagă și să se apropie încet de cal vorbind de o manieră în care să-l liniștească și apoi, să-l mângâie cu mijlocul nuielușei. Desigur, în nici un caz; calul nu poate manifesta agresivitate față de om. Dacă îi întoarce fesele, călărețul trebuie să ridice tonul („NU!”) și să-l sancționeze pe crupă cu mijlocul unei nuiiele lungi.

La fel, dacă calul atacă sau mușcă când intrăm în boxa sa, trebuie pedepsit! În schimb, dacă se limitează la coborâtul urechilor fără să meargă mai departe, ignorați-l, căci la cai de asemenea, există unii subiecți mai morocănoși decât alții!





Un cal disponibil la boxă este un cal care dă atenție omului atunci când acesta reintră în boxa sa.

Disponibilitatea la țesălat

Un cal disponibil la țesălat este un cal care se lasă periat pe toate părțile corpului, conservându-și masele musculare moi și decontractate și înțelege atunci când trecem peste zonele cele mai „sensibile” cum ar fi urechile, părțile posterioare, abdomenul sau părțile laterale. Pentru a obișnui calul la țesălat atunci când manifestă semne de neliniște, începeți prin a-l mângâia cu nuiaua pe toate zonele corpului, începând de la grumaz, spate și învăluindu-l apoi pe crupă, flanc, membre și cap. Din

Un cal disponibil la țesălat este de asemenea un cal care își dă picioarele fără să încerce să împungă sau să retragă sistematic piciorul din mână călărețului

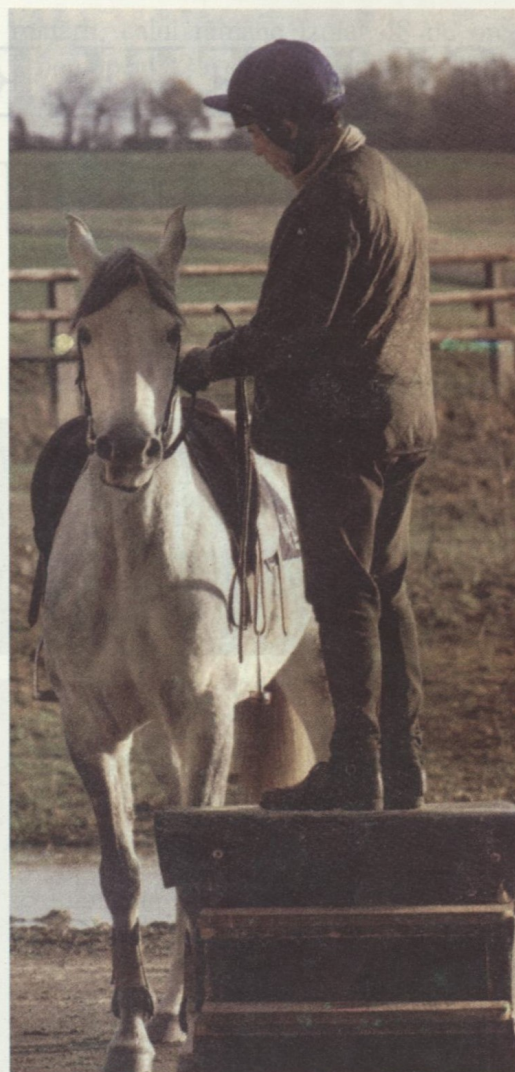


contră, dacă calului nu-i este teamă dar îi lipsește respectul față de călărețul său mușcându-l, placându-l la perete, încercând să împungă cu copitele, acesta trebuie să se supere. În acest caz, ridicați vocea și utilizați nuiaua: o lovitură peste nas dacă el mușcă, o lovitură pe partea posterioară dacă lovește...

Un cal disponibil la țesălat este de asemenea un cal care își dă picioarele fără să încerce să lovească sau să tragă sistematic piciorul din mână călărețului. Pentru a ajunge la acest rezultat, trebuie să te asiguri că el acceptă să-și lase atinse cele patru membre, cu nuiaua într-un prim timp și cu mâinile mai apoi. Atunci când este cazul, plasați-vă lângă cal și cereți-i să vă dea piciorul strângând tendonul dedesubtul chișitei de jos în sus. Îndată ce calul începe o flexiune, încetați imediat să strângeți tendonul calului la început. În cele din urmă, dacă calul are tendința să lovească când îi luați piciorul, sancționați-l ferm cu nuiaua pe membru.

Disponibilitatea la încălecat

Disponibilitatea la încălecat presupune că un cal acceptă să se poziționeze de-a lungul bușteanului care ajută la încălecat și să rămână nemișcat atunci când călărețul îl încăleacă. Ori, din fapte,



Disponibilitatea la butucul de încălecat presupune că el acceptă să rămână imobil atunci când călărețul îl încăleacă.

constatăm că numeroși cai fac mofturi să se oprească aproape de butucul care ajută la încălecat sau demarează de cum călărețul a pus pe puțin piciorul pe scărița de șa. Dacă așa este și cazul animalului vostru, începeți prin a-l învăța imobilitatea. Apoi, plasați-l de-a lungul bușteanului de încălecat și dacă îi este frică să se apropie, puneți-vă între el și butucul de încălecat și trageți de cele două hățuri ajutându-vă de nuia pe umăr pentru a-l face să avanseze către locul de încălecat. O dată poziționați lângă butucul de încălecat, ajustați hășurile voastre și încălecați calul vostru printr-o mișcare suplă și iute, fiind atenți să fixați cele două scărițe înainte să coborâți (și să nu lăsați să cădeți!) delicat în șa. În fine, nu întârziați să cereți mișcarea înainte calului vostru pentru a evita ca el să se impacienteze și nu-i luați inițiativa de a avansa.

CLIȘEELE INDISPENSABILE

■ Dr. Anca BOGDAN

De câțiva ani, tehnica ingineriei medicale folosită pentru oameni permite să desăvârșească diagnosticul patologiilor ecvine. Dincolo de radiografie, de acum înainte realizate în format numeric, ecografia, dar și scintigrafia și RMN-ul detectează leziuni altă dată invizibile.

Pincipiul radiografiei se înrudește cu fotografia: razele X joacă un rol similar cu cel al luminii și impresionează un film sensibil după ce a fost convertit de către ecrane fosfoluminescente în interiorul casetelor. Aceste raze X au capacitatea de a traversa țesuturile moi, dar mult mai puțin structurile osase (calcificate), până într-atât încât filmul se găsește alb, sau mai clar, la așezarea osului. Un generator, fix sau portabil, permite expedierea unui fascicol de raze X către caseta care conține filmul. Reglând puterea razei prin voltaj (pentru o penetrare mai puternică) și amperajul (pentru un contrast mai bun), obținem o reprezentare a osului de o preci-

zie mai mare. Cartilajele și tendoanele precum și mușchii sau grăsimea, sunt mult mai dificile, nu toate sunt descifrabile pe o radiografie.

Ochiul expertului

Experiența joacă un rol important în lectura radiografiilor deoarece micile modificări fiziologice sunt numeroase. În toate cazurile, practicantul va trebui să interpreteze radiografiile ținând cont de examenul clinic, în special pentru a nu subestima importanța leziunilor observate.

Generatoarele portabile au permis banalizarea radiografiei dar astăzi acestea sunt un pic în dizgrație deoarece perfor-

mațele lor sunt cu mult inferioare celor de la aparatele fixe... Radiografiile numerice sunt de acum înainte scrieri cursive, dar nu aduc decât puține informații suplimentare în raport cu o radiografie veche argintată. Marele lor avantaj rezidă îndeosebi din constanța calității clișeeilor, dar și posibilitatea de a le reface imediat, precizia explorării detaliilor (îngroșând anumite zone sau modificând contrastul) și facilitarea transmiterii imaginilor (150 până la 300 ko doar). Veterinarul caută să pună în evidență pe clișee modificările de formă, structură sau densitate a oaselor. Experiența sa este primordială căci anomaliile sunt numeroase dar nu constituie mereu leziuni responsabile cu simptomele. Interpretarea clișeeilor fără examen clinic n-ar trebui de altminteri să fie practică deoarece ea poate să inducă erori de interpretare.

Țesuturi moi

Principiul ecografiei este foarte diferit de cel al radiografiei: atunci când întâlnim o substanță, ea este în parte absorbită și în parte reflectată ca un fascicul luminos de către o oglindă. Unda reflectată este numită eco, de unde și denumirea generală de ecografie. Sonda ecografului emite și primește ultrasunetele grație unui cuarț, informațiile culese sunt vizualizate pe un ecran și eventual înregistrate numeric sau chiar imprimate.

Capacitatea de absorbție depinde de natura substanței traversate. Lichidele care nu conțin particule în suspensie lasă să treacă ultrasunetele, nu există eco (ultrasunete) retrimisă, deci sunt negre pe ecran.





Radiografia arată o osteofitoză a marginilor articulare ale chișitei asupra falanței proximale și asupra marginii abaxiale a metacarpianului: modificările osoase (conturul nu este netezit și regulat) în sus de la prima falangă (săgeata în jos) și în josul metacarpianului (săgeata în sus).

Săgeata din mijloc arată deformarea chișitei care este vizibilă clinic.

Țesuturile moi sunt mai mult sau mai puțin ecogene și apar deci mai mult sau mai puțin albe. Oasele radiază multe ultrasunete și apar în alb. Aerul apare și el în alb.

Un gel de contact este indispensabil între sondă și piele, el joacă un rol antireflex deoarece capacitatea sa de a lăsa să treacă ultrasunetele este apropiată de aceea a pielii și elimină stratul de aer care ar face să tremure imaginea.

Ca și razele X, ultrasunetele au de asemenea și efecte vătămătoare asupra țesuturilor, dar timpii de expunere sunt atât de scurți încât examenul ecografic este fără pericol. Acest examen este folosit pentru a obține o imagine într-o parte a țesutului moale un pic mai profund ca tendoanele, ligamentele și structurile articulare. Inima poate în mod egal să fie și ea explorată. Pentru organele profunde, cum ar fi ovarele sau articulațiile lombo-sciatice, sonda este introdusă în rect pentru a fi adusă de asemenea cât mai aproape posibil de organul ce trebuie studiat. Ecografia este în mod egal interesată pentru a realiza

Radiografii: precauții

Oricare ar fi modul de tratament al imaginii radiologice, generatorul emițând raze X periculoase în profunzime, purtarea unei protecții (șorț, mânășă, protecție tiroidă) este indispensabilă cu ocazia efectuării radiografiilor.

Practicianul va trebui să interpreteze radiografiile ținând cont de examenul clinic, în special pentru a nu subestima importanța leziunilor observate.

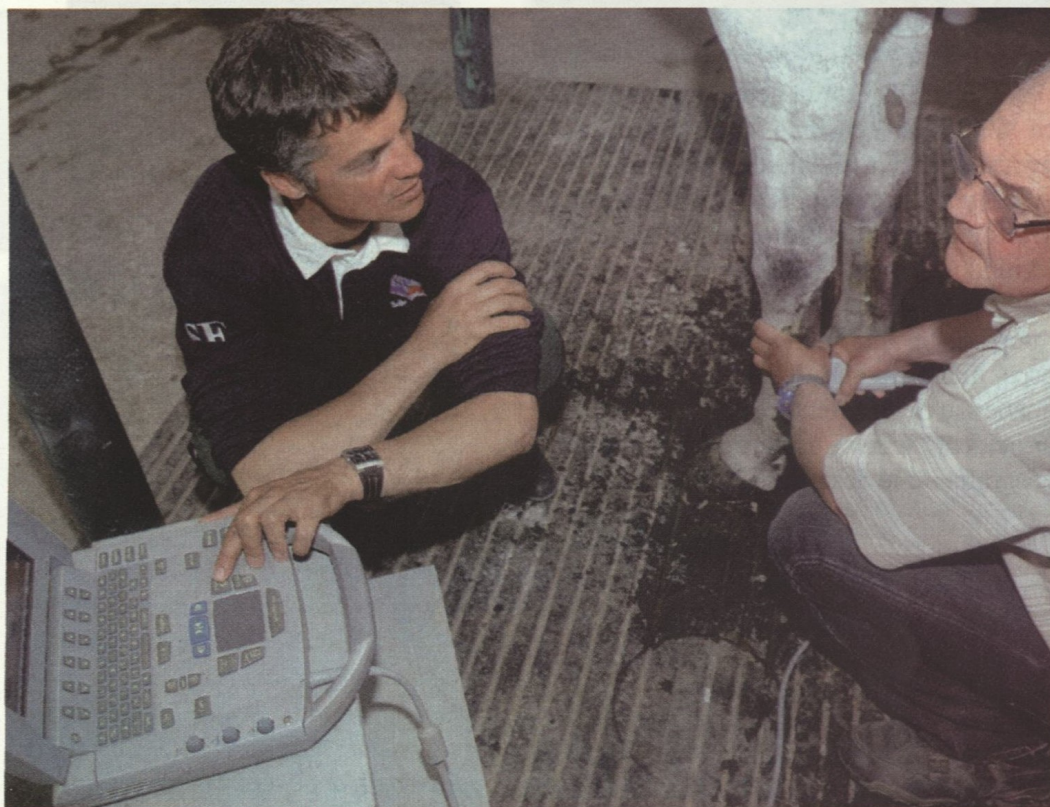
biopsii sau injecții terapeutice ecoghidate care permit să amelioreze sensibil precizia și eficacitatea anumitor diagnostici sau tratamente (în particular la spate).

Dezvoltarea scintigrafiei

Scintigrafia veterinară s-a dezvoltat la sfârșitul anilor '70 în școlile veterinare din America de Nord și Europa. Scintigrafia osoasă ecvină a fost prima indicație a acestei tehnici de imaginerie și rămâne, încă și astăzi, aplicarea majoră.

minării, calul rămâne izolat 48 de ore, timpul pentru a elimina radioactivitatea sa. Imaginile scintigrafice sunt caracterizate printr-o rezoluție spațială slabă și sunt constituite puncte, ceea ce le dă un aspect granulos. Ele nu ne dau informații interesante asupra anatomiei organului explorat ci asupra metabolismului. O calificăm ca fiind imagerie funcțională.

Atunci când un „punct cald” este descoperit, este pentru că metabolismul osos este, de această parte, mai important și deci semnifică patologia. Este adesea în urmă grație radiografiei care precizează diagnosticul. Obiectivul examenului scintigrafic este deci de a lămurii veterinarul asupra structurii osoase responsabile de o șchiopătură în cazul în care examenul cli-



Examenul ecografic este folosit pentru a obține o imagine tăiată a țesutului moale un pic adânc cum ar fi cel al tendoanelor.

La ora actuală, având în vedere costul instalației și constrângerile reglementare legate de utilizarea elementelor radioactive, ea este încă apanajul școlilor veterinare și câtorva structuri mari. Principiul constă în acela de a injecta un produs radioactiv ales pentru caracteristicile farmacocinetice. Izotopul cel mai folosit este Technetiu -99 m. Radiația gama emisă prin acest produs este captată de către un fel de cameră și tratată de un calculator care reconstituie imaginea. Urmare a exa-

nic și anesteziile tronculare nu au permis să localizeze precis structura responsabilă. Realizăm deci o scintigrafie a două membre, anomalia este totuși caracterizată de o asimetrie.

Aceeași metodă este utilizată pentru a decela leziunile infraclinice asupra cailor de mare valoare. O cartografie a activității metabolice a scheletului calului atlet sănătos în funcție de disciplină ar trebui îndată să permită să identifice mai bine leziunile aparatului locomotor.

ADEVĂRAT/FALS

- *Scintigrafia osoasă dă o imagine foarte fină a osului*

Fals. ea permite mai ales să exploreze șchiopăturile de origine necunoscută punând în evidență tulburările metabolice.

- *După o scintigrafie, trebuie izolat calul timp în care el elimină radioactivitatea sa*

Adevărat, această izolare durează în jur de 48 ore

- *O radiografie utilizează același principiu ca și fotografia*

Adevărat, dar razele X înlocuiesc lumina, cu atât mai puțin la exteriorul casetei.

Scintigrafia este în general recunoscută ca fiind mai sensibilă decât radiografia pentru a detecta afecțiunile osoase care își au originea în zonele adânci. Ea este adesea folosită pentru șchiopăturile legate de leziunile spatelui, bazinului sau copaselor. Ea ajută de asemenea să identifice anumite miopatii. În anumite cazuri de remodelaj osos, micro-fracturi, leziuni legate de tendoane sau de ligamente, ea permite să pună în evidență leziuni pe care radiografia sau ecografia nu le descoperă în mod forțat.

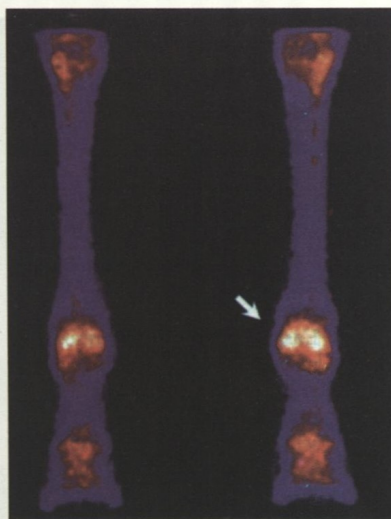
Capacitatea de „penetrare” a RMN-ului face posibilă punerea în evidență a leziunilor ligamentare sau de tendoane în zone inaccesibile ecografiei.

Mereu mai elaborat

Tehnica imaginerii de referință pentru aparatul locomotor în medicina umană, Imageria prin Rezonanță Magnetică (RMN) este folosită la cai din 2001 la CIRALE (precursorul în Franța, ca și pentru scintigrafie). Principiul său complex face să intervină un magnet puternic care produce un câmp magnetic în jurul regiunii de explorat. Semnalul frecvenței radiografiei astfel emis este apoi comparat cu unda numită „de rezonanță” formată cu ocazia întreruperii brutale a emisiunii undelor radiografiei. Odată tratată, aceste date permit să furnizeze o imagine spațială constituită din multiple tăieturi. Culegerea date-

lor ia mai multe minute, toate ca și timpul de calcul, chiar și cu unități foarte puternice. Este deci necesar să anesteziez calul pentru a realiza acest examen. Mai mult, aparatele actuale nu permit să examineze decât membrele până la genunchi sau la jaretă inclusiv cap și începutul grumazului. Cercetarea depinde de reglarea mașinilor folosite asupra calului în picioare care ar permite fără îndoială să exploreze zone încă inaccesibile.

Aspectul imaginii prin rezonanță magnetică este acela al unei radiografii (rezoluție joasă) dar mai contrastantă, organul este reprezentat în tăietură iar țesuturile moi sunt toate reprezentate. Informațiile asupra arhitecturii osoase permit să detecteze fragilitățile și deci să prevină fracturi



Scintigrafia arată o fixație a radio izotopului asupra articulației: „punctul cald”, arătat prin săgeată indică o activitate metabolică intensă (semnată prin fixarea radio izotopului) asupra chișitei din stânga, pe care o putem compara cu aceea a chișitei din dreapta unde ea este cea mai mică.

de oboseală chiar dacă radiografia este normală sau să vizualizeze leziunile osoase subcondrale sau cartilagineoase invizibile prin radiografie și chiar să detecteze leziuni ale sistemului nervos (encefalice sau mădular cervicale). Capacitatea de „penetrare” a RMN-ului face posibilă punerea în evidență a leziunilor ligamentare sau cu tendoane în zone inaccesibile ecografiei. Costul încă foarte crescut al RMN-ului (mai mult de 1000 euro) este rezervat cailor de valoare. În zilele noastre, imageria este adesea indispensabilă pentru a ajunge la diagnosticul de leziune dar trebuie să fim atenți să facem examenul clinic care



RMN-ul arată un hiposemn la baza palmei sesamoidelor: este vorba de o tăietură transversală (orizontală) la nivelul chișitei, metacarpianul este în partea de sus a imaginii, cele două sesamoide sunt dedesubt. Observăm o modificare a conturului sesamoidei în regiunea palmei (către spatele chișitei, adică înspre josul imaginii).

rămâne primordial. Este la fel de important să se cunoască bine limitele fiecărei tehnici de imagerie, mai ales pentru aceia care sunt cu adevărat la debutul lor la cai. Dificultățile legate de costul instalațiilor, de constrângerile regulamentare sau de inadapările materiale pentru cal lasă să prezică încă o supraviețuire lungă ecografiei și radiografiei care continuă să se perfecționeze din an în an.

Lexic

Casete: numite și „plăci radiografice”, sunt cutii plate, etanșe la lumină, echipate cu ecrane fosfoluminescente, în interiorul cărora punem filmele radiografiei.

Izotopul: atomul în care numeroși neutroni diferă de tomul de referință, ceea ce-l face instabil și radioactiv.

Leziunile infraclinice: leziuni care nu provoacă semn clinic.

Os subcondral: zonă osoasă situată sub un cartilaj.

Farmacocinetice: urmare a dezvoltării unui produs în organism (absorbție, distribuție, metabolism și eliminare). Pentru scintigrafia osoasă, alegem un produs având o puternică afinitate pentru sărurile de calciu, care constituie rețeaua osoasă a osului.

OMOGENIZAREA MERSULUI CĂLARE ÎN GRUP

Doina PIEPER ■

Mersul călare în grup face parte din plăcerile echitației de exterior, adică în natură, în compania celorlalți. Numai că, uneori când avem de-a face cu cai și cu călăreți nepregătiți pentru acest gen de ieșiri, plăcerea se poate transforma rapid în cavalcadă iar cavalcada în debandadă. O debandadă cauzată de lipsa de omogenitate a ritmului în mers și de comportamentul cailor derutați de folosirea aleatorie a ajutoarelor de către călăreți.



Cauzele principale ale dezordinii ce pot surveni într-un grup de călăreți în libertate sunt diferențele de alură și amplitudine ale cailor, viteza de deplasare și diferențele de nivel și stil de practicare ale călăreților. Când caii nu sunt obișnuiți unii cu alții, faptul că se află deodată aproape unii de alții îi poate perturba. La fel cum îi poate agita și felul cum sunt tratați de fiecare călăreț în parte.

Principiul care se impune pentru evitarea multor neajunsuri este: *mâini fără picioare sau picioare fără mâini*, adică nu se

folosesc în același timp și nici prea insistent ambele ajutoare.

Cât despre cal, el trebuie obișnuit din timp cu compania celorlalți tovarăși de drumeție, fie în libertate pe câmp sau în paddock, fie în exercițiile zilnice împreună.

Metodele folosite de cavaleria militară de altă dată și ale trupelor de la începutul secolului pot fi recomandate pentru a obișnui atât caii cât și oamenii să meargă împreună relaxați și fără evenimente neplăcute. Acestea sunt de tip etologic și

țin seama de instinctul de turmă mai mult decât de dresaj. E vorba de metoda mersului în coloană de câte doi. Ea se bazează pe principiul conform căruia cel mai rapid îl așteaptă pe cel mai lent.

Cum se procedează?

- se formează perechi de cai care au aceeași amplitudine în mers;
- se lasă caii să meargă la pas independenți unii de alții dar apropiați. Cel mai rapid se va opri ori de câte ori e necesar ca să îl aștepte pe celălalt.

Aceeași procedură la trap. De îndată ce un cal prinde viteză se va trece la pas. Important e ca cei doi cai să rămână aproape unul de altul.

De îndată ce fiecare pereche se stabilizează în poziție și alură, se poate forma a doua coloană după aceleași principii. După care se alătură a doua, a treia pereche, apoi se dispersează perechile și se formează din nou alte perechi. Distanțele se adaptează în funcție de reacțiile cailor care se obișnuiesc unii cu alții, devin mai calmi și echilibrați iar grupul devine securizant.

În cazul călăreților începători este de preferat să se folosească **mersul în șir indian**, de altfel tot de tip etologic.

Ce trebuie evitat:

Să nu se pornească la galop în același timp tot grupul, ci în etape. Când un călăreț sau cel mult o pereche pornesc în galop, ceilalți trec la trap alungit. Aceasta pentru a evita tendința turmei de a o lua razna, devinind astfel greu de controlat. Galopul trebuie să fie o acțiune individuală a fiecărui călăreț care să se integreze voit în alura grupului.

SUPERBA COMBINAȚIE DINTRE CAL ȘI CĂLĂREȚ



■ Emanuel FÂNTÂNEANU

Structura anului competițional internațional are drept piloni de susținere câteva competiții, foarte adevărat, de mare valoare - ROLEX FEI World Cup™, MEYDAN FEI Nations Cup™ (obstacole), HSBC FEI World Cup™, HSBC FEI Classics™ (concurs complet), FEI World Cup™ (dresaj), FEI World Cup™ (atelaje) -, competiții care domină autoritar în spațiul dintre Jocurile Mondiale Ecvestre sau Jocurile Olimpice, desigur fără a omite și Campionatele continentale, repetă dacă ne păstrăm doar în zona de top, deoarece calendarul este foarte bogat, practic desfășurându-se săptămânal cel puțin 5-10 show-uri ecvestre în întreaga lume.

Cupa Mondială – Meredith Beerbaum și Shtutterfly, locul 1



Unii cu trofee, noi cu amintirile

«Rolex FEI World Cup» și-a încheiat de curând a 31-a ediție, cu nimic mai prejos decât celelalte, din punct de vedere spectacular, organizatoric, și nu în ultimul rând, etnic, dacă avem în vedere

cum au evoluat lucrurile, mai întâi la nivelul ligilor – cu focalizare pe Liga Europei de Vest, care reunește, cu puține excepții, crema echitației internaționale – pentru a încheia cu finala, pentru a 5-a oară la Las Vegas, în aprilie 2009.

Extrem de rare sunt cazurile în care un călăreț, în cadrul unei finale de ase-

menea anvergură din toate punctele de vedere, să domine de la start și până la sosire, fără a da o singură bară jos ! Reușită care a aparținut la finalul ediției a 31-a californiencei devenită (prin căsătorie) nemțoaică, Meredith Michaels Beerbaum, ea alăturându-se, astfel, lui Ian Millar, Jos Lansink și Rodrigo

Pessoa. De altfel, Meredith, numărul 1 mondial, a mai stabilit un record, fiind prima amazoană care cucerește trei trofee ale Cupei Mondiale (2005, 2008, 2009), trei trofee mai având în palmares doar Rodrigo Pessoa (cu Baloubet de Rouet), obținute consecutiv (1988, 1999, 2000).

Surpriză? Doar la prima vedere, pentru că, realmente, Meredith a fost imperială, iar partenerul său de competiție, Shutterfly, la 16 ani, fiind inegalabil, el având, de altfel, un loc distinct în Hall of Fame, alături de alți cai de resume: Aramis, Abdullah, Big Ben, Milton, Ratina Z, E.T., Tonkas Boy etc.

Să mai adăugăm că a fost, totuși, o finală strânsă, podiumul fiind stabilit abia după ultima săritură efectuată de Meredith, deoarece 5 călăreți s-au aflat despărțiți doar de o bară!

Să sintetizăm:

- A 31-a ediție a finalei cupei Mondiale
- A 3-a victorie pentru Meredith Michaels Beerbaum
- Al 4-lea „clean sweep“ (Ian Millar, Jos Lansink și Rodrigo Pessoa) din istoria începută în 1979.
- 45 de călăreți calificați pentru finală.
- 44 călăreți au concurat în prima fază a întrecerii
- 42 au luat starul în faza a doua
- 29 au concurat în prima rundă a ultimei zile de întrecere
- 23 și-au disputat întâietatea în rundă a doua a ultimei zile
- 9 călăreți americani, 4 germani și 3 elvețieni s-au aflat în concurs până la final
- 11 parcursurile cu zero în prima zi
- 7 parcursurile cu zero în ziua a doua
- 5 duble parcursurile fără greșală
- 12 obstacole și 15 sărituri au cuprins parcursurile așezate de Anthony d'Ambrosio
- 7.497 spectatori în ultima zi
- 58.589 spectatori în total în tribune la Thomas & Mack Center din Las Vegas
- Următoarele finale: Geneva (2010), Leipzig (2011), 's Hertogenbosch (2012) și Göteborg (2013).

La rândul lor, McLain Ward cu Shapphire, locul secund, Albert Zoer cu Oki Doki, locul 3, Christina Liebherr LB No Mercy (accidentat în tinerețe și cumpărat de la Albert Zoer de către tatăl Christinei), locul 4, Rich Fellers cu



Concurs Complet – Oliver Townend și Flint Curtis

Flexible, Rodrigo Pessoa cu Rufus, Ludger Beerbaum cu Coup de Coeur, Ben Maher cu Robin Hood W și ceilalți au făcut dovada unor calități deosebite.

Indiscutabil, această a 31-a finală a Cupei Mondiale a fost dominată de o superba combinație între cal și călăreț.

Clasament: 1. Meredith Michaels Beerbaum (Ger.) cu Shutterfly 0 p, 2. McLain Ward (SUA) cu Sapphire 2 p, 3. Albert Zoer (Olanda) cu Oki Doki 4 p, 4. Christina Liebherr (Elveția) cu LB No Mercy 7 p, 5. Rodrigo Pessoa (Brazilia) cu Rufus 12 p, 6. Ludger Beerbaum (Germania) cu Coupe de Coeur 14 p.

În ceea ce-i privește pe călăreții noștri, rămânem în continuare cu amintirea finalei din 1993, de la Göteborg și acel merituos loc 26 din 44 de participanți, la care se adaugă și calificarea lui Radu Illoiu, în 2000, pentru finala de la Las Vegas, unde reprezentantul nostru n-a reușit să ajungă!



Concurs complet – Bettina Hoy și Ringwood Cockatoo

La Piatra Neamț, în iunie...

Vom rămâne în zona «obstacolelor» pentru a trece spre sezonul în aer liber, atunci când, pe parcursul lunilor călduroase, se desfășoară «Cupa Națiunilor», gen de întrecere care-și aniversează centenarul. În 2003, după alți ani buni de colaborare, forul internațional și Samsung au decis crearea unei Super



Cupa Mondială dresaj – Steffen Peters cu Ravel



Cupa Mondială – Albert Zoer și Oki Doki, locul 3

Ligi, cu participarea celor mai bune 8 echipe din lume, victoria în acest interval fiind adjudecată de Germania, Franța și SUA, existând, de asemenea, și un eșalon secund. A fost o colaborare fructuoasă pentru echitația mondială, încheiată însă anul trecut. Locul celor de la Samsung a fost luat imediat de un alt colos financiar, Grupul Meydan, conlucrarea concretizată și pe fondul unei schimbări, aș numi-o majore, în ceea ce privește formatul competițional.

Competiția se va desfășura pe parcursul a 12 săptămâni, cuprinzând întrecerile de la La Baule (Franța), Rome (Italia) – acestea s-au desfășurat în mai – „St Gallen (Elveția) și Rotterdam (Olanda), în iunie, Aachen (Germania), Falsterbo (Suedia) și Hickstead (M. Britanie) în iulie, pentru a se încheia la Dublin (Irlanda) la început de august.

Participantele la sezonul 2009 au fost decise luându-se în calcul clasamentul Super Ligii Samsung 2009, primele 7 formații, la care s-au adăugat încă trei, decise pe baza ierarhiei celor mai buni trei călăreți din clasamentul Rolex, la finalul anului trecut.

Drept urmare, competitorii sunt: Germania, Marea Britanie, Olanda, Belgia, Irlanda, SUA, Elveția și Suedia, Franța, Italia, cea din urma luând locul Canadei, care a refuzat participarea.

Cu siguranță vom asista, așa cum s-a întâmplat și la edițiile precedente ale competiției, la întreceri animate, cu atât mai mult cu cât la final vor retrograda două echipe, în locul lor urcând alte două venite din „Promoție”, cum a fost botezată liga secundă, aceasta urmând să se deruleze pe 15 concursuri, cu etapele finale de la Zagreb și Atena, pentru Europa, Wellington, Calgary, Buenos Aires pentru America de Nord și Sud.

Ceea ce este de notat, că în această serie de etape a fost inclusă și România, în perioada 5 – 7 iunie fiind programate, conform celor planificate de forul internațional, disputele din cadrul unui CSIO4* de la Piatra Neamț.

Competiția eleganței

Și Anky van Grunsven, de 9 ori câștigătoare, și Isabell Werth au lăsat ușa deschisă pentru americanul Steffen Peters în finala celei de a 24 ediții a Cupei Mondiale la dresaj, ele cedând inițiativa călărețului american, care a obținut o victorie meritată în fața unei săli agitate, dar care nu l-a speriat pe al său Ravel de 11 ani, care a avut o evoluție coregrafică de înaltă clasă. Este foarte adevărat, Anky nu a venit cu Salinero, care n-a putut concura în finală ca urmare a prea puținelor prezențe în etapele de calificare, IPS Painted Black,

în ciuda excelentelor calități, nevând forța să-l depășească pe Rufus, cum nici medaliatul cu argint de la J.O., Satchmo, al lui Isabell Werth, cu deosebite extensii și jumătate de pas, a greșit la schimbările la doi timpi. Vom mai evidenția fantasticele piafuri executate de Pop Art încălecat de canadianul Ashley. Publicul a răsplătit cu aplauze și pe simpaticul Heath Ryan cu Pirates of the Caribbean, dar și iapa Exquis Nadine încălecată de Hans Peter Minderhoud. Un moment special a fost creat de polonezul Michal Rapcewicz cu Randon by cu al său piaffe. De opt ori finalist al Cupei Mondiale, Jan Brink cu Briar a... dansat pe compoziția „My number one” cu puțin timp înainte ca Imnul American să fie intonat în onoarea lui Steffen Peters. Vom mai menționa, de asemenea, și plasarea între primii 6 a Monicăi Teodorescu, de mult un nume de rezonanță în dresajul internațional, nimeni alta decât fiica fostului campion roman Gheorghe Teodorescu.

Așadar,

- Două recorduri personale în ceea ce privește scorul la „stil liber” din Marele Premiu pentru Steffen Peters cu Ravel (84,950%) și Hans Peter Minderhoud cu Exquis Nadine (81,050%)
- Primul american care câștigă Cupa Mondială la dresaj: Steffen Peters cu Ravel
- Valoarea totală a premiilor a fost de 330.000 dolari, împărțit la 11 călăreți, 104.600 revenind învingătorului.
- 11 competitori din 8 țări și-au disputat marele Trofeu: SUA (1), Olanda (3), Germania (2), Suedia (1), Canada (1), Columbia (1), Polonia (1), Australia (1).
- Cea mai mare performanță a cailor de sânge KWPN aparține: Ravel (1), IPS Painted Black (3), Exquis Nadine (4), Pop Art (5) and Nartan (7).
- Trei ediții de Cupă Mondială au avut loc la Thomas and Mack Centre din Las Vegas
- Număr de spectatori la Thomas and Mack Centre : 7.669

Clasament: 1. Steffen Peters (SUA) cu Ravel 84,950%, 2. Isabell Werth (Germania) cu Satchmo 84,500%, 3. Anky van Grunsven (Olanda) cu IPS Painted Black 82,150%, 4. Hans Peter Minderhoud (Olanda) cu Exquis Nadine 81,050%, 5. Ashley Holzer (Canada) cu Pop Art 79,200%, 6.



Cupa Mondială – McLain Ward
și Sapphire, locul 2

Monica Theodorescu (GER) cu Wishper 76.850%.

La vară..., la vară...

Noua ierarhie a HSBC FEI World Cup la concurs complet va avea loc în perioada 21-23 august 2009 la Strzegom, în Polonia, fiind pentru prima oară de când a fost inițiată Cupa Mondială, în 2002, că finala va avea loc în Europa de Est.

Noul sistem competițional cuprinde 9 etape, la start aflându-se competitori din 12 țări. Până în prezent, pe lista învingătorilor se află doar trei călăreți: Linda Algotsson (Suedia) cu Stand by me (2003, 2004), Clayton Fredericks (Australia) cu Been Along Time (2005, 2008) și Nicolas Touzaint (Franța) cu Galan de Sauvagere (2006, 2007). Ce va fi în august?

Dar, până la vară, o nouă întrecere a luat startul în domeniul concursului complet, Federația Internațională creând ceea ce se numește HSBC FEI Classics™, care reunește concursurile de 4 stele din calendar, celor mai buni 10 concurenți acordându-li-se puncte, pe baza cărora, la finalul sezonului, se stabilește clasamentul și ... premiile, în bani, desigur!

În calendar au fost incluse Rolex Kentucky (22-26 aprilie), Mitsubishi Motors Badminton Horse Trials (6-10 mai), Luhmuhlen CCI4 (11-14 iunie), Land Rover Burghley (3-6 septembrie) și Les Etoiles de Pau (21-25 octombrie), pentru răsplata celor mai buni, HSBC contribuind cu un million de dolari pe

parcursul următorilor trei ani, câte 330.000 dolari pe an (150.000 dolari învingătorului), ceea ce face ca să se înregistreze cele mai mari premii din istoria concursului complet.

În sezonul trecut, banii au fost împărțiți între William Fox-Pitt (M.

Britanie) 150.000, Nicolas Touzaint 75.000, Frank Ostholt 50.000, Phillip Dutton 33.000 și Bettina Hoy 25.000, conform clasamentului.

Deocamdată, au avut loc primele două concursuri, Kentucky și Badminton, Lucinda Fredericks (Australia) cu a sa generoasă iapă Headley Britannia învingând în SUA și Oliver Townend cu Flint Curtis, care și-a realizat visul vieții câștigând ediția aniversară, a 60-a, a Mitsubishi Motors Badminton Horse Trials și, la 26 de ani, devenind cel mai tânăr călăreț britanic care cucerește laurii, după Ginny Elliot și Lucinda Green în 1980 și 1970.

Am mai adăuga că Marele Slam, care se acordă călărețului ce se impune la Kentucky, Badminton și Burghley în același an, nu va mai putea fi realizat, având rezultatele consemnate în primele două.

Oricum sezonul concursului complet se anunță interesant și cu multe puncte ce solicită maximă atenție.

Câștigători Cupa Mondială

Anul	Numele Calului	Anul Nașterii	Vârsta	Culoare	Sex	An retragere	An deces
1979	Gladstone	1969	10	ch	G	1986	1987
1980	Balbuco	1965	15	bay	G	1984	1984
1981	Jet Run	1968	13	bay	G	1985	1996
1982	Calypso	1973	9	bay	G	1989	2002
1983	I love you	1974	9	bay	st	1985	2005
1984	Aramis	1977	7	bay	G	-	1989
1985	Abdullah	1971	14	grey	ST	1989	2000
1986	McLain	1971	15	bl.	G	1987	1988
1987	The natural	1977	10	bay	G	1994	2008
1988	Big Ben	1976	12	ch	G	1994	1999
1989	Big Ben	1976	13	ch	G	1994	1999
1990	Milton	1978	12	grey	G	1994	1999
1991	Milton	1978	13	grey	G	1994	1999
1992	Genius	1982	10	br	G	2000	
1993	Ratina Z	1982	11	br	M	1999	
1994	Libero H	1981	13	br	ST	1996	2006
1995	Dollar Girl	1980	15	bay	M	1997	
1996	E.T.	1987	9	ch	G	2004	
1997	E.T.	1987	10	ch	G	2004	
1998	Baloubet du Rouet	1989	9	ch	ST	2006	
1999	Baloubet du Rouet	1989	10	ch	ST	2006	
2000	Baloubet du Rouet	1989	11	ch	ST	2006	
2001	Tinka's Boy	1989	12	ch	ST	2006	
2002	Dobel's Cento	1989	13	grey	ST	2006	
2003	Anka	1991	12	ch	M	2006	
2004	Dileme de Cephe	1991	13	bay	G	2004	
2005	Shutterfly	1993	12	dbay	G		
2006	Sandro boy	1993	12	dbay	ST		
2007	Ideo du Thot	1996	11	bay	G		
2008	Shutterfly	1993	15	dbay	G		
2009	Shutterfly	1993	16	dbay	G		

PERFORMANȚĂ LA ATELAJE

■ Antal Istvan IANOS



Anul 2009, fiind an impar, este an de campionat mondial pentru atelajele cu 2 cai. Regulamentul internațional FEI prevede un sistem complex de calificare pentru a obține dreptul de participare la evenimentul mondial. Cei care doresc să participe trebuie să se califice la concursuri internaționale în toate cele trei probe cu toți caii, inclusiv cu cei de rezervă. De aici se înțelege că pentru a putea să participe un echipaj, nu este suficientă o singură participare la un concurs de calificare chiar dacă teoretic echipajul ar obține punctaj maxim. Federația Ecvestră Română împreună cu RNP Romsilva, Depozitul de Armăsari Târgu Mureș și-a propus organizarea unui concurs internațional de calificare la Târgu Mureș în perioada 15-17 mai 2009



Atelajele românești s-au înscris la concursul internațional tradițional de 1 mai (30 aprilie - 3 mai) de la Fábiansbestyén din Ungaria pentru a cumula punctele necesare în vederea calificării la mondiale. La concurs s-au înscris un număr de 90 de atelaje din 10 țări (Ungaria, România, Austria, Cehia, Polonia, Slovacia, Germania, Italia, Elveția și Republica Sud Africană) la următoarele categorii de atelaje: ponei 1, ponei 2, ponei 4, cai 1, cai 2 și cai 4. Din cele șase echipaje înscrise din partea României (Rákóczi Gergo, Pál Attila, Bajkó Tibor, Bodó Zoltán, Kádár Barna și Imre Zoltán) pînă la urmă au participat doar patru, Kádár de la clubul Ugroń și Imre de la Romsilva, din motive necunoscute nu s-au prezentat.

După ce ediția din 2008 a acestui prestigios concurs a fost câștigată de către Pál Attila și la ediția din anul 2009 concurenții din România au uimit lumea sportului de atelaje.

Proba de obstacole cu conuri a fost câștigată de către Rákóczi Gergo din

Carei, el fiind singurul care a terminat parcursul cu 0 puncte de penalizare, adică fără doborâre de obstacole și în timp.

Dar iată rezultatele pe zile și performanțele concurenților noștri. Vineri 1 mai proba de dresaj cu 2 cai. Câștigător – multicampionul mondial Lázár Vilmos cu fantasticul rezultat de 40,45 puncte urmat de un alt multicampion mondial Lázár Zoltán cu 48,26 puncte



iar pe locul 3 Juhász László cu 49,79 puncte. Rákóczi Gergo (cu caii Kobra și Cápa) a terminat pe locul 6 cu 53,89 puncte, Bajkó Tibor (cu Szultán Nárcisz) cu 54,66 puncte pe locul 8 (!), Pál Attila (cu Remusz și Lady) cu 62,34 puncte pe locul 22 iar Bodó Zoltán (cu caii Irisz Ikár) cu 62,85 puncte pe locul 25. De remarcat performanța lui Bajkó Tibor.

Maratonul a început dramatic pentru suporterii echipei Ungariei. Marele

favorit, Lázár Vilmos, care este și președintele Federației Ecvestre a Ungariei, la primul obstacol din proba de maraton s-a răsturnat și a fost descalificat. Primele trei locuri au fost ocupate de: Lázár Zoltán, Láng Zoltán din Ungaria și Ladislav Jirgala din Republica Cehă. Pál Attila (Rémusz, Dinár) locul 10, Rákóczi Gergo (Kobra, Márka) locul 13, Bajkó Tibor (Szultán, Mithosz) locul 23 și Bodó Zoltán (Ikár, Atos) locul 44.

Proba de obstacole după cum am arătat a fost câștigată de Rákóczi Gergo urmat de Kákonyi Norbert și Farkas László din Ungaria. Pál Attila locul 23, Bodó Zoltán locul 25 iar Bajkó Tibor locul 34.

Rezultat final. Câștigătorul concursului: Lázár Zoltán, locul doi Varga Péter și locul trei Juhász László din Ungaria. Rákóczi Gergo locul patru, Pál Attila locul 23, Bodó Zoltán locul 24 și Bajkó Tibor locul 33.

Felicitări concurenților noștri și succese mai departe.



PRIMUL MECI DE POLO PE IARBĂ DIN ROMÂNIA

Primul meci de Polo pe iarbă organizat vreodată în România de către Selas Golf & Polo Club a avut loc anul trecut în iunie și a avut drept invitați iubitori de polo din diferite țări: Argentina, Marea Britanie, Germania, America.

ASR Prințul Paul al României a fost oaspetele de onoare care a deschis meciul aruncând mingea de start în teren.

În curând românii se vor bucura nu numai de meciurile tradiționale de polo,

ci și de versiunea unică a acestui sport pe zăpadă, care va fi lansată în această iarnă. Președintele clubului Selas, Cătălin Beciu, face în prezent programul din această toamnă, cu scopul de a mări numărul meciurilor. În august 2008,

după o publicitate favorabilă în revistele de specialitate din Marea Britanie, Cătălin Beciu a inaugurat competiția polo a ASR Prințul Paul al României. Cu această ocazie, Alteța Sa a înmănat cupa echipei câștigătoare.



ADUNAREA GENERALĂ ISG ȘI SIMPOZIONUL INTERNAȚIONAL

Futterkamp, Germania 12-14 iunie 2009

■ Antal Istvan IANOS

Organizația Internațională a Crescătorilor de Cai Rasa Shagya Araber (Internationale Shagya-Araber Geshellschaft ISG) a organizat Adunarea Generală anuală și un simpozion științific internațional în micuța localitate Futtercamp din nordul Germaniei (Land Schleswig Holstein), pe malul mării Baltice. La eveniment au participat reprezentanții țărilor membre de pe cinci continente: Germania, Austria, Australia, Bulgaria, Elveția, Columbia, Croația, Danemarca, Spania, Franța, Ungaria, Norvegia, Olanda, Suedia, Slovacia, Statele Unite ale Americii, Israel și Venezuela. Din România au fost prezenți delegații Autorității Hipice Naționale și reprezentanții Asociației Crescătorilor și Proprietarilor de Cai Arabi din România.



Organizația ISG (Internationale Shagya-Araber Geshellschaft) în anul 2008 a sărbătorit 25 de ani de la înființare. România este membră cu drepturi depline a acestei organizații internaționale de prestigiu din anul 2007. Organismul prin care este reprezentată țara noastră în ISG este Autoritatea Hipică Națională, în colaborare cu Asociația Crescătorilor și Proprietarilor de Cai Arabi din România. Rasa Shagya Arabă prin definiția originală a ISG s-a format în două centre: Herghelia

Bábolna – Ungaria și Herghelia Radautz (Rădăuți-România), pe vremea Imperiului Austro Ungar. Rasa are la origine, pe lângă caii Pur Sânge Arabi, și renumita rasă Moldovenească de odinioară, azi dispărută și atât de apreciată de crescătorii de cai din întreaga Europă în secolele XVII-XIX. Pe lângă faptul că Herghelia Rădăuți este considerată de crescătorii de pe toate continentele unul din leagănele de formare ale rasei, vizitele străinilor aici sunt ca vizita musulmanilor la Mekka. Și azi Herghelia

Națională Rădăuți deține un efectiv important și extrem de valoros din punct de vedere genetic. Caii proveniți din România sunt și azi foarte apreciați de către crescătorii din întreaga lume, deși marketing-ul hergheliilor de stat din România totdeauna a lăsat – și lasă de dorit în continuare. Prin participări la show-uri, competiții și expoziții în lume s-ar putea pune mai bine în valoare calitățile cailor de la noi și implicit s-ar putea valorifica producția hergheliei mult mai bine.



La simpozion s-au discutat atât probleme tehnice cât și probleme științifice deosebit de interesante și de importante pentru viitorul rasei. Sâmbătă 13 iunie, s-a organizat un show, unde calul Shagya Arab, considerat un cal de sport multilateral- a fost prezentat în diverse ipostaze: *Cal de obstacole, de dresaj, de anduranță, de atelaje, de agreement și de show.*

Exemplarele prezentate – considerate adevărate etaloane ale rasei – lăsau mult de dorit față de exemplarele din România, deși mulți dintre caii prezenți aveau ascendenți din țara noastră. La Adunarea Generală de duminică 14 iunie, pe lângă analiza activității organizației s-au luat și unele hotărâri importante. Campionatul European pentru rasa Shagya Araber din anul 2010 și Adunarea Generală ISG va avea loc în Austria la Herghelia Națională Piber din Austria (deodată cu Campionatul European pentru rasa Lipițană) la 11-13 iunie 2010. România prin Asociația Crescătorilor și Proprietarilor de Cai Arabi din România, cu sprijinul Autorității Hipice Naționale (dacă va mai exista), s-a angajat la organizarea Adunării Generale ISG în anul 2011 la Sucevița jud. Suceava.

(<http://www.shagya-isg.com>
www.shagya-araber.info
www.calularab.ro)



SUPRAVIEȚUIREA RASELOR RARE DE CAI ȘI COMPETIȚIA ECONOMICĂ

■ *Drd. Ing. Mihail LECHKUN, Consilier AHN*

Prețul unui cal de sport în vârstă de trei ani era mai mic sau aproape de costurile creșterii în statele membre ale Uniunii Europene la nivelul anului 2001. Această relație dintre veniturile obținute din vânzări și costuri (necesare creșterii unui cal până la vârsta de începere a testărilor), este explicată de intensitatea scăzută a preocupării producătorilor de cai în direcția maximizării profitului, se afirmă în Raportului final „The Horse Industry in The European Union”, elaborat de specialiștii Universității de Științe Agricole din Uppsala în colaborare cu membri ai Consiliului Fundației Ecvestre a Suediei.

Raportul evidențiază faptul că mulți crescători de cai din Europa nu își asigură existența din această activitate. În cele mai multe cazuri, creșterea cailor de rasă reprezintă un hobby, o activitate alternativă în care nu se pune în mod deosebit accentul pe latura financiară. Prețurile mici întâlnite pe piața europeană a calului sunt determinate de supraproducție. Situația este generată de numărul mare al celor care cresc cai în acest mod. Eficiența economică din acest sector zootehnic special este afectată și de numărul mare de ferme / crescătorii de

mici dimensiuni. Fermele de mari dimensiuni au la îndemână posibilitatea reducerii costurilor pe unitatea de produs, însă numărul unor astfel de crescătorii este mic. Aspectele amintite sugerează însă faptul că marea parte a crescătorilor de cai au surse alternative de venit cu ajutorul cărora își susțin această activitate care poate fi numită mai mult pasiune decât profesie (6).

Dacă pentru crescătorii de cai de sport sau curse există totuși o piață bine structurată, pentru crescătorii celorlalte rase aceasta este mai degrabă nesigură. Pe continentul european în anul 2007 au

fost inventariate 269 de „rase locale” de cai și 38 de rase regionale cu arie de răspândire transfrontalieră (7). Așa după cum, în cadrul ecosistemelor naturale, populațiile cel mai bine adaptate, cu însușiri care le permit o exploatare mai eficientă a resurselor sunt avantajate în competiția cu alte populații cu care împart același habitat, în ecosistemele agricole șanse mai mari de „supraviețuire” au acele populații care se adaptează mai bine în primul rând cerințelor economice, specii, rase, linii ale căror însușiri răspund mai eficient din punct de vedere biologic și economic nevoilor oamenilor. Cerințele pieței variază în timp, iar acestea pot avantaja pe intervale scurte sau lungi extinderea unor populații limitând-o însă pe cea a altora. Cele care nu fac față competiției pot deveni „inutile” la un moment dat. Astfel, efectivele respective ajung să scadă atât de mult încât ating mai întâi un status critic iar apoi dispar. Odată cu populațiile care dispar se pot pierde și genele lor, gene care pot deveni valoroase din punct de vedere economic în viitor (3). Cele peste 300 de rase locale și regionale de cai identificate în Europa supraviețuiesc azi grație unor activități sistematice de conservare (management al resurselor genetice). Nu rare sunt situațiile în care rase rare de cai supraviețuiesc datorită preocupării unor crescători pasionați ale căror motivații sunt mai degrabă de ordin cultural decât economic (6,7).

Unele rase create pentru a răspunde





diferitelor nevoi (militare, economice, culturale) specifice unui anumit context istoric, au supraviețuit vremurilor cărora le-au fost consacrate datorită ingeniozității sistemului de ameliorare, mai precis a metodicii de selecție. Este în special cazul raselor Lipițan, Huțul, Shagya Arabă, Gidran, Nonius, Furioso North Star, care s-au menținut până în prezent prin așa numita creștere în „linii de sânge” inovată și practică în hergheliile militare austriece. Acest aspect a fost sesizat de către profesorul Condrea Drăgănescu de la Facultatea de Zootehnie a Universității de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București: creșterea în „linii de sânge” reprezintă de fapt o metodă de conservare a resurselor genetice prin selecția intrafamilială și încrucișarea rotativă interfamilială practică în cadrul hergheliilor. Conservarea prin gestiune vizează modificarea genetică într-o formă controlată a unei populații, ameliorarea ei genetică, în vreme ce prezervarea presupune izolarea unui eșantion dintr-o populație pentru a o păstra fie ca genofond integrat, fie numai anumite gene din ea (1,3).

Prezervarea se poate realiza *in situ*, cu animale vii în mediul natural de viață, luându-se anumite măsuri pentru a nu afecta frecvența genelor și a genotipurilor. Este metoda prin care este prezervată populația de cai Lipițani la Institutul de Zootehnie Experimentală

de la Monterotondo, Italia. Prezervarea *ex situ* se referă la izolarea unui eșantion dintr-o populație în afara mediului natural, prin congelare sau alte metode biotehnologice (3).

Rasele Huțulă, Nonius, Furioso North Star și Gidran în pericol de dispariție

Potrivit cap. 4.2.3. „Priorități în conservarea resurselor genetice în pericol de dispariție” din Raportul de țară – „Managementul durabil al resurselor genetice la animalele domestice din România” (Institutul de Biologie și Nutriție Animală Balotești, 2003), rasele vulnerabile și în pericol de dispariție trebuie să facă obiectul unei conservări suportate de stat, organizații neguvernamentale sau amatori. Acest proces trebuie supervizat de către organismele guvernamentale, iar pe plan internațional este supervizat de către Federația Europeană de Zootehnie, Organizația Mondială a Agriculturii și Alimentației (FAO), Directoratul General pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală al Comisiei Europene (4,5).

Pentru elaborarea și implementarea programului de conservare a resurselor genetice al României este necesară cunoașterea unor informații științifice esențiale precum: statusul de risc, rasele care trebuie incluse în programul de

conservare subvenționată cu argumentele în sprijinul acestora, subvenția care trebuie acordată fiecărei rase, metoda de conservare și numărul de indivizi pentru care se acordă subvenția.

„Anexa nr.3” a Raportului de țară – „Managementul durabil al resurselor genetice la animalele domestice din România” (Institutul de Biologie și Nutriție Animală Balotești, 2003) cuprinde în categoria cabalinelor cu status de risc „vulnerabil” rasele *Semigreu românesc*, *Trăpaș românesc*, *Lipițan*, *Shagya Arabă* și *Pur sânge Arabă*, iar în categoria raselor de cai cu status „în pericol de dispariție”: *Huțul*, *Nonius*, *Furioso North Star* și *Gidran*.

Potrivit aceluiași document, subvenția ce trebuie acordată fiecărei rase se calculează ca diferență între beneficiul sau pierderea dată de un individ mediu din rasa respectivă și beneficiul mediu/individ dat de rasele active (5).

Asistența financiară acordată pentru conservarea resurselor genetice în Uniunea Europeană

Subvențiile sunt acordate de fiecare stat membru al Uniunii Europene pentru crescători în sprijinul conservării / prezervării raselor cu status de risc în acord cu reglementările Directivei 1257 din 17 mai 1999 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală din Fondul European de Orientare și Garantare Agricolă, Regulamentul Comisiei 817/2004 care stabilește normele de aplicare pentru Directiva 1257/1999 și prin deciziile Directoratului General pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală al Comisiei Europene bazate pe examinarea documentației înaintate de către autoritățile în drept din fiecare stat membru UE (4).

Potrivit acestor reglementări, rasele de cabaline pot face obiectul subvențiilor de stat dacă îndeplinesc următoarele condiții:

1. Pentru organizații /asociații de crescători pe rase:

- Existența unui program de ameliorare, conservare, prezervare genetică pentru populația în cauză, cu obiective clar definite,
- Un sistem de individualizare și de evidență a originii,

- Un sistem de testare / verificare a ascendenței reproducătorilor,
- O metodică de selecție adecvată (care să nu afecteze variabilitatea genetică a populației),
- Un plan de potrivire a perechilor;

2. Pentru crescătorii individuali:

- Aceștia trebuie să fie eligibili conform Directivei 1257/1999,
- Să aibă în proprietate suprafața necesară de teren agricol,
- Animalele deținute trebuie să aparțină unei populații al cărei status de risc a fost confirmat de către instituțiile guvernamentale în drept,
- Depunere anuală a cererii pentru subvenționare,
- Respectarea programului de conservare – prezervare pentru rasa respectivă,
- Angajamentul crescătorului pentru creșterea unor animale aparținând rasei cu status de risc trebuie să se desfășoare pe o perioadă de cel puțin cinci ani,
- Reproducătorii de sex femel să aibă cel puțin un produs la doi ani,
- Certificarea originii reproducătorilor masculi trebuie să fie verificată iar aceștia trebuie să fie testați pentru a accede în matcă,
- Criteriile de eligibilitate trebuie să fie

certificate de către asociația de creștere pentru rasa respectivă,

- Implicarea crescătorului în managementul unității agro-ecologice, în cadrul căreia sunt crescute animalele, trebuie să fie mai mare decât simpla punere în aplicare a bunelor practici agricole obișnuite,
- Subvenția se va acorda anual,
- Subvenția se calculează pe venitul la care se renunță și/sau în funcție de costurile suplimentare rezultate din angajamentele asumate;

Statele Uniunii Europene au identificat diferite rase cu status de risc pentru care au elaborat și implementat programe specifice de ameliorare, conservare sau prezervare genetică, însoțite de proceduri diverse pentru acordarea subvențiilor (4).

În Austria, în acord cu Directiva 1257/1999, se acordă o *subvenție de bază* pentru un număr de 5 rase (*Noriker*, *Lipitan*, *Vechiul cal de șa austriac*, *Shagya Arabă* și *Huțul*) precum și o *subvenție adițională* pentru 3 rase (*Vechiul cal de șa austriac*, *Shagya Arabă* și *Huțul*) pentru implementarea unui sistem informatic de gestiune a programelor de ameliorare în special pe compo-

nenta potrivirii perechilor (2).

În Ungaria, rase cu status de risc sunt considerate următoarele rase de cabaline: *Nonius*, *Furioso*, *Gidran*, *Kisber*, *Shagya Arabă*, *Huțul* și *Murinsulaner*. De asemenea subvenția este structurată într-o componentă de bază și una adițională acordate pe de o parte Federației Naționale a Asociațiilor Crescătorilor de Cai pe Rase pentru activitățile tehnice care presupun derularea programelor de ameliorare/conservare și pe de altă parte crescătorilor individuali pentru acoperirea unei părți din cheltuielile necesare producerii, menținerii și îmbunătățirii calității fondului genetic.

În Olanda subvenții au fost acordate crescătorilor rasei *Gelders paard*, cu status „în pericol”, pentru o perioadă limitată: 2003-2007. Aceste subvenții au fost structurate pentru holdingurile agricole și pentru organizații de conservarea a patrimoniului genetic sau fermieri pentru care conservarea unei rase rare este un hobby (8).

Comitetul Danez pentru Managementul Resurselor Genetice ale Animalelor de Fermă au identificat 3 rase eligibile pentru includerea în cadrul unui program de conservare genetică însoțit de acordarea unor subvenții din partea statului: *Calul de Jutlanda*, *Frederiksborger* și *Knabstrupper*. Subvențiile au fost acordate până în 2007 și au avut o componentă dublă. Acestea au fost pe de o parte direcționate către crescătorii individuali, pentru a acoperi diferența de venit pe care ei o pierdeau administrând o populație de animale periclitată în locul uneia competitive, iar pe de altă parte către asociațiile de creștere, pentru activitățile integrate programelor de conservare genetică (9).

Hergheliile noastre de stat – muzee vii

România deține un patrimoniu genetic cabalin de o inestimabilă valoare universală. Este inestimabilă pentru că valoarea rezultatelor muncii de ameliorare genetică, însumate fără întrerupere de-a lungul generațiilor, de-a lungul secolelor, nu poate fi cuantificată. Fiecare dintre străluciții armăsari pepinieri sau iepe mamă ale căror armonii avem uneori privilegiul să le admirăm,





este rezultatul efortului, priceperii generațiilor de oameni de meserie din hergheliile publice, care, prin puterea minții, prin talent au reușit mai întâi „să vadă” iar mai apoi „să adune” genele valoroase de la mii și mii de cai.

Majoritatea populațiilor crescute în hergheliile noastre de stat aparțin unor rase deosebite, care la nivel mondial reprezintă efective relativ mici sau foarte mici. Ele sunt adevărate vestigii ale culturii creșterii calului. Doar temporar pentru necunoscători, ele par să își fi pierdut din importanța economică. Valoarea culturală, didactică nu și-au pierdut-o și nu și-o vor pierde însă nicio dată. Supraviețuirea acestor populații fost asigurată de-a lungul deceniilor în **hergheliile de stat**. Grație unor idealști - adevărați oameni de cai, războaiele, revoluțiile și alte situații de criză nu au reușit să rupă firul delicat de care a depins, nu rareori, supraviețuirea nucleelor de rasă din aceste adevărate muzee vii. Modelul atitudinii, conduitei profesionale, al caracterului acestor

oameni providențiali, precum și încântarea de a fi contemporani cu acești cai - mărturie a priceperii și sacrificiilor lor, sunt repere solide acum în îndelung-discutata criză/recesiune. Soluțiile pentru adaptarea la actualele condiții economice trebuie să excludă reducerea efectivelor raselor cu status de risc enumerate în „Anexa nr.3” a „Raportului de țară” - „Managementul durabil al resurselor genetice la animalele domestice din România”. De asemenea trebuie evitate măsurile care pot slăbi baza trofică de susținere a nucleelor de rasă din hergheliile de stat, agroecosisteme deja afectate de restrângerile discutabile impuse de „rigorile” tranziției, la începutul anilor '90.

Hergheliile de stat reprezintă o garanție pentru viitorul creșterii cailor de rasă și din sectorul privat. Aplicarea unui program optimizat de potrivire a perechilor - obligatoriu pentru rasele cu status de risc, nu poate fi aplicat cu rigoare decât în hergheliile de stat. Crescătorul privat, fie el membru al unei Asociații de creștere pe rasă cu disciplină în conducerea evidențelor, poate să accepte sau nu, poate să se grăbească sau să întârzie din motive subiective sau obiective (distanța, prețul monetei) cea mai potrivită împerechere pentru iapa sau armăsarul pe care le deține.

În sectorul privat materialul genetic deținut de un crescător va fi întotdeauna mai vulnerabil în fața unor nenumărați factori de risc general (crize economice, calamități etc.) sau particular (management tehnic și economic neperformant, incertitudinea continuității activității de

creștere la generațiile următoare din familia crescătorului, probleme financiare, de sănătate etc.). Un nucleu de creștere poate fi oricând lesne întemeiat pe seama materialului difuzat de hergheliile de stat - ferme de elită. Operațiunea inversă însă este extrem de anevoioasă, ea presupune cheltuieli uriașe, nu poate decât să se extindă pe intervale foarte lungi de timp iar atingerea obiectivelor nu poate fi întotdeauna întrevăzută și garantată.

Bibliografie

- (1) Drăgănescu C., 1979 - Ameliorarea animalelor, Editura Ceres, București
- (2) Fischerleitner F., 2007 - Das Oesterreichische Programm zur Erhaltung der genetischen Ressourcen landwirtschaftlicher Nutztiere, HBLFA Raumberg-Gumpenstein, Institut fuer Biologische Landwirtschaft und Biodiversitaet der Nutztiere
- (3) Grosu H., 2003 - Programe de ameliorare, Editura Agrotehnica, București
- (4) *** Council Regulation (EC) No 1257/1999 of 17 May 1999 on support for rural development from the European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (EAGGF) and amending and repealing certain Regulations
- (5) *** Managementul durabil al resurselor genetice la animalele domestice din România - Raport de țară, Contribuție la analiza resurselor genetice animale mondiale către FAO - Institutul de Biologie și Nutriție Animală Balotești, 2001
- (6) *** The Horse Industry in the European Union - Final Report - EU Equus 2001, Skara and Solvalla, Sweden
- (7) *** The State of the World's Animal Genetic Resources for Food and Agriculture - Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture Organisation of the United Nations, Rome, 2007
- (8) *** State aid / Denmark - Aid No N 391/04 - Aid for the preservation of endangered species, European Commission, Brussels, 2004
- (9) *** State aid / Netherlands - Aid N 128/2005 - endangered breeds, European Commission, Brussels, 2005

CONDIȚII PENTRU A INTRA ÎN CARTEA CRESCĂTORIEI NAȚIONALE

REGULI GENERALE

1. Autoritatea Hipică Națională este Autoritatea crescătoriilor de cai de rasă din România. Autoritatea Hipică Națională este autorizată de Guvernul României și se află sub controlul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, conform legii n. 398/ 16 decembrie 2005 (Legea Calului).

2. Autoritatea Hipică Națională susține documentarea legată de caii de rasă (colaționând detalii preluate atât din crescătoriile de cai de stat, cât și din crescătoriile de cai private), pregătește și publică Cartea Crescătoriei Naționale de cai de rasă.

3. Înregistrarea cailor, pregătirea și publicarea Cărții Crescătoriei Naționale se fac în conformitate cu regulile Comitetului Internațional al Cărții Crescătoriilor (International Stud Book Committee – ISBC).

4. Autoritatea Hipică Națională este singura organizație autorizată din România care are dreptul de a elibera certificate de origine sau alte documente care să identifice cai de rasă.

PEDIGREE

A. Pentru a fi eligibil pentru înregistrare în Cartea Crescătoriei Naționale, un cal trebuie să:

1. Fie descendent pe toate liniile pedigree-ului al unor cai înregistrați:

a. fie în Cartea Crescătoriei Naționale și/sau

b. orice Carte a Crescătoriilor de cai de rasă aprobată.

SAU

2. Să poată demonstra satisfăcător opt încrucișări înregistrate cu cai calificați precum în categoria 1. de mai sus, incluzând încrucișarea din care provine progenitura, și să satisfacă de asemenea condițiile de performanță și de aprobare pentru mânji, prezentate în secțiunile B.2. și B.3. de mai jos.

În Cartea Crescătoriei Naționale, caii din categoriile 1. și 2. de mai sus, sunt numiți „Thoroughbred”.

B. În plus, un mânz poate să fie promovat de la registrul Non-Thoroughbred și înregistrat în Cartea Crescătoriei Naționale atunci când toate următoarele condiții sunt îndeplinite:

1. Să poată fie demonstrat satisfăcător că mânzul este rezultatul a opt încrucișări înregistrate consecutive cu cai „Thoroughbred”, inclusiv încrucișarea a cărei progenitură este.

2. Mânzul să aibă un pedigree care să cuprindă secțiunile „Thoroughbred” și Non-Thoroughbred și care să arate performanțe în curse destinate cailor „Thoroughbred” pentru a-și garanta asemănarea cu Thoroughbred.

3. Promovarea este aprobată prin acordul unanim al Comitetului Internațional al Cărții Crescătoriilor.

Luând în considerație condițiile de mai sus, proprietarii Cărții Crescătoriei Naționale își rezervă dreptul de a decide oricând ce cai pot fi admiși, excluși sau retrași din Comitetul Cărții Crescătoriei Naționale.

ÎNSCRIEREA IEPELOR/ARMĂSARILOR

5. Proprietarul armăsarului/iepei este obligat să facă o cerere pentru înregistrarea unui armăsar sau a unei iepe pentru înmulțire.

6. La cerere, Autoritatea Hipică Națională, responsabilă cu Cartea Crescătoriei Naționale, verifică identitatea armăsarului sau a iepei.

7. La sfârșitul înregistrării, Autoritatea Hipică Națională, responsabilă cu Cartea Crescătoriei Naționale, semnează pașaportul, confirmând înregistrarea calului pentru înmulțire.

8. Înaintea însămânțării, atât proprietarul armăsarului, cât și proprietarul iepei trebuie

să se asigure că armăsarul și iapa sunt înregistrați pentru înmulțire și că identitatea animalului este corectă.

9. Iepele importate și însămânțate în străinătate trebuie să aibă un certificat de însămânțare, eliberat de Autoritatea Crescătoriei Naționale a țării respective și semnată de managerul crescătoriei unde se află armăsarul.

10. Un mânz este eligibil pentru a fi înregistrat în Cartea Crescătoriei Naționale doar dacă:

a. este produsul unui serviciu natural sau a unei însămânțări, ceea ce se traduce prin încălecarea fizică a armăsarului pe iapă, cu introducerea penisului și ejacularea spermei în canalul reproductiv. Acest serviciu natural poate include sprijinul imediat adus armăsarului sau însămânțării prin plasarea unei porțiuni din sperma ejaculată de armăsar în canalul reproductiv al iepei.

b. A avut loc o gestație naturală și nașterea s-a produs din corpul iepei în care mânzul a fost conceput. Orice mânz rezultat din sau produs prin procesul de Însămânțare Artificială, Transfer sau Transplant de Embrion, Clonare sau orice altă formă de manipulare genetică ce nu este specificată aici, nu va fi eligibil pentru înregistrare în Cartea Crescătoriei Naționale.

11. Proprietarii de armăsari sau crescătorii trebuie să completeze și să trimită anual următoarele documente oficiale către Autoritatea Hipică Națională:

a. – Registru al armăsarilor – care să includă detalii despre toți armăsarii folosiți pentru însămânțări și care au mânji;

b. – Registru al iepelor – care să includă toate iepele folosite pentru înmulțire și rezultatele lor;

c. – Registru al însămânțărilor – care să includă toate detaliile despre

însămânțările care au avut loc;
d. – Registru al rezultatelor – care să includă toate detaliile despre toți mânjii (mama și tatăl, data nașterii, sexul, culoarea, caracteristici și o descriere atât scrisă cât și grafică a semnelor, precum și numele crescătorului) și despre rezultatele nereușite;

e. – Certificate de însămânțare; care să fie terminate până la sfârșitul sezonului de însămânțare;

f. – Certificate ale semnelor mânjilor; care să fie terminate în timp ce mânzul este sub protecția mamei sale.

12. Proprietarii de armăsari sau crescătorii trebuie să dea o declarație lunară către Autoritatea Hipică Națională care include, printre altele:

- detalii ale însămânțării;
- rezultate ale împerecherilor;
- lista cu mânjii (detaliind numele propuse).

ÎNREGISTRAREA MÂNJILOR

13. Pentru a înregistra un mânz în Cartea Crescătoriei Naționale, proprietarul unei iepe trebuie să trimită certificatul de însămânțare relevant, să declare mânzul și un set al consemnării semnelor (în scris și grafic).

14. Pentru ca un mânz să fie eligibil pentru a fi înregistrat în Cartea Crescătoriei Naționale, trebuie să fie produsul împerecherii dintre un armăsar și o iapă, ambii înregistrați în Cartea Crescătoriei Naționale.

15. O condiție a înregistrării este aceea ca legătura între părinți și mânz să fie demonstrată prin grupa sanguină sau prin A.D.N. Mostrele de sânge trebuie să fie luate de la mânji înainte de înțărarea în fața unui desemnat al Autorității Hipice Naționale (sau a unui responsabil al Cărții Crescătoriei Naționale sau a unui inspector ce va fi desemnat în scris), a unui veterinar oficial și a proprietarului calului, care identifică mânzul și certifică semnele însemnate. Autoritatea Hipică Națională va trimite mostrele de sânge la laborator. Taxele percepute pentru toate acestea vor fi suportate de către proprietarul calului.

16. Mânjii născuți în străinătate trebuie înregistrați de către Autoritatea Cărții Crescătoriei acelei țări, dar pot fi trecuți în Cartea Crescătoriei Naționale a țării noastre, în secțiunea Import (*****), cu condiția ca mânzul să fie documentat complet de către

Cartea Crescătoriei Naționale a țării din care provine.

17. Termenul limită pentru îndeplinirea tuturor cerințelor pentru înregistrarea mânzului în Cartea Crescătoriei Naționale și înregistrarea însămânțărilor anului curent este data de 1 noiembrie a anului nașterii.

După înregistrarea mânzului în Cartea Crescătoriei Naționale, acesta primește un pașaport care îi confirmă pedigree-ul și îi arată identitatea.

Crescătorul trebuie să verifice acuratețea datelor din pașaport și să confirme acest fapt, semnând pașaportul.

NUMELE

18. Autoritatea Hipică Națională este singura autoritate responsabilă cu înregistrarea și schimbarea numelor mânjilor născuți în România.

Următoarele reguli privind disponibilitatea numelor sunt în vigoare:

I. Înregistrarea unui nume pentru un cal poate fi făcută numai de către sau cu aprobarea autorității competente a țării în care s-a născut.

Pentru un cal născut în străinătate, cererea pentru înregistrarea numelui trebuie făcută prin autoritatea relevantă a țării unde se află certificatul de export.

Schimbarea unui nume ce a fost deja înregistrat și publicat poate fi cerută doar de la autoritatea care a înregistrat inițial numele.

II. O listă internațională de nume protejate este păstrată și publicată de către Federația Internațională, în conformitate cu regulile adoptate de Consiliul Executiv. Lista cuprinde nume ale unor anumiți cai a căror faimă se datorează realizărilor pe pista de curse sau la crescătorie. Regulile ce guvernează includerea pe această listă sunt etalate sub Appendix 9.

III. În legătură cu numele înregistrate și neprotejate, sunt puse la dispoziție următoarele criterii ce pot oferi indicații asupra timpului pe care autoritățile îl acordă unor nume înainte ca acestea să poată fi refozitate:

a. în cazul armăsarilor, 15 ani după moarte sau 15 ani după ultimul an înregistrat în care au însămânțat iepe sau la vârsta de 35 de ani (oricare este mai devreme).

b. în cazul iepelor ce au fost împerecheate, 10 ani după moarte sau 10 ani după ultimul an în care au fost însămânțate sau au produs un mânz, sau la vârsta de 25 de ani.

c. în cazul tuturor celorlalți cai, 5 ani după

moarte sau la vârsta de 20 de ani (oricare este mai devreme).

IV. Numele nu pot fi acceptate dacă sunt deja înregistrate în condițiile expuse mai și nici dacă:

1. apar în Lista Internațională a Numelor Protejate,

2. au mai mult de optsprezece caractere, incluzând semne sau spații,

3. sunt numele unei persoane publice, fără permisiunea acelei persoane sau a familiei persoanei respective, sau nume de importanță comercială fără permisiunea cuvenită,

4. sunt urmate de numere,

5. sunt formate în întregime din inițiale sau includ inițiale,

6. sunt sugestive sau au o conotație vulgară, obscenă sau un înțeles ce poate insulta; nume considerate de prost gust; sau nume ce pot fi considerate jignitoare la adresa grupurilor religioase, politice sau etnice,

7. în pronunție, sunt identice sau similare cu un nume protejat sau cu un nume înregistrat cu cel al unui cal al cărui an al nașterii este despărțit de mai puțin de 10 ani de anul nașterii calului ce vrea să fie înregistrat,

8. numele începe cu un semn și nu cu o literă.

PUBLICAREA CĂRȚII CRESCĂTORIEI NAȚIONALE

19. Cartea Crescătoriei va fi publicată la fiecare 4 ani și include următoarele informații:

- evidența împerecherii iepelor, arătând rezultatele însămânțării (mânjii, dar și nașterile nereușite, precum și numele armăsarilor); pentru rezultatele vii: data nașterii, sexul, culoarea, numele și înregistrarea în Cartea Crescătoriei;
- armăsarii folosiți la împerechere;
- caii importați;
- caii exportați;
- un registru al iepelor înscrise pentru împerechere pentru prima oară;
- addenda & errata ale volumelor anterioare (inclusiv noile nume).

20. În perioada dintre Cărțile Crescătoriei, sunt publicate următoarele suplimente anuale:

- întoarcerile iepelor din anul curent, arătând: numele și înregistrarea în Cartea Crescătoriei, rezultatele însămânțării împreună cu numele

armăsarilor (mânji și nașterile nereușite), data nașterii, sex, culoare, nume și sufixul țării în care s-a născut și numele crescătorilor.

IDENTIFICAREA CAILOR

21. Este eliberat un pașaport de către Agenția Națională pentru Ameliorarea Genetică și Reproducție a Animalelor, conform directivelor UE.

22. Autoritatea Haptică Națională, pentru fiecare mânz Thoroughbred născut și înregistrat în România, prepară în scris și grafic o descriere în concordanță cu standardele internaționale și arată că acel cal este testat.

23. Este o cerință obligatorie ca pașaportul să acompanieze calul pe întreaga durată a vieții sale. Ar trebui să arate numele proprietarului, datele vaccinarilor și detalii despre toate mutările internaționale ale calului.

24. Caii tineri care încep antrenamentele vor fi verificați de pașaport înaintea părăsirii crescătoriei.

25. Dacă un pașaport este pierdut, proprietarul calului trebuie să anunțe Autoritatea Haptică Națională și va fi trecută o notă în pașaport.

26. Dacă un cal este castrat, proprietarul trebuie să informeze Autoritatea Haptică Națională și nota va fi trecută în pașaport.

DOCUMENTE ALE CAILOR EXPORTAȚI

27. Autoritatea Haptică Națională este singura organizație care are dreptul să elibereze certificate de export cailor născuți în România și să transmită certificate de export străine pentru caii importați în România și apoi exportați.

28. Proprietarul calului ce urmează a fi exportat trebuie să anunțe Autoritatea Haptică Națională despre export cu nu mai puțin de o lună înaintea zilei stabilite pentru plecarea din România. Trebuie de asemenea menționată și țara în care va fi exportat calul.

29. La primirea unei cereri pentru eliberarea unui certificat de export, un responsabil al Cărții Crescătoriei verifică semnele distinctive ale calului și își dă acordul printr-o semnătură și o ștampilă.

30. Autoritatea Haptică Națională trimite certificatul de export (în cazul în care calul este exportat permanent – pentru mai mult de 9 luni în cazul iepelor *** și a armăsarilor sau pentru mai mult de o lună pentru caii de cursă) și grupa de sânge sau certificatul

A.D.N. la Cartea Crescătoriei țării în care calul urmează a fi exportat nu cu mai puțin de 2 săptămâni înainte de data primirii cererii.

31. În cazul unui export al unei iepe gestante, certificatul de însămânțare, arătând armăsarul care a însămânțat iapa și data primei și ultimei însămânțări, vor fi trimise cu certificatul de export către autoritatea relevantă a țării importatoare.

DOCUMENTE ALE CAILOR IMPORTAȚI

32. Autoritatea Haptică Națională reține la dosar certificatul de export al tuturor cailor importați, certificat eliberat de către Cartea Crescătoriei țării în care s-a născut calul.

33. Importuri permanente – caii importați permanent (adică iepelile *** și armășarii pentru mai mult de 9 luni și caii de cursă pentru mai mult de o lună) sunt înregistrați în Cartea Crescătoriei cu certificatul de export eliberat de Autoritatea Cărții Crescătoriei țării în care s-a născut calul.

34. Importuri temporare – dacă o iapă *** sau un armăsar intră în România

pentru un import de mai puțin de 9 luni, calul va fi înregistrat după verificarea identității sale cu ajutorul pașaportului.

35. Atunci când un cal importat este înregistrat, sufixul țării este adăugat la numele calului, conform Înțelegerii Internaționale.

GRUPELE DE SÂNGE

37. Laboratorul contractat de către Cartea Crescătoriei Naționale pentru a lua mostre de sânge și a face teste de recunoaștere a părinților este obligat să fie membru al I.S.A.G., să participe la testele de comparație I.S.B.C./I.S.A.G. și să îndeplinească standardele minime ale I.S.B.C./I.S.A.G.

38. Laboratorul de imunogenetică, ca membru al I.S.A.G. trebuie să:

- păstreze detalii despre grupele de sânge ale tuturor armăsarilor, iepelor și progeniturilor înregistrate în Cartea Crescătoriei;
- facă teste de maternitate și paternitate tuturor mânjilor.

39. Grupa de sânge și rezultatele analizelor A.D.N. sunt confidențiale și nu sunt divulgate decât altor Cărți ale Crescătoriei.



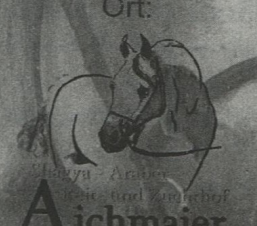
Postfach 72 • 5230 Mattighofen
www.araber-zuchtverband.com • araber-zuchtverband@aon.at

Nationale Schau

Stutbuchaufnahme & Hengstanerkennung
für Shagya, Anglo & Partbred Araber

Termin: 4.7. - 5.7.2009

Ort:



Aichmaier
Aiching 9
8770 St. Michael in Obersteiermark

Verwaltung:
Kurt Nemetz Gesellschaft m.b.H. • 8750 Judenburg
Tel.: 03572/25488-111
www.aichmaierhof.at

Foto © Gudrun Waiditschka
Termine unter Vorbehalt

PRIMUL CONCURS NAȚIONAL DE VOLTIGE

Sâmbătă, 09.05.2009, în sala de sport de la Dorolț, jud.Satu Mare, a fost organizat primul Concurs Național de Voltije, pe cal artificial. În 20.03.2009 Clubul Sportiv Pegasus, în cadrul Federației Ecvestre Române (FER) a înființat secția de voltije – gimnastică pe spatele calului.



La fel ca în toate celelalte țări, primul concurs al anului s-a desfășurat pe cal artificial. Copiii au prezentat exerciții obligatorii, program individual: pas de deux; și au concurat două echipe formate din câte 7 membri. Exercițiile obligatorii diferă puțin la preșcolari față de celelalte categorii prin: poziție de bază, steag, moară, plută, stând în picioare și coborâre cu semipendulare. La celelalte categorii diferă prin: urcare pe cal, poziție de bază, steag, moară, foarfecă, stând în picioare și coborâre cu pendulare. Programul individual este alcătuit din diferite exerciții și timpul de prezentare este de un minut și jumătate. Asociația Galopp s-a înființat în mai 2008 și participă frecvent la competiții internaționale, organizate în Ungaria, deoarece în România, până în prezent, nu a existat această ramură sportivă și chiar de la primul concurs copii au avut rezultate foarte bune. Scopul Asociației Galopp este popularizarea ramurei voltije în țară prin demonstrații, tabere, stagii și seminarii sistematice. Copii sunt pregătiți începând de la vârsta de 4 ani, prin cu exerciții de gimnastică pe sol și cal artifi-

cial pentru a dezvolta echilibrul, flexibilitatea și rezistența. De la această vârstă se împrietenesc cu caii, care ajută foarte mult la dezvoltarea personalității și responsabilității. Această competiție a fost organizată de Asociația Galopp Satu Mare și de FER, fiind invitate să participe cluburile: Drosera (Urziceni), Incitato (Cluj-Napoca), Pegasus (Satu-Mare) și Sóskuti Manók (Sóskut, Ungaria). Concursul s-a desfășurat într-o atmosferă deosebit de plăcută, iar clasamentul final pe categorii a fost după cum urmează: la preșcolari locul 1 l-a obținut Botond Szabó, iar locul 2 Bence Boér; în categoria începători, fete, sub 10 ani, pe locul 1 a terminat Eszter Szabó, locul 2 Viktória Viski, locul 3 Alexandra Cîrnat, locul 4 Inez Száraz, locul 5 Laura Kiss, locul 6 Júlia Boér, iar locul 7 Eszter Ármos; la începători băieți sub 10 ani, locul 1 l-a obținut Mihnea Opre, locul 2 Erik Boér, iar locul 3 Alex Papp; începători fete, peste 10 ani, locul 1 Alexa Szolosi; începători băieți peste 10 ani, locul 1 Áron Papp Fejér; avansați, fete sub 12 ani: locul 1 Blanka Boér, locul 2 Ștefania Luran; în categoria avansați, fete, peste

12 ani, premiul 1 l-a obținut Henrietta Varga, premiul 2 Orsolya Sipos, iar locul 3 Zsuzsa Sámi; la proba pas de deux, sub 12 ani pe locul 1 s-a situat cuplul Alexa Szolosi – Ștefania Luran, premiul 2 l-a obținut perechea Alex Papp – Erik Boér, premiul 3 Eszter Ármos – Eszter Szabó, iar pe locul 4 s-a situat perechea Júlia Boér – Bence Boér; la proba pas de deux peste 12 ani, premiul 1 l-a obținut cuplul Zsuzsa Sámi – Blanka Boér, iar premiul 2 Henrietta Varga – Orsolya Sipos. Cele două echipe: I. Botond Boér, Viktória Viski, Inez Száraz, Alexa Szolosi, Mihnea Opre, Ștefania Luran, Alexandra Cîrnat; II. Blanka Boér, Zsuzsa Sámi, Eszter Szabó, Alex Papp, Erik Boér, Eszter Ármos, Júlia Boér; au terminat ambele pe locul 1 fiindcă au obținut punctaj echivalent. Au arbitrat Mariana Moisei, președintele Asociației Arbitrilor Hipice Române și 3 candidați arbitri naționali: dr. Boér Noémi, Szabó Zoltán, Palágyi Edina. Următoarea Competiție Națională de Voltije va fi organizată în octombrie 2009, când sportivii vor evolua pe cal la pas, respectiv trap și galop.

Fii în siguranță cu Bodyprotector HORKA (copii și adulți)



HORKA B-SAFE BODYPROTECTOR Model 196050 (Adult) 196000 (Junior)

Nou! Bodyprotector pentru copii și adulți.
Căptușală 100% polyester și este alcătuită din două straturi de
spumă din PVC care absorb excelent șocul.
Aprobare BETA, nivel 3. Spălabil.

Culoare: Negru

Mărime: Junior XS-S-M-L-XL, Adult XS-S-M-L-XL

JUNIOR SIZES

SI.No of size	Description	Chest	Waist	Waist to Waist
1.	X-Small	54-60cm	54-60cm	49-55cm
2.	Small	60-66cm	56-64cm	55-61cm
3.	Medium	66-72cm	62-70cm	61-69cm
4.	Large	72-78cm	64-72cm	67-75cm
5.	X-Large	78-84cm	68-74cm	71-79cm

ADULT SIZES

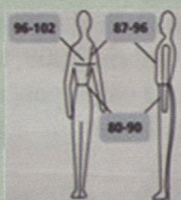
SI.No of size	Description	Chest	Waist	Waist to Waist
1.	X-Small	84-90cm	68-78cm	77-86cm
2.	Small	90-96cm	74-84cm	83-92cm
3.	Medium	96-102cm	80-90cm	87-96cm
4.	Large	102-108cm	86-96cm	91-101cm
5.	X-Large	108-114cm	92-102cm	94-104cm

Cască de protecție pentru copii – RED HORSE 510100



Culori: negru, roz & iceblue

Exemplu de mărime
medie pentru adulți
(„waist to waist” –
peste umăr)

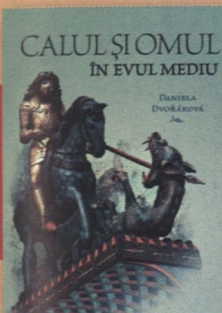


Published by: HORST TRADING SRL
E-mail: horst-trading@live.nl - Web: www.horka.nl

Revista Calul Magazin reia concursul
de literatură cu tema **Calul**.

Textele primite până acum, cu trei
excepții, nu pot fi introduse într-o
antologie literară de calitate.

Cei care doresc să aibă toate numerele revistei apărute
până acum pot să facă comenzi cu plata ramburs la
numărul de telefon/fax: 021.223.4111 sau e-mail:
abonamente@calulmagazin.com



În curând!

CALUL ȘI OMUL ÎN EVUL MEDIU

de Daniela Dvorakova

Pentru comenzi:

Tel: 021/223.41.11

E-mail: calulmagazin@gmail.com

Preț: 50 lei
(plata ramburs)

www.emmatravel.ro

- bilete de avion pentru zboruri interne și internaționale
- curse chartre

Lufthansa TAROM
Alitalia BRITISH AIRWAYS
ALSTRIAN AIRLINES myair CSN
swissair KLM AIR FRANCE
IBERIA Blue Air WIZZ

Bulevardul Banu Manta, Nr. 24, Sector 1, Bucuresti
Tel./Fax: 021 222 05 25, Mobile: 0724 056 526, 0768 621 449
E-mail: office@emmatravel.ro, rezervari@emmatravel.ro

EMENIMENTE:
organizăm conferințe, simpozioane, congrese,
întâlniri de afaceri, rapoarte anuale ale marilor companii;
târguri și expoziții, misiuni comerciale, convenții,
excursii pentru documentare profesională.

TURISM EXTERN
• vacanțe individuale și de grup
• pachete turistice complete și programe la cerere
• turism de afaceri și tematic
• asigurări de sănătate și carte verde
• croaziere
• cazare în hoteluri în toată lumea la cele mai avantajoase prețuri

TURISM INTERN
• cazare și rezervări în hoteluri pe teritoriul României
• pachete și programe turistice pentru individuali și grupuri
• servicii de transfer și închirieri auto
• tur de oraș și excursii în țară

www.emmatravel.ro

CONCURS FOTO

CÂȘTIGĂTORUL ACESTUI NUMĂR ESTE RELU FRÂNCU

Revista lansează concursul de fotografie, cu tema „Calul”. Dacă aveți imagini foto pe această temă, puteți să le trimiteți, în format digital, la adresa **calulmagazin@gmail.com**. Imaginile trimise, tehnic, trebuie să corespundă următoarelor criterii: dimensiune: 22x14 cm, rezoluție: 260 dpi, format: **tiff** sau **jpeg**. Fotografii care nu sunt în format digital pot fi trimise și la adresa Str. Pictor Sava Henția, nr. 2, sector 1, București. Cele mai bune fotografii, vor fi publicate în revista noastră. **Nu se primesc poze furate de pe internet sau poze cu rezoluție mică.**

Doresc abonament(e) la revista, **Calul**
începând cu luna, anul Durata abonamentului:.....

Prețul abonamentului: ☐ 3 luni 25 RON ☐ 6 luni 47 RON ☐ 12 luni 95 RON

Nume/Firmă:

Adresă:

Localitate: Județ:

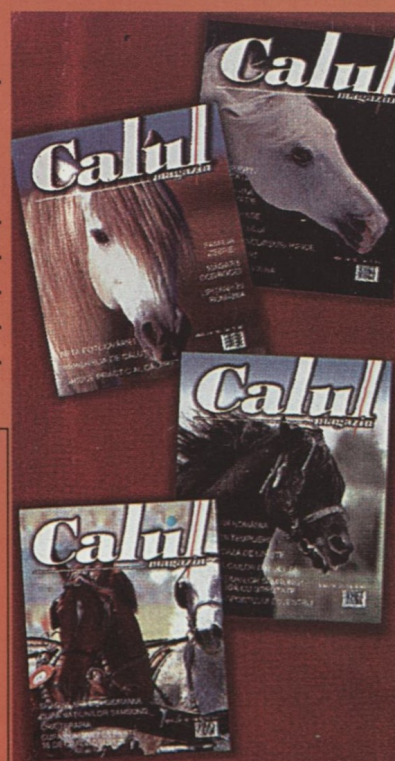
Telefon: Fax: Mobil:

Cod fiscal/Serie-nr CI: Nr. înreg. Reg. Comerț:

Pentru contractarea unui abonament la revista **Calul** aveți la dispoziție 2 modalități:

• Telefonați la redacție la 021.223.41.11 și comunicați datele firmei/persoanei (nume, adresă, cod fiscal, telefon, persoana de contact), precum și perioada dorită de abonament, urmând ca în cel mai scurt timp să primiți o factură proformă, cu ajutorul căreia veți achita suma respectivă prin ordin de plată. După ce banii au intrat în contul **World MediaGraph** veți primi recomandat prin poștă și factura fiscală.

• Viraj direct suma corespunzătoare variantei de abonament dorită în contul **World MediaGraph** și apoi sunați la redacție sau trimiteți un e-mail la adresa **abonamente@calulmagazin.com** sau **calulmagazin@gmail.com** Pentru sume în lei aveți la dispoziție următorul cont:
RO71BRDE030SV35842850300 BRD Pitești



ANUNȚURI VÂNZĂRI

Vând cai rasă frizieni import Olanda. Preț negociabil.

Tel: 0745385352

Antrenamente natural horsemanship pentru
Arenori, călăreți și cai. Antrenamente în stil
western sport. www.icranch.hu

Vând cai de rasa: lipitan, nonius, anglo-
arab, cal de sport maghiar.

Tel: 0723303622

Vând iapă lipitan linia neapolitano, cu
pedigree, vârsta 5 ani, învățată la
călărie și la trăsura. Preț: 1500 euro.

Jud. Bistrița-Năsăud, sat Sieu-Sfantu

Telefon: 0742688934

E-mail: zinasilupul@yahoo.com

Vând cai arabi campioni în concur-
surile din Norvegia, Danemarca etc.

Oslo

E-mail: oltean_emilian@yahoo.com

Vând cai rasa american paint horse,
tineri, aspect deosebit (bălțați), foarte
docili, preț convenabil. București

Telefon: 0721724533

E-mail: mihaistefan2004@yahoo.com

Închiriez caleașcă englezească pentru
înnunți. Dacă vă doriți o nuntă aproape
ruptă din basmele de altă dată, unde caii
își au darul de a aduce zâmbetul și a
pregăti întregul scenariu al poveștii ce se
întâmplă doar o singură dată în viața unor
tineri, vă stăm la dispoziție cu frumoasele
exemplare comate înhămate la un atelaj
elegant și plin de suplețe. Se pot trimite
poze la cerere pe adresa de mail.

Cluj-Napoca. Doria

Telefon: 0746043429

E-mail: doria_horses@yahoo.com

Ofertă servicii de cazare pentru cai și
ponei, sat Rotbav jud. Brașov, tarif
negociabil în funcție de numărul de ani-
male. Catean George. Rotbav, nr 137,
Brașov

Telefon: 0744435574

E-mail: scatean@yahoo.com

Vindem cai din rase rare în România:
shire, tinker, friza, poney și cai semi-
grei românești, exemplare deosebite. De
asemenea va așteptăm la pensiunea noas-
tră de cai din sat Potigrafu (Prahova),
chiar la DN1, unde puteți călări într-un
mediu deosebit. București

Lucian Telea, Telefon: 0788172236 /
0749.044.703

E-mail: forestconstruct@yahoo.com

Dau la montă pur sânge arab, Ibn Galal
41, pedigree, 400 lei

Com Dabaca sat Paglisa 41 Cluj

IMPORTANT

Revista *Calulmagazin* găzduiește gratuit
anunțuri de mică publicitate pentru:
vânzări-cumpărări cai, atelaje, dresaj, tran-
sport, echipament.

Numai pentru persoane fizice.

Anunțul d-voastră la e-mail:

calulmagazin@gmail.com

sau la telefon/fax: 021/22.34.111

Pentru anunțurile cu poză tariful este de 20
lei/anunț. Persoanele juridice se adresează
redacției pentru mare publicitate sau
anunțuri de mică publicitate.

De vânzare

Cai rasa Lipițan negri, de excepție

Călărie, atelaj,
reproducție, agrement,
competiții.

0722 320 530



Horvat Mihai Telefon: 0728136501

E-mail: escaladamihai@yahoo.com

Dresaj de cai. Pentru mine dresajul
înseamnă pasiune și provocare dar
vreau să devină și o acțiune profitabilă.

Telefon: 0720251519

E-mail: nimenidenicaeri3@yahoo.com

DOMENIUL DRACULA DANEȘ VINDE :

Iapă Friziană 4 ani • Iapă arabă 6 ani •
Armăsar Lipițan SC XV, 5 ani • Cai de
sport maghiari, 6 ani • Pregătiți pentru
călărie în maneaj și în exterior, cu
începători sau experimentați și showuri
ecvestre.

Telefon: 0744 70 77 99

Vând Whels Pony, iapă 7 ani cu mânz
1 luna, iapă 1,5 ani, iapă 5 ani, cal 3
ani metis Furioso, iapă 2 ani, cal 2 ani.

Școala de Călărie Pony-Club, Arad

Telefon: 0762257827, 0753126720

Vând ponei cu șa și căpăstru

Călin Maties

Telefon: 0788444414

E-mail: contact@rustiq.ro

Vând mânji semilipițani de 2-3 ani și
iepe cu mânji crescuți în pășuni mon-
tane pentru agrement, hobby și tracțiune
între 1500-4000 ron.

Telefon: 0745627669

Armăsar pur sange importat din Statele
Unite ale Americii; cal care a alergat
pe aproape toate hipodromurile din SUA
începând din Kentucky și sfârșind în
California este pus la dispoziția celor care
vor să monteze iepe pur sânge. Armăsarul
se află la Herghelia Cernavoda (herghelia

privată). Se poate lua legătura cu doc-
torul veterinar Valentin Georgescu
(0721265166) sau dacă doriți mă puteți
suna în SUA (510-406-9391). Pentru mai
multe detalii în privința armăsarului
(Pyrate of Penzance) voi putea fi contac-
tat în România după 10 iunie

Urgent!!! super ofertă!! de vânzare
Remorca hipică pentru transportat
caii stare foarte bună la numai 1200 de
euro (negociabil) !!!! remorca are coper-
tina din fibră de sticlă și piston pneu-
matic la trapa de urcare, capace la roți,
frâne noi și este în stare foarte bună. O
vând la prețul la care am cumpărat-o din
Olanda!!

Vând iapă lipițan Siglaviciapriola, 8
ani, albă, foarte bun caracter,
tracțiune grea agrement călare și dresaj
de voltige; cu mânz tată tulipan preț
1500 euro

Pensiune pentru cai, echitație și agre-
ment, vânzare cai de rasă

www.robinhood.ro, Lunca Antonela,

Valea Largă, Telefon: 0741133836

E-mail: luncaantonela@yahoo.com

De vânzare remorcă pentru transportat
caii import Olanda recent adusă în
țară, cu numere de export, înmatricula-
bilă cu toate actele în regula. Preț 1300
euro

ANUNȚURI CUMPĂRĂRI

Cumpar ponei rasa Shetland, cu carnet
de sănătate, șei și hamuri pentru
aceștia. Tel: 0746.477.893



EQUITANA

www.EQUITANA.RO-WEBSHOP

MERCUREA CIUC, 530152. STR. HARGHITA. NR 77/4

TEL./FAX: (+4) 0266 313 33

DACĂ VREI SĂ RĂMÂI CĂLARE !

CATEGORII DE PRODUSE OFERITE:

- * Îngrijire cal
- * Gard electric
- * Cadouri
- * Carabine
- * Cravașe
- * Căpestre, lese, măști de protecție
- * Dârlogi
- * Frâu
- * Lonjare
- * Martingale, pressinguri
- * Pături,
- * Scule grajd
- * Suplimente nutriționale
- * Trăsuri
- * Zăbăluțe
- * Șei, accesorii
- * Produse pentru potcovit
- * Western
- * Cai de vânzare





6423037000029